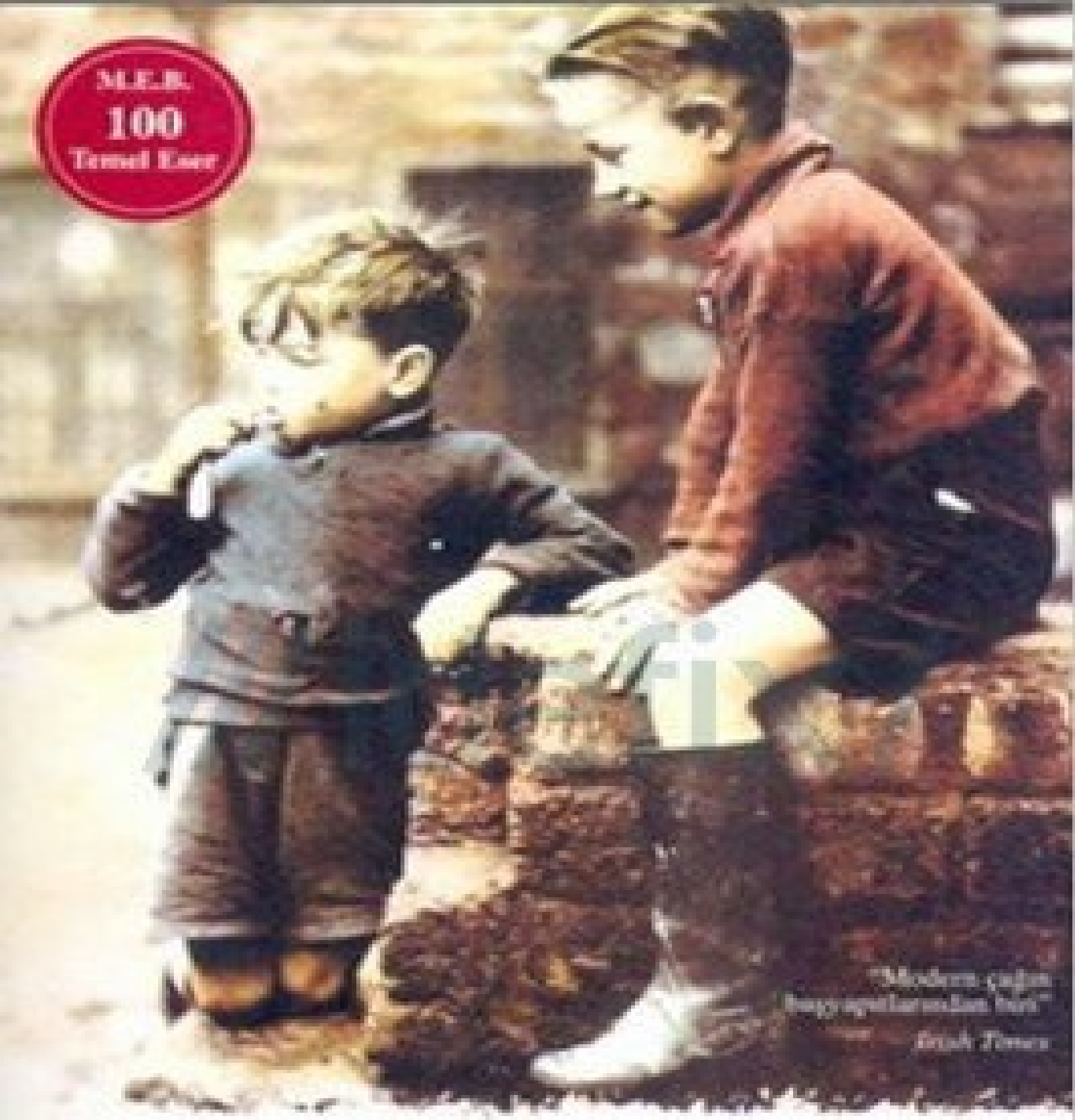
M.E.B.
100
Temel Eser

Sol Ayağım

CHRISTY BROWN

nemesis
KİTAP

Modern zamanın edebi başyapıtlarından biri" Irish Times

Christy BROWN
SOL AYAĞIM

Yazar Hakkında,
Christy Brown 1932'de doğdu. Dublinli duvar örme ustasının 23 çocuğundan biri olarak dünyaya geldi. Beyin felcinin bir kurbanı olarak sol ayağı dışında Konuşmasını ve hareketlerini kontrol edemiyordu. Bu olay ona bu otobiyografiyi yazmasına ve resimlendirmesine olanak kılmıştır. Yazar daha sonra çok başarılı olan DOWN ALL THE DAYS otobiyografik romanını yazmıştır. Romanları; A PROMISING CAREER, A SHADOW ON SUMMER ve WILD GROW THE LILIES ve ayrıca COLLECTED POEMS şiir kitabını yayımlamıştır. Christy Brown 1981'de öldü.

ANNEMİZE

İçindekiler

I 'A' Harfi
II A-N-N-E
III 'Ev'
IV Henry
V Katriona Delahunt
VI Ressam
VII Acıyan Bakış
VII Hapishane Duvarları
IX Lourdes
X Annemin Yaptığı Ev
XI Kısa Süreli Ziyaret
XII Ne Olabilirdi?
XIII Kalem
XIV Acıma Değil, Gurur
XV Klişeler ve Sezar
XVI Onun için Kırmızı Güller

CHRISTY BROWN

'A' HARFİ

5 Haziran 1932'de Rotunda Hastanesi'nde doğdum. Benden önce dokuz, benden sonra ise on iki tane çocuk vardı, yani ben ortanca grubuna giriyordum. Toplam yirmi iki tane çocuğun on yedisi yaşadı, dördü bebekken öldü, hayatta olan on üçü hâlâ ailenin devamını ellerinde tutuyorlar.

Bana anlatıldığına göre, benimki zor bir doğum olmuş. Annem de ben de neredeyse oluyormuşuz. Bütün yakınlar hastanenin dışında sıralanmış, sabahın erken saatlerine kadar iyi haberler gelmesi için dua ederek beklemişler. Doğumun ardından annem, birkaç haftalığına kendisini toparlasın diye eve gönderilmiş ve ben o süre boyunca annemsiz hastanede tutulmuşum. Annem yeterince iyileşip beni vaftiz ettirmek için kiliseye götürünceye kadar, orada isimsiz olarak kalmışım.

Benle ilgili bazı sorunlar olduğunu ilk fark eden annemmiş. O zaman dört aylık kadarmışım. Beni ne zaman beslemeye çalışsa, kafamın kendiliğinden arkaya doğru düştüğünü fark etmiş. Eliyle boynumun arkasına destek yaparak düzeltmeye çalışıyor; fakat kafam elini çektiği anda düşüyormuş. Bu ilk uyarı işaretiymiş. Yaşım ilerledikçe diğer kusurların da farkına varmış. Ellerimi neredeyse her zaman sıkılı ve arkaya doğru bükük olduğunu görmüş. Ağzım biberonun meme ucunu kavrayamıyormuş çünkü çenem o yaşta bile sımsıkı birbirine kilitlendiğinden, ağzımı açmak imkânsızlaşıyormuş veya çenem aniden gevşeyip sarkarak, bütün ağzım bir tarafa çekiliyormuş. Altı aylıkken etrafımda bir yastık dağı olmaksızın oturamıyormuşum; on iki aylıkken durum aynıymış. Bundan dolayı çok endişelenen annem endişelerini babama anlatmış ve hiç gecikmeksizin sağlık konusunda danışmak için karar almışlar. Beni hastanelere ve kliniklere götürmeye bağladıklarında bir yaşının üzerindeymişim, benimle ilgili kesinlikle bir sorun -adını koyamadıkları veya anlayamadıkları; ama oldukça gerçek ve rahatsız edici bir şeyler- olduğu konusunda ikna olmuşlardı. Beni gören ve inceleyen doktorların neredeyse hepsi, beni çok ilginç ama ümitsiz bir vaka olarak değerlendirmişler. Birçoğu anneme kibarca benim zihinsel engelli olduğumu ve bu şekilde kalacağımı söylemişler. Önceden beş sağlıklı çocuk yetiştirmiş genç bir anne için bu ağır

bir darbe olmuş. Doktorlar kendilerinden o kadar eminlermiş ki; annemin benimle ilgili duyduğu inanç onlara neredeyse bir münasebetsizlik gibi görünüyordu. Onu, benim için hiçbir şey yapılamayacağına inandırmışlardı.

O, bu gerçeği reddetmişti, tedavi olamayacağım, kurtarılamayacağım, hatta umutsuz olduğum gerçeğini. Doktorların ona söylediği gibi bir embesil olduğuma inanmıyor ve inanamıyordu. Annemin, vücudum sakat olsa da zekâmda bir sorun olmadığına dair inancını destekleyecek bir kanıt parçası bile kalmamıştı bu dünyada. Bütün doktorların ve uzmanların söylediklerine rağmen, kabullenememişti. Nedenini bildiğine inanmıyorum. En ufak bir şüphe kırıntısı hissetmeksizin, sadece biliyordu.

Doktorların benden ümidi kesmesini veya başka bir deyişle benim bir insan olduğumu unutmasını, hatta benim sadece beslenecek, yıkanacak ve tekrar bir kenara bırakılacak bir şey olduğumu söylemenin dışında hiçbir şekilde yardım etmediklerini gören annem, o noktada meselelerle kendi ilgilenmeye karar vermiş. Ben, onun çocuğu ve bu ailenin bir parçasıydım. Her ne kadar bedenen arızalı olsam ve anlama zorluğu çeksem de, bana diğerlerine davrandığı gibi davranmaya, misafirler varken asla söz edilmeyen arka odadaki "tuhaf şey" olarak kalmamama karar vermişti. Bu gelecek yaşamımla ilgili çok önemli bir karadı. Annemin, yapacağım tüm savaşlarda her zaman yanımda olacağı, yenileceğimi hissettiği zamanlarda ise bana güç vereceği anlamına geliyordu. Ama bu onun için pek kolay değildi, çünkü akrabalarım ve arkadaşlarım aksine bir karar almıştı. Onlar, kibarca ve cana yakın davranılmamı ama ciddiye alınmamam gerektiğini ileri sürmüşlerdi. Bu bir hata olacaktı. "Kendi iyiliğin için," dediler ona; "diğerlerine bakacağın gibi bu çocuğa bakma, sonunda sadece senin kalbin kırılır." Benim için ne büyük bir şans ki, annem ve babam onların çoğuna karşı koydular. Bunun yanında annem sadece benim geri zekâlı olmadığımı söylemekle yetinmiyordu, bunu kanıtlamak da istiyordu. Bu, duyduğu şiddetli sorumluluk duygusundan değil; sevgisinden kaynaklanıyordu. Bu kadar başarılı olması da bu yüzdendir.

Bu durumdayken "zor olan"ın yanı sıra ilgilenmesi gereken beş çocuğu daha vardı; ki ev henüz tam manasıyla dolu bile sayılmazdı. Erkek kardeşlerim Jim, Tony ve Paddy ile iki kız kardeşim, Lily ve Mona, hepsi çok küçüktü ve aralarında sadece birer ikişer yaş farkı vardı; öyle ki merdivenin basamaklarını andırıyorlardı. Dört yıl su gibi, geçmiş, beş yaşıma basmış olmama rağmen, hâlâ yeni doğmuş bir bebek gibi yardıma muhtaçtım.

Babam bizi geçindirmek için tuğla duvar örmeye gittiğinde annem, diğer çocuklarıyla benim aramda, zihnime kadar sarkarak kaim bir perde oluşturan duvarı; ağır ağır, büyük bir sabırla tuğla tuğla sökmeye çalışıyordu. Bütün bu çabalarına rağmen karşılık olarak benden sadece belirsiz bir gülümseme ya da anlamsız bir ses alabildiği için, çok cesaret kırıcı bir işti bu. Konuşamıyor, hatta mırıldanamıyor, tek bir adım dahi atabilmek bir yana, destek olmaksızın kendi başıma oturamıyordum bile. Tembel veya hareketsiz değildim. Uyku haricinde beni hiç terk etmeyen vahşi, sert, yılan gibi kıvrak bir hareketle sarmalanmış bir durumdaydım. Parmaklarım bükülü, kollarım arkaya sarkık sürekli iki yana sallanarak sık sık kasılıyor, başım ise sağa sola veya geriye kayıp duruyordu. Yani ben tuhaf, yamuk, küçük biriydim. Annem bir gün bana, benimle üst katta saatlerce oturup, önceki Noel'de Noel Baba'dan aldığım uzun, büyük bir hikâye kitabındaki resimleri gösterip, içindeki değişik hayvanların ve çiçeklerin isimlerini söyleyerek onları tekrarlamam için nasıl başarısızca çabaladığını anlattı. Benimle uzun uzun konuşup gülüşerek saatlerini geçirmiş, sonra da bana doğru eğilip kulağıma yavaşça fısıldamış:

"Hoşlandın mı, Chris? Ayıları, maymunları ve tüm bu güzel çiçekleri sevdin mi? İyi bir çocuk gibi, evet diyorsan başını salla."

Oysa ben anladığıma dair ona küçücük bir işaret bile veremedim. Yüzünde umutla bana doğru eğilmişti. Aniden tuhaf elim uzandı ve boynundan kalın bir demet halinde sarkan koyu buklelerden bir tutamını kontrolsüzce, istemsizce kavradı. Sıkılı parmaklarımı kibarca açmasına rağmen parmaklarımın arasında hâlâ birkaç koyu renk saç teli kalmıştı.

Sonra meraklı bakışlarıma sırt çevirip ağlayarak odayı terk etti. Kapı arkasından kapandı. Tamamen umutsuz gibi görünüyordu. Akrabalarımın, benim bir geri zekâlı olduğum ve bunun asla tedavi edilemeyeceği konusundaki düşünceleri ispatlanıyor gibiydi. Şimdi bir kurumdan bahseder olmuşlardı.

Bu, ona teklif edildiğinde; "Asla!" diye bağırmış annem sertçe; "Oğlumun bir geri zekâlı olmadığını biliyorum. Sorunlu olan vücudu, beyni değil. Bundan eminim." Emin? Hâlâ Tanrı'ya, bu inancına bir kanıt vermesi için, içten içe dua ediyordu. Asıl olan şeyin inanmak olduğunu biliyordu ama bunu kanıtlamak başka bir şeydi. Beş yaşına gelmiştim ama hâlâ herhangi bir zekâ belirtisi göstermemişim. Özellikle sol ayağımdaki parmaklarım hariç hiçbir şeye belirgin ilgi göstermemişim. Doğal ihtiyaçlarımı kendi kendime

karşılayamadığım için bu hususta bana babam yardımcı oluyordu. Genellikle mutfakta sırt üstü yatardım. Güneşli, sıcak günlerde bahçede çarpık kas ve dolaşmış sinir yığını olarak, beni seven, benim için umut besleyen ve böylece beni kendi sıcaklıklarının ve insanlıklarının bir parçası haline getiren ailemle çevrilmiş buluyordum. Yalnızdım, kendi dünyama hapsolmuştum, diğerleriyle iletişim kuramıyordum, beni diğerlerinin hayat alanı ile eylemlerinin dışında tutan ve benimle onların varoluşu arasındaki bağlantıyı kesen cam bir duvar vardı. Diğerleriyle koşmak ve oynamak için can atıyordum; ama esaretimi kırıp kendimi kurtaramıyordum. Sonra aniden, oldu! Bir anda her şey değişmişti, gelecek yaşamım belli bir şekil almıştı, annemin bana olan inancı karşılığını almıştı ve onun gizli korkusu alenen bir başarıya dönüşmüştü. Onca yıllık bekleyişin ve belirsizliğin ardından o kadar hızlı olmuştu ki, yaşadığım her sahneyi sanki geçen hafta olmuş gibi hatırlıyorum. Gri ve soğuk bir Aralık gününün öğleden sonrasıydı. Dışarıda karlı sokaklar parıldıyordu; ışıl ışıl kar tanecikleri pencere camına yapışıp eriyordu ve ağaçların büyük dallarında erimiş gümüş gibi asılı duruyordu. Rüzgâr kasvetle inliyordu ve her yeni ani rüzgârda yükselip düşen küçük kar kümeciklerini oluşturuyordu. Her şey bir yana, boğuk ve karanlık gökyüzü koyu bir tente ve griliğin engin sonsuzluğu gibi gerilmişti. İçeride, bütün aile, büyük gölgelerin duvarda ve tavanda dans etmesini sağlayan, sıcak bir aydınlık veren büyük mutfak ateşinin etrafında, küçük odaya toplanmıştı.

Bir köşede, önlerinde birkaç yırtık okul kitabıyla Mona ve Peddy, birbirine sokulmuş oturuyorlardı. Yontulmuş, eski kara tahtanın üzerine bir parça açık sarı tebeşirle küçük toplama işlemleri yapıyorlardı. Bense onlara yakındım, duvara dayanmış birkaç yastığa yaslanıp izliyordum.

Beni çok fazla cezbeden şey tebeşirdi. İnce, uzun ve parlak sarı bir çubuktu. Bundan önce öyle bir şey görmemiştim. Kara tahtanın siyah yüzeyinde o kadar belirginleşiyordu ki ondan altın bir çubukmuşçasına etkilenmiştim. Aniden kız kardeşimin yaptığı şeyi yapmak için çok büyük bir istek duymuştum.

Sonra- ne yaptığımı tam olarak düşünmeksizin ve bilmeksizin- sol ayağımla kız kardeşimin eline uzanıp tebeşiri ondan aldım.

Bunu yapmak için neden sol ayağımı kullandığımı bilmiyorum. Bu birçok insan için olduğu gibi benim için de şaşırtıcı, çünkü küçük yaşlarımda ayak parmaklarıma garip bir ilgi göstersem de bundan önce herhangi bir şekilde ayaklarımdan birini kullanmak için girişimde bulunmamıştım. Onlar benim

için ellerim kadar kullanışsız olabilirlerdi. O gün her nasılsa sol ayağım, görünüşte kendi iradesiyle, kız kardeşimin eline uzanıp kaba bir biçimde ondan tebeşiri almıştı. Ayak parmaklarım arasında tebeşiri sıkıca tuttum ve bir dürtüyle hareket edip kara tahtanın üzerine sert bir karalama yaptım. Sonra durdum, biraz şaşkın ve hayretle ayak parmaklarım arasındaki sarı tebeşir parçasına daha sonra ne yapacağımı bilmeden, onun oraya nasıl geldiğini anlamaksızın, bakakaldım. Sonra kendime geldim ve herkesin konuşmayı kestiğini ve bana sessizce baktığını gördüm. Kimse kımıldamıyordu. Siyah bukleleri küçük tombul yüzünü çevreleyen Mona kocaman gözleri ve açık ağzıyla bana bakıyordu. Yanan ateşin karşısında yüzü alevlerle aydınlanmış olarak babam oturuyordu, öne doğru eğilmiş elleri dizleri üzerinde açık ve omuzları gergindi. Alnımdan sızan teri hissetim. Annem kilerden elinde dumanı çıkan çaydanlıkla geldi. Masa ve ateşin ortasında odada oluşan gerilimi hissederek durdu. Bakışları takip etti ve beni gördü, köşedeydim. Gözleri yüzümden, ayak parmaklarım arasında sıkışmış tebeşirli ayağıma kadar süzüldü. Çaydanlığı bıraktı. Daha önce birçok kez yaptığı gibi yanıma geldi ve çömeldi:

"Sana bununla ne yapılacağını göstereceğim Chris," dedi, çok yavaşça. Garip ve ani bir şekilde yüzü sanki bir çeşit heyecanla kızarmıştı.

Mona'dan başka bir parça tebeşir aldı, duraksadı, sonra gayet isteklice önümdeki yere "A" harfini çizdi.

Yüzüme ısrarla bakarak "Aynısını yap," dedi. "Aynısını yaz Chris."

Yapamadım.

Etrafıma baktım, bana dönen gergin, heyecanlı, o anda donmuş, sabit, sabırsız, bir mucize gerçekleşmesini bekleyen yüzler gördüm. Sessizlik derindi. Oda gözlerimin önünde dans eden alevler ve gölgelerle doluydu, gergin sinirlerimi bir çeşit uyur uyanıklıkla sakinleştirmişti. Kilerdeki musluktan damlayan suyun sesini, ocak tarafındaki saatin tıkırtısını ve yanan kütüklerin çıtırtısını duyabiliyordum. Tekrar denedim. Ayağımı attım, ani ve sert bir denemeyle oldukça eğri bir çizgiden başka bir şey yapamadığım. Annem kara tahtayı benim için sabit tutuyordu.

"Tekrar dene Chris," diye fısıldadı kulağıma, "tekrar".

Yaptım. Vücudumu kastım ve sol ayağımı üçüncü kez attım. Harfin bir tarafını çizdim. Diğer tarafının yarısını da çizdim. Sonra tebeşir kırılmış ve şaşkına dönmüş bir halde kalakalmıştım. Onu atmak ve vazgeçmek istedim. Derken annemin elini omzumda hissettim. Bir kez daha denedim. Ayağım

öne gitti. Titredim, terledim ve bütün kaslarımı gerdim. Ellerim o kadar sıkı kenetlenmişti ki, tırnaklarım etime geçmişti. Dişlerimi o kadar sıkmıştım ki neredeyse alt dudağımı deliyordum. Odadaki her şey, etrafımdaki suratlar beyaza dönene kadar büzüştü. Yine de yazmıştım "A" harfi önümde yerdeydi. Titrek, uyumsuz ve bozuk köşeleri ve hiç düzgün olmayan bir orta çizgisi vardı. Ama "A" harfiydi o. Kafamı kaldırdım. Bir an için annemin yüzünü gördüm, yanaklarına gözyaşı düşmüştü. Sonra babam eğildi ve beni omzuna aldı. Başarmıştım! Zihnime, kendini ifade etme şansını veren şey başlamıştı. Doğruydu, dudaklarımla konuşamıyordum, ama şimdi söylenenlerden daha kalıcı bir şeylerle konuşacaktım, yazılı kelimelerle.

Ayak parmaklarım arasında sıkışmış bir parça kırık sarı tebeşirle yere çizdiğim o tek harf yeni bir dünya için yolumdu, zihinsel özgürlüğümün anahtarı. Çarpık bir ağzın arkasında "ifade edebilmek" için can atan gergin ve telaşlı ben için bir rahatlama kaynağı olmuştu.

II A-N-N-E

Annem bana ayağımla A harfini çizmeyi öğretmesinin ardından bütün alfabeyi hemen hemen aynı yolla öğretmeye başladı. Kendisine mucizevî şekilde sunulan fırsatları değerlendirmeye ve benim konuşarak olmasa da, yazılı kelimelerle iletişini kurmama yardım etmeye karar vermişti.

Onun bu işe başlamasına dair hatırladıklarım oldukça net. Ev işleriyle çok meşgul olmadığı her gün beni öndeki yatak odasına götürür ve bir harfi sonra diğerini öğretmek için saatlerini harcardı. Bir parça tebeşirle her harfi zemine yazardı. Daha sonra bir silgiyle onları siler ve bana hafızamdan, ayak parmaklarım arasındaki tebeşirle tekrar yazdırırdı. Bu her ikimiz için de zor bir işti. Bir kelimeyi doğru yazıp yazmadığımı gelip görmesi için inlediğim zaman genellikle kilerde akşam yemeğini hazırlıyor olurdu. Eğer yanlış yaptıysam elleri unlu diz üstü çöker ve bana doğrusunu nasıl yapacağımı gösterirdi. Hatırlıyorum da yazmayı öğrendiğim ilk şey adımın ve soyadımın baş harfleriydi: "C. B." Fakat çoğunlukla karıştırır, "B"yi "C'den önce koyardım. Ne zaman birileri bana adımı sorsa bir parça tebeşir alır ve zafer edasıyla "C B" yazardım.

Daha sonraları sadece iki baş harf yerine adımın tamamını yazmayı öğrendim. Bunu yapabildiğim zaman kendimle çok gurur duymuştum. Kendimi oldukça önemli hissetmiştim.

Altı yaşındayken sadece kendi adımı yazmaktan sıkılmıştım. Başka bir şey

yapmak istedim, daha büyük bir şey. Ama yapamıyordum, çünkü okuyamıyordum. Okuyabilmenin ne demek olduğunu bile bilmiyordum. Tek bildiğim Jim bunu yapabiliyordu, Tony bunu yapabiliyordu, Mona ve Peter bunu yapabiliyordu. Galiba kıskanıyordum.

Yavaşça ve çok sıkıntılı bir şekilde yirmi altı harfin hepsini annemle okuyup bitirdim ve sırayla her birine hâkim oldum. Yanımda oturup bana ders verdiği zamanlarda dikkatlice dinlemem ve izlemem anneme büyük cesaret verdi. Dikkatim nadiren dağılırdı.

Bir kış akşamı büyük ateşin önünde büyük at kılı sandalyede oturduğumuzu hatırlıyorum. Bebek ocak taşının diğer tarafında beşiğinde uyumuştu. Babam tuğlacıların toplantısındayken, kız ve erkek kardeşlerim sokaklarda oynuyordu, biz ikimiz loş mutfakta yalnız kalmıştık. Annem Peter'in okul kitabını elinde tutmuş, kötü kalpli üvey anneleri tarafından kuğulara dönüştürülen Lir'in fakir çocukları ve Diarmud, Graine'den dokunduğu her şeyi altına çeviren kralla ilgili küçük hikâyeler okuyordu. Gölgeler odayı karartana ve küçük Eamonn uykusunda kımıldayıp ağlayana kadar okumaya devam etti. Sonra ayağa kalktı ve ışıkları açtı. Büyü bozuldu ve sihir yok olmuştu.

Alfabeyi bilmek savaşı kazanmanın yarısıydı, çünkü yakında harfleri bir araya getirip küçük kelimeler oluşturabilecektim. Bir zaman sonra kelimeleri nasıl bir araya getirip cümleler oluşturacağımı anlamaya başladım. Alışıyordum. Ama kulağa geldiği kadar kolay ya da basit değildi. Annemin şimdiden benim dışımda ilgilenecek yedi çocuğu daha vardı. Neyse ki kız kardeşim Lily ya da diğerlerinin ona taktığı isimle Titch ile aralarında gerçek bir yardımlaşma vardı. En büyüğümüz, Lily çemberin küçük annesi, esmer bukleleri ve parıldayan gözleriyle küçük ve sıska bir çocuktu. Bazen çok tatlı olabilirdi, küçük bir melekti. Ama kızdırıldığında hiçte melek gibi sayılmazdı. Annemin zor durumunu, herhangi bir yetişkin kadından daha çabuk anlamış ve yanıt vermişti. O, diğerlerine bakmakla meşgul oluyor; böylelikle annem bana daha fazla zaman ayırabiliyordu. Yemekleri yapıyor küçükleri yıkıyor ve giydiriyor, büyüklerin ise her sabah okula hazırlanmadan kulaklarının arkasını yıkayıp yıkamadıklarından emin oluyordu. Arkamızdaki çok istekli bir gölge gibi bizi takip ediyordu, çünkü Jim veya Tony genelde mutfağa çekingen bir şekilde girip Lily'nin azimli ev hanımlığı hakkında kulak kabartıp ifade verirlerdi. Hâlâ anlaşılır şekilde konuşamıyordum ama şimdiden ailedekilerin az çok anlayabileceği bir çeşit

homurtulu lisanım olmuştu.

Zorlandığımda ve onlar ne demek istediğimi anlamadığında zemini işaret ediyor ve sol ayağımla kelimeleri yazıyordum. Yazmak istediğim kelimelerin harflerini yazamadığımda öfkeye kapılıyordum ve bu benim daha anlamsız homurdanmama neden oluyordu.

Yedi yaşımdayken çok fazla konuşamama rağmen, şimdi tek başıma doğrulabiliyor ve kemiklerimi kırmadan ya da annemin porselenlerini parçalamadan kalçamın üzerinde emekleyerek yer değiştirebiliyordum. Ne ayakkabı ne de ayağıma giyecek başka herhangi bir şey kullanıyordum. Annem çıplak ayakla çok ihmal edilmiş göründüğümü söyleyerek, küçük yaştan itibaren beni ayağıma bir şeyler' giymeye alıştırmayı denedi. Ama ne zaman ayağıma bir şey geçirse çabucak tekrar atıyordum. Ayağımın kapanmasından nefret ediyordum. Annem ayağıma çorap ya da ayakkabı geçirdiğinde, normal bir insan elleri arkasına bağlandığında nasıl hissediyorsa öyle hissediyordum. Zaman geçtikçe sol ayağıma daha fazla bağlanmaya başladım. O, aileme kendimi anlatmamda temel iletişimimin aracımdı. Yavaş yavaş benim için vazgeçilmez oldu. Bununla birlikte evdekilerle aramdaki engellerin bazılarım kırmayı öğrendim. O, içinde bulunduğum hapishane kapısının tek anahtarıydı. Zemine bir şeyler yazacağımda tıpkı annem öğretirken yaptığım, gibi yere tükürüp, topuğumla sürterek silip sonra hafızamdan tekrar yazma alışkanlığım olmuştu. Altı buçuk yaşlarındayken bir gün futbol oynarken bileğini burkan kardeşimi ziyarete bir mahalle doktoru geldi. Aşağıya indikten sonra doktor beni parmak aramdaki tebeşirle yazı yazarken gördü. Çok şaşırmıştı. Anneme benim hakkımda sorular sormaya başladı; benim bütün söylenenleri anladığımı göstermem konusunda çok istekliydi. Annem beni masanın üstüne oturttu ve doktoru, onun için bir şeyler yazmamı rica etmesi için davet etti. Bir an düşündü, sonra çantasından büyük kayıt defterini çıkardı, bana büyük kırmızı bir kalem verdi ve deftere adımı yazmamı istedi.

Kalemi ayak parmaklarını arasına aldım, defteri kendime çektim, kendimi hazırladım ve yavaşça büyük harflerle adımı yazdım.

"Harika!" diye başladı. "Çok şaşırdım, Bayan Brown. Bu gerçekten..." Birden-durdu, annem kafa karışıklığıyla utandı, çünkü biraz tereddütten sonra neden kalemle yazılanların tebeşirle yazılanlar kadar kolay silinmediğini anlayamadan deftere tükürdüm ve tüm gayretimle silmeye çalıştım.

Doktor bir gülümsemeyle birlikte annemin özürlerini pek önemsemeden,

başımı hafifçe okşadı ve harika bir çocuk olduğumu söyledi. Daha sonra beni ara sıra ziyaret etti ve uzun yıllar gelişimimi merakla takip etti. Bu arada aile giderek çoğalıyordu. Merdivenlerin basamakları giderek daha yükseğe çıkıyordu. Ben de büyüyordum. Vücudum şekilleniyor ve giderek büyüyordu, aklım da öyle. Annem çoktan alfabe aşamasını geçtiğimi ve neredeyse onun öğretmenlik güçlerinin ötesinde olduğumu düşünüyordu. Annem bana bir şeyler okurken oturup dinlemek beni artık tatmin etmiyordu. Peter ve Mona gibi kendi kendime okuyamadığım için rahatsızdım. Ayrıca onların yaptığını benim de yapabildiğimi göstermek konusunda hevesliydim. Dolma kalem kullanmaya hiç alışmamama rağmen şimdi tebeşir yerine kurşun kalem kullanmaya başladım. Bir keresinde birkaç komşumuz umutla beklerken babamın en iyi dolma kalemini kullanarak adımı yazmayı denemiştim. Ama annemin utancına karşılık her yazmaya çalıştığımda kağıda yapışmaktan başka bir işe yaramayacağını görünce iğrenerek kalemi fırlatmıştım. Annem, diğerleri gibi okula gitmemin imkânsız olduğunu biliyordu ancak bana bu yolda nasıl en iyi şekilde yardımcı olabileceği konusunda endişeliydi. Çünkü akli durumumun normal olduğundan emin olmasına rağmen cahil olmaktan kaynaklanan zihinsel kayıpların fiziksel kayıplarıma ekleneceğinden çok korkuyordu. Bu korku neredeyse devamlı içindeydi ve ona işkence ediyordu. Bunun sebebi sakat olduğu kadar cahil olan bu çocuğa sahip olmanın utancı değildi. O sadece yaşım ilerlediği zaman bu durumun getireceği dezavantajları düşünüyordu. Okula gidemememin neden olduğu eksiklikleri gidermek için elinden gelen her şeyi yaparak, beni her koşulda kardeşlerimle eşit hale getirmek istiyordu. Bunu her gün yapacak zamanı ya da şansı yoktu; işsizlik, hastalık ve başka birçok sıkıntının içinde bizi taşımak için debelenirken, zaten işi başından aşkın oluyordu. Böyle zamanlarda gülmek zor gelirdi buna rağmen her nasıl olursa olsun gülmeyi daima becerirdi.

Annem meşgulken, karşılaştığım bazı yeni kelimeleri kendi kendime yazmayı deniyordum. Ateş, resim, köpek, kapı ve sandalye gibi, evde etrafımda bulunan nesnelerin adlarını yazmaya alışmıştım. Bir kelimeyi yazabildiğimde kendimle gurur duyuyor ve ne kadar iyi bir öğrenci olduğumu göstermek için anneme de kelimeleri yazıyordum.

Bir gün Peter'in okul kitabında rastladığım yeni bir kelime üzerinde kendimi zorluyordum. Sonunda başardım ve ateşin yanındaki sandalyede oturup bebek kardeşimi emziren anneme döndüm. Akşamdı, azalan Nisan ışığı zemine bazı şekiller oluşturarak düşüyor, cilalanmış maun masanın üzerinde,

yüzeyindeki çatlağı aşikar ederek parıldıyordu. Çay henüz hazır değildi ve diğerleri üst katta okulda öğrendikleri bir oyunu oynuyorlardı. Peter'in kitabı önümde, kalem sol ayağımda kanepenin kenarında çömelmiş oturuyordum. O gün, o kelimeyle tek başıma başa çıkamayacağını düşünerek annemin oturduğu yere birçok kez baktım. Ama onu sandalyede yavaşça sallanırken bebeği emzirişini görünce, kafamı başka bir yöne çevirip, karışık hisler içinde, bu kelimeyi bir şekilde yolunu bulup, annemin yardımı olmadan kendi kendime yazmam gerektiğini düşünmüştüm. Birkaç dakika sonra annemi yerinden hoplatan, annemin kolunda ki bebek kardeşimin ise huzursuzlanmasına neden olacak bir zafer çığlığı attım. "Ne var Chris?" dedi annem. "Bebeği uyandıracaksın." Ama önemsemedim. Kendi tuhaf homurtumla, yanıma gelmesini istedim. "Yeni bir kelime, değil mi?" diye sordu kollarının arasında uyuyan bebekle kanepenin köşesine doğru gelirken. Gülümsedim ve kalemi alıp beni uzun zamandır meşgul eden kelimeyi yazdım. Bitirdiğimde onayını almak için yüzüne baktım ve sayfaların kenarına ne yazdığıma sessizce baktığını gördüm. Ben telaşlanıp ayağımla onu dürtünceye dek, uzun süre sakin ve düşünceli şekilde kaldı. Döndü, ellerini üzerime koydu ve gülümsedi. Yazmayı öğrendiğim yeni kelime A-N-N-E' ydi.

III EV

Şimdi yedi yaşındaydım ve erkek kardeşlerimin yardımıyla yaşıtlarımla arkadaş olmaya başlamıştım. Okuldan sonra dışarıya oyun oynamaya çıktıklarında beni de yanlarına alıyorlar ve "Gezinti arabası" dedikleri paslı, eski bir arabayla beni taşıyorlardı. Hayatımın en güzel yıllarının bir kısmı o eski, yıpranmış, eğri saplı, yamuk tekerlekli arabada geçti; parıldayan ılık Haziran akşamının alacakaranlığında veya Aralık gecesinin soğuk griliğinde aydınlatılmış sokaklardan ve karanlık, kasvetli geçitlerde sürüldüğünde gıcırdayıp homurdanan o arabada.

Çok geçmeden benim de birlikte çok eğlendiğim arkadaşlarım oldu. Bu çocuklar bizim mahalledendi ve hiçbir soru sormadan beni aralarına kabul edecek kadar genç ve samimiydiler. Benimle birlikte büyümüşlerdi ve bir şekilde benimle arkadaş olmayı benimle büyümemiş çocuklardan daha kolay kabul ediyorlardı. Gerçekte çoğu benim sorunumu garip bir üstünlük, neredeyse tanrısallık belirtisi sayıyor ve bana tuhaf çocuksu bir tavırla saygı ve hürmetle davranıyorlardı. Artık beni arabada arkadan destekleyecek

yastıklar olmadan oturabilecek kadar gelişmiştim. Bu gezintilerde birçok defa düşmüştüm, arabayı dönemeçlerde son süratle ittiklerinde araba devrilir, ben de bağrış çağrış içinde yere yuvarlanırdım. Ama bu yolla dayanıklı hale geldim ve düşüşlerde bir tarz geliştirdim, böylece en kötü düşüşlerde bile sadece birkaç moruk ve çizik oluyordu. Bütün bunlar beni çok heyecanlandırıyordu. Evimizdeki en önemli şeylerden biri yemekti. Bir çocuk için yemek vakitleri asla çabucak gelmezdi. Annem masayı kurana kadar hepimiz sabırla bekler, daha sonra sıraya girerdik. Kalçamın üzerinde aralarından sıyrılıp çoğunlukla ilk sırayı kapar, büyüklerden biri beni oturtuncaya kadar kendimi bir sandalyenin karşısına atar, beklerdim. Sonra, kimin yemek yemeyi diğerlerinden daha fazla sürdüreceğini göstermek için mücadele başlardı. Bu durumlarda, içmeye çok fazla önem vermezdik. Esas amacımız kusmadan tüketebileceğimiz kadar ekmek ve yaş ile karnımızı doyurmaktı. Kuşkusuz ben kendi başıma yiyemiyordum. Ama bu, benim yarışmalarda aktif bir rol oynamamı engellemiyordu. Annem veya babam yanımda oturur ve bana yedirirlerdi. Sık sık ekmeği kaldırıp ağzıma sokmak gibi basit bir hareketten dolayı elleri yorulurdu. Ekmek tabağına yedinci veya sekizinci kez uzanan babam; "Bu iş orduyu doyurmak gibi" diye şikâyet ederdi. Hepimiz birbirimizi geçmeye çalışırdık. Hepimiz kendimize göre iyi işler becerirdik, ama her zaman Peter kazanırdı. Annem; "Kaç tane?" diye sorduğunda hep beraber; "Üç dilim," diye bağırarak cevap verirdik. Çaydan sonra, eğer dışarı çıkmamaya karar verdiysek bir araya gelip saklambaç veya körebe oynardık. Böyle durumlarda babam olan biteni görüp hemen sandalyesinden kalkar, gazetesini çevirip kapatır, paltosunu ve şapkasını giyer ve kapıdan çıkarken anneme "Hepsi yatağa girince döneceğim," derdi. Kimin körebe olacağına karar vermek için havaya yarım peni atar ve yazı mı tura mı diye bağırırdık. Biri eski bir atkı ya da çorap getirir, kim seçilmişse onun gözüne bağlar ve oyun başlardı. Herkes körebenin etrafında gülerek dolanırken, o, uçan bir kol ya da sallanan bir ayağı yakalamak için aranır, hafif hafif 'arkadaşça' vurmalara ve itelemelere karşı mücadele ederdi. Çok kibar bir oyun değildi. Bazen körebe rolü bana düşerdi. Gözlerimin etrafına bir kaşkol bağlarlar, yerlerine geçip de "Hazır" diye bağırmalarına kadar biraz beklerdim. Bir saniye durup, herhangi birinin nereye saklandığını gösteren bir nefes ya da kıkırdama sesini yakalamak için bekler, sonra dikkatlice sesin olduğu yere doğru emekler, ulaşabileceğim yere kadar kendimi sürüklerdim. Daha sonra sol ayağımı atıp Pete’in pantolonunun

paçalarını ya da Mona'nın elbisesinin kenarını yakalamak için ayak parmaklarımı gererdim. Birini yakaladığımda onu kendime doğru çeker ve teslim olduklarını bağırana ya da nefesleri kesilene kadar ayaklarımla sıkıca sarılırdım. Sonra onları serbest bırakırdım, atkı gözümden alınırdı ve onlara geçerdi.

Sekiz yaşlarımdayken bir cadılar bayramı gecesi annem ve babam dışarıdayken, küçük bir parti yapmak için birkaç arkadaşımızı eve getirdik. O gece bütün ev tamamen bize aitti ve buna ihtiyacımız vardı, çünkü epeyce kalabalıktık. Üç kız kardeşim de bazı arkadaşlarını getirmişti; böylece garip kostümler giymiş, korkunç maskeler takmış yedi kız ve iki katı kadar erkek olduk. Elmaları, fındıkları ve diğer şeyleri bitirmemiz uzun sürmedi. Sonra saklambaç oynadık. Ben şanslıydım, çünkü kızlardan birinin on iki yaşında pembe yanaklı ve kumral bukleli, tombul bir yaratık olan Sally'nin Mona'ya banyodaki -büyük küvete saklanacağını, çünkü içinin su dolu olduğu düşünüleceği için kimsenin onu orada aramayı akıl etmeyeceğini söylerken duymuştum. O gece küvet boştu ve Sally en iyi saklanma yerini bulduğuna emindi.

Sally varmadan, olabilecek en hızlı şekilde karanlık banyoya doğru emekledim ve büyük emaye küvetin tam altına kendimi gizledim. Burada eski botlar, giysiler, bira şişeleri gibi bir sürü eski atık sıkışmıştı ve her kıpırdayışımda eski şemsiyenin ucu kaburgalarıma batıyordu. Ama dayanmaya karar verdim, birkaç dakika sonra birinin banyoya girdiğini ve küvete doğru geldiğini duydum. Gizlice baktım ve mutfaktan gelip kapıdan sızan ışıktan ayaklarında sandaletler olan bir çift ince beyaz bacak gördüm. Bunun Sally olduğunu biliyordum. Küvete tırmandığını duydum ama düşündüğüm gibi kapağı üzerine çekmedi. Ne kadar aptal olduğunu düşündüm, çünkü biri gelecek olsa karanlıkta bile kolayca görülebilirdi; beyaz ipek bir elbise giymişti.

Birkaç dakika sonra içeri biri geldi. İri çivili botların beton zemindeki sesinden anladığım kadarıyla gelen oğlanlardan biriydi. Sally kaçmaya vakit bulamadan, insanların gelip onu yakalamaları için bağırmayı planlamıştım ve bunu bekliyordum. Bağırmak için nefes aldım ama iri çivili botlar küvete doğru yaklaştı ve bir ses, arkadaşlarımızdan biri olan Charlie'nin sesi, fısıldadı: "Sally burada mısın?"

"Charlie? Evet, bekliyorum." diye hemen cevapladı Sally. Arkasından dikkatlice ekledi; "Çıt çıkarma."

"Çıkarmam," dedi. Sonra küvetin kenarından yükselerek kendini içeri bıraktı.
Daha sonra kapağın ikisinin üzerine kapandığını duydum.
Saklandığım yerden emekleyerek çıktım, boynumda bir çıtırtı hissettim ve dinlemek için küvetin yanına oturdum. İçerden kıkırdama ve bastırılmış gülme sesleri geliyordu. Yaklaştım ve birkaç santim mesafe bırakarak kulağımı kapağın aralığına yaklaştırdım. Şimdi rahatça duyabiliyordum;
"Beni seviyor musun?" diye sordu Sally, ardından kıkırdadı.
"Elbette," diye ciddi bir şekilde cevapladı Charlie ve bunu oldukça gürültülü bir öpücük takip etti. İğrenerek uzaklaştım, çünkü Charlie'nin diğer oğlanlar dansa bir kızla kalabilecek kadar hanım evladı olduğundan emindim. Kapıya doğru emeklerken aklıma bir şey geldi.
Küvete doğru emeklerken kendi kendime gülümsedim ve olabildiğince sessiz kendimi küvetin kenarına doğru kaldırdım, küvete doğru giden iki musluğa yaklaşabildiğim kadar yakınlaşmak için eğildim. Biraz ses yaptım ama ikisi içeride duyamayacak kadar meşguldü.
Ellerimi kullanamıyordum ama içinde bulunduğum durumda ayaklarımı da kullanamıyordum. Bu nedenle biraz daha ileri uzandım ve alnımı musluklardan birine dayadım, canım çok yansa da yavaşça kafamla musluğu çevirdim. Sonra musluk tamamen açıldı ve sular küvete doğru akmaya başladı. Kendimi aşağıya bıraktım ve bir örümcek kadar hızlı emekleyerek kapıya yöneldim. Arkamdan küvetin kapağının uçtuğunu ve Charlie'yle birlikte yere yuvarlanırken Sally'nin "Anne! Anne!" diye bağırdığını duydum. Tam zamanında, her ikisi de gözlerindeki suları silemeden kapıdan çıktım ve mutfağa girdim. Ne Sally ne de Charlie bu olaydan sonra bir daha evimize gelmedi. Noel bizim için her zaman neşeli bir olay olmuştur, kutlama için gereken şeylerin eksik olduğu zamanlarda bile. Evde ne kadar az para olursa olsun, Noel baba her zaman onları daha büyük ve heyecan verici gösterecek bir sürü parlak renkli kâğıda sarılmış küçük hediyeler getirirdi, içerisinde, Dublin'in kimsenin duymadığı küçük köşelerinde ve ara sokaklarındaki ucuz, basit dükkânlardan alınan ucuz, basit oyuncakları bulmadan önce kağıt üzerine kağıt açardık. Ama bu hediyeler Noel sabahı yastıklarımızın üzerinde dururken, en pahalı tren setlerinden ya da oyuncak arabalardan daha çok şey ifade ederlerdi. Bir gece öncesinin akşamı, ben hariç, çocukların her biri yatağa erken gönderilirlerdi. Annem haftada yarım kron ödeyerek bir radyo almayı başarmıştı ve her Noel arifesinde Kimmage Manor'daki Holly Ghost

Fathers'dan gelen ayini dinlerdim, çünkü diğerleri gibi ayine gidemezdim. Annem bana dua etmeyi öğretmişti ve radyodan dinlerken ayini biraz takip edebiliyordum ama rahibin söylediği her şeyi anlayamıyordum, özellikle de o, babamın Latince olduğunu söylediği, garip dilde konuşurken. Pederlerin neden bütün duaları Latince okuduğunu ara sıra kendime sorardım.

Peter, bunun bütün azizlerin sadece Latince konuştuğundan ve Tanrı'nın İngilizce anlamadığından kaynaklandığını söylemişti.

Annem, yaşım ilerledikçe, ilahiyatla ilgilenmemi sağlamak için çok çabalamıştı, ama bu asla Kral Lir ve onun kuğu çocukları hakkındaki hikâyeler kadar ilgimi çekmemişti. Annem bana Tanrı'nın dünyayı yedi günde nasıl yarattığını anlattığında, bunu hiçbir soru sormadan kabul etmiştim. Ama bana Lir'in hikâyesini anlattığında çocukların nasıl kuğuya dönüştüğü, üvey annelerinin neden bunu yaptığıyla ilgili bir sürü soru sormuştum. Onun tamamıyla daha iyi bir hikâye olduğunu düşünürdüm. Tony, bana dünyadaki her şeyi Tanrı'nın inşa ettiğini söylediğinde ona pis bir yalancı olduğunu söylemiştim çünkü babam, evleri sadece duvar ustalarının yapabileceğini söylemişti ve Tanrı'nın bir duvar ustası olmadığını biliyordum. Tony vahşi bir çocuktu. Evde ve dışarıda başını sürekli belaya sokardı. Onda biraz Romeo'luk vardı. Bütün mahallenin kızları onun peşinden koşar fakat O, hiçbirini bir nebze olsun önemsemezdi, buraların en güzel kızı olan Nancy'yi bile. Aramızda en yakışıklı oydu; uzun boylu, soluk yüzlü, çok güçlü, çok çabuk sinirlenen, kıvırcık siyah saçlı, büyük elli, gülümsediğinde ve kahkaha attığında parıldayan bembeyaz dişleri olan genç bir adamdı. Evdeki herkes ondan biraz korkardı ve O, benim ilk kahramanımdı. Bir keresinde ona zor bir durumunda yardım etmiştim. Ben sekiz o ise on üç yaşlarındaydı. O ve bir arkadaşı, bir şey yüzünden kavga ettiler ve Tony onu yere yapıştırıncaya kadar dövüşmüşlerdi. Sonra birisi bunu babama ispiyonladı ve Tony iyi bir dayak yedikten sonra arkadaki yatak odasına bir hafta kapatıldı. Ertesi gece cadılar bayramıydı. Bütün çete havai fişek için para biriktirmişti ve herkes iyi vakit geçirecekti ama babamın müsamahası yoktu. Tony evde kalacak ve "dersini alacaktı." Bu kesindi. Zavallı Tony çaresizdi. Evdekilerden hiç biri ona yardım etmeyecekti. "Keşke yedek anahtarım olsa," diye homurdanıyordu kapının arkasından. Ama diğerleri onu dinlemiyordu. Onlara çok sinirlenmiştim. Sadece, benim de biraz cesaretim olduğunu göstermek için Tony'e yardım etmek istedim. Ne yapacağımı tam olarak bilmiyordum ama anahtarın annemin önlüğünün cebinde olduğunu

biliyordum. Babam ona anahtarı oraya koymasını, en güvenli yerin orası olduğunu söylerken duymuştum. Sorun onu oradan nasıl alacağımdı. Sonra aklıma bir fikir geldi. Hoşuma gitmemişti ama bu tek yoldu. Kanepenin üzerinde oturup babamın kıyafetlerini diken anneme doğru emekledim ve kocaman üzgün bir suratla kafamı kucağına koydum. Sanki bu ben değilmişim gibi şaşırarak baktı, şımartılmaktan nefret ederdim. İğne ipliğini bırakırken; "Ne var, yorgun musun?" dedi. Üzgünce kafamı salladım, sonra durdu ve beni kucağına aldı.

"Kum adamı getirmek için sana bir şarkı söyleyeceğiz," dedi. Sonra herkesi uyutabilecek, eski bir İrlanda türküsünü yumuşakça söylemeye başladı. Gözlerimi kapattım ve birkaç dakika içinde oldukça inandırıcı bir şekilde horluyordum. Derken, tedbirli bir şekilde sol ayağımı annemin önlüğünün cebine doğru yaklaştırdım, durdum ve tekrar hareket ettirdim. Bu sefer ayağım tamamen cebin içindeydi. Dikkatlice içindekileri incelemeye başladım. Makas, düğme ve makara gibi her çeşit ıvır zıvır vardı. Tam vazgeçiyordum ki parmaklarım soğuk ve metal bir şeye dokundu. Ve sonunda onun aradığım anahtar olduğundan emin oldum. Anahtarı parmaklarım arasına sıkıştırdım ve yavaşça ayağımı annemin cebinden sıyırıp çıkardım.

Bütün bunları oldukça sessiz ve dikkatlice yaptığımdan, annem hiçbir şeyden şüphelenmedi. Sadece uykumda hareket ettiğimi düşündü. Bir süre sonra beni nazikçe kanepeye yatırdı, üzerime beni sıcak tutması için eski bir manto örttü. Sonra, kendi kendine mırıldanmayı sürdürerek, akşam yemeğini hazırlamak için kilere gitti.

Annem mutfaktan çıktığı anda üzerimdeki mantoyu attım, kanepeden atladım ve olabildiğince hızlı kapıya doğru emekledim, şansıma kapı açıktı, böylece koridora geçtim ve merdivenleri, boynumu kırmadan bir yengeç gibi geri geri tırmanarak üst kata ulaştım. Sol ayağımla yatak odasının kapısını ittim. Abim oldukça şüpheli bir ses tonuyla konuştu;

"Kim var orada?" Ben olduğumu anlamasını sağladım. "Ne istiyorsun?" diye sordu. Anahtarın bende olduğunu homurdandım. Aniden içeride bir gürültü oldu ve bir dakika sonra Tony ve ben kapının iki tarafında çömelmiş aralıktan birbirimize bakıyorduk. Hayatımızda ilk ve son defa birbirimizin gözlerine bakıyorduk;

"Güzel. Kapının altından geçirebilir misin?" diye fısıldadı. Denedim ama aralık anahtarın geçebileceği kadar geniş değildi. Yarı yolda sıkıştı.

"Ben hallederim," dedi sertçe. Sonra pantolonunun cebinden çakısını çıkarttı ve yarım parmak genişliğinde oluncaya kadar kapının altını oydu.
"Şimdi dene," dedi. Anahtarı tekrar içeriye ittim ve bu sefer kapının altından yumuşakça kayıverdi. "İyi iş!" diye bağırdı. Yerden kalktığını duydum ve birkaç saniye sonra kilit açıldı ve Tony yüzünde büyük bir gülümsemeyle dışarı çıktı.
Eğildi ve kulağıma yaklaşıp; "Çok cesursun Chris," dedi. "diğerlerinden çok daha iyisin."
Sonra bir koşucu gibi merdivenlerden aşağıya koştu, el sallamak ve gülümsemek için durdu ve ardından sessizce ön kapıyı açıp dışarı çıktı.
Merdivenlerden güçlükle indim, mutfağa doğru emekledim ve annem hâlâ yemeği pişirmekle meşgulken kanepeye geldim. Anahtarın yokluğunu hiç fark etmemişti. Daha sonra babam Tony'nin yonttuğu yeri göstererek kızgın bir şekilde; "Bu kapıya ne oldu?" diye sordu.
Dua etmek için diz çökmüş olan Tony; "Farelerdir" dedi.

IV HENRY

Sekiz yaşındayken o eski arabayı hâlâ kullanıyordum ve içinde asil bir kralmış gibi gidiyordum. Bu araba çirkin, yıpranmış ve kimsenin beğenmediği bir şeydi. Her zaman tekmelenmiş, yere fırlatılmış, itilip kakılmış ve üstüne basılmıştı. Herkes onunla alay ederdi. Ama bana göre nerdeyse bir insan gibi sevimliydi.
Kimsenin anlayamayacağı ama benim fark ettiğim garip bir saygınlığı varmış gibi geliyordu. Ona Henry adını verdim. Açık havadaki hayat hakkındaki ilk izlenimimi, onun tüylü koltuğu üzerine oturarak yapmıştım. O gün yüzümde hissettiğim, kalabalık sokaklar boyunca benimle koşan, ıslak rüzgârı hatırlayabiliyorum. Karanlık bir kış gecesi, oluklardan akan suyun altın ırmaklar gibi görünmesine neden olan sokak lambasının altında, erkek kardeşlerim arkadaşlarıyla kâğıt oynarken, o arabanın içinde oturduğumu hatırlayabiliyorum. Yaşlı Henry benim tahtımdı. Onun üzerinde diğerleriyle macerayı ve heyecanı tattım. Beni gittikleri her yere, her hafta sonu mahalle sinemasına bile götürüyorlardı. Büyük erkek kardeşim Jim'in sırtına tüneyerek içeri girerdim. Diğer çocukların bana nasıl baktıklarını ve Jim'in onlara nasıl "defolun" dediğini hatırlarım, yine de bunun hakkında düşünmezdim çünkü kardeşlerimin sırtına neden tünememem gerektiğini kavrayamazdım.

Hatırlayabildiğimden bu yana her zaman birilerinin sırtında giderdim. Nedenini bilmezdim. 'Sinemaya' gitmeyi severdim. Işıklar kapandığında arka tarafımızdan, ince uzun bir ışık hattının karanlığı içinden geçip, kafamızı sıyırıp, büyük ekran üzerine düşüp onu parlaklaştırarak canlandırması, gözlerimizi kamaştırması ve sonra ani bir sessizlikle üzerinde görüntünün başlaması hoşuma gidiyordu. Bir seferinde sinemadayken Peter ve arkadaşlarımızdan bazıları bana sigara içirmeye çalışmışlardı. Peter'in o gün erkenden, babamın cebinden aşırdığı bir paket sigarayı içmeye çalışıyorlardı. Ama ağzıma sigarayı koyduklarında, onların yakmasına fırsat vermeden hepsini çiğnedim! Peter bana dehşet içinde baktı, yeşile dönmemi veya tütünü tükürmemi bekliyordu. Ama ben yalnızca sırıttım ve daha fazlası için ağzımı açtım. Bana daha fazla vermedi! Yaz gelmişti. Duvar boyunca cansız, küçük unutmabeni çiçekleri cesurca açmışlardı, küçük bir yıldıza benzeyen çiçeklerinin hepsi mavi, beyaz ve kırmızı benekliydi. Yan komşumuzun bahçesindeki büyük ağaç açık yeşil yapraklarla kaplanmıştı ve kabuğuna yapışan yosunlar nemli görünüyordu ve güneşte pırıldayan küçük çiy taneleriyle parıldıyordu. Dışarıda sokakta sinekler çöp tenekelerinin etrafında küme halinde ilerleyip vızıldıyorlardı ve kapı merdivenlerinde bahçede kıvrılmış uyuyan köpeğin başında dolaşıyorlardı. Sinemaya gitmek için çok sıcak ve terleticiydi. Bu yüzden erkek kardeşlerim yaşlı Henry'e, bahar temizliği yaptılar ve beni Dublin'in kenar mahallelerinde uzun 'yürüyüşlere' çıkardılar. Pazarları günümüzü Phoenix Parkı'ndaki çimlerde uzanarak geçirdiğimiz ve sonra "Donnelly's Hollow"a inip, hava kararıp eve gitme zamanı gelene kadar ateş yakıp, sandviç yerken, asla gerçekleşmemiş hikâyeler anlatıp, paslı eski bir kapta çay yapardık. Bütün bu küçük gezilere gitmek büyük bir zevkti. Erkek kardeşlerim beni gezdirirken insanlar bazen durup bana bakarlardı, ama ben bundan dolayı üzülmezdim çünkü bana neden baktıklarına dair hiçbir fikrim yoktu. İnsanların geçerken böyle komik bir şekilde bana bakmalarına yol açanın, bir yerlerde bir sorun olduğuna ve sorunun benimle ilgili olduğuna dair, zihnimin derinliklerinde gizlenen bir düşünce vardı belki de. Yine de bu garip bir düşünceydi ve beni korkutuyordu, böylece bunu tam anlamıyla düşünmemeye çalışıyordum. Sadece mutlu olmak ve erkek kardeşlerimin de benim mutlu olduğumu görmelerini istiyordum. Yaklaşık sekiz buçuk yaşlarındayken, bir gün Dublin'in dışında küçük bir kır gezisine çıktığımızı hatırlıyorum. Ilık bir Eylül pazarı, saat on sularında yola çıkmıştık. Yaşlı Henry bir gece önceden

özel olarak yağlanmış, parlatılmıştı ve böylece o sabah biraz daha az inildiyordu. Peter çantasındaki kitaplarını tavan arasına boşaltıp, içini sandviçler ve dokuz penilik bir şişe sosla doldurdu. İki şişe sütü, arabamdaki minderinin altına sıkıştırdık. Araba her sarsıldığında arkamı eziyordu. Beş kişiydik, iki erkek kardeşim, iki arkadaş ve ben. Hepimiz Pazar kıyafetlerimizi giymiştik ve Peter Tony'den aşırdığı briyantinle saçlarını şekillendirmişti. "Şimdi Clark Gable'a benzedim, değil mi?" dedi, yatağımızın üzerindeki duvarda asılı olan tozlu aynaya bakarak. Tam bunu söylemişti ki, merdivenlerden bir ayak sesi geldi ve Tony'nin kendi kendine mırıldanarak geldiğini duyduk. Peter, yatağın altına dalarken;

"Az daha kaçırıyordum!" diye fısıldadı. Sonra kapı açıldı ve Tony kafasını çıkarttı;

"Peter'i gördünüz mü?" diye bize sordu odada göz gezdirerek.

"Ayine gitti," diye cevap verdi Paddy, kravatını düzeltirken.

"Yine briyantinimi çalmış," diye homurdandı Tony, merdivenlerden aşağı sinirlice inerken.

"Gitti mi?" diye sordu Peter gizlice, yatağın altından gözetleyerek.

"Evet, ama seni yakalarsa öldürecek!" diyerek uyardı Paddy

Peter, her zamanki umursamazlığıyla; "Buranın altı fena halde tozlanmış" dedi, üstünü fırçalayarak.

Sonunda yola çıktık ve birkaç saat sonra bir dağ nehri kıyısında kamp kurduk. Kıyıya oturdum ve güneşin şavkının vurduğu suya baktıkça, dipte dalgalanan yeşil yosunlar arasında gölgeler gibi çırpınan küçük balık kümelerini gördükçe büyülendim. Bu küçük gümüşümsü yaratık topluluğunun bir kısmı, tam benim altımdaki eğimli bir kayanın etrafında toplandılar. Çabucak sandaletlerimi fırlattım ve ayak parmaklarımla onlardan birini yakalayabileceğimi düşünerek sol ayağımı suya daldırdım. Ama balıkların nasıl yaratıklar olduğunu bilmiyordum, aniden ok gibi fırlayıp karşı kıyıya, ayağımın kolayca yetişemeyeceği bir yere atıldılar.

Güzel bir gün geçirmiştik. Paddy civardaki bir tarladan gelen büyük, şişman, uykulu gözlü ve kocaman kuyruğu arka bacaklarına ip gibi dolanmış olan kahverengi bir inekle arkadaş oldu.

"Onu sağacağım!" dedi ve hepimiz ona güldük. Ama ineğin kulağına sevgi dolu sözler fısıldayıp onu ikna etti ve sonunda onu sabitleyip, bir kütüğün üzerinde oturarak kovayı altına koydu ve bize sırıttı; "Şimdi izleyin!" dedi. İzliyorduk, fakat elini uzatıp ineğin memesine koyduğunda arka ayağıyla

kızgın bir şekilde saldırdı ve onu sırt üstü yapıştırdı. Sonra kuyruğunu sallayarak yavaşça uzaklaştı. Paddy; "Nasıl olsa O da bir bayan!" dedi ve hepimiz kahkaha attık. Akşama doğru eve gitmek için yola koyulduk, ama yolu yarıladığımızda acıkmıştık. Yemeğimiz iki saat önce bitmişti ve boş süt şişeleri dışında hiçbir şeyimiz kalmamıştı. Alacakaranlık çöküyordu ve gidecek çok yolumuz vardı. Aç olsam da o kadar kötü sayılmazdım çünkü diğerleri gibi yürümem gerekmiyordu: Onlar beni sırayla iterken ben sadece sırt üstü oturuyordum. "Açlıktan ölüyorum" diye şikâyet etti Peter, omuzları sarkarak. "Kapa çeneni, ben de öyleyim," diye karşılık verdi Paddy homurdanarak, yürümeye devam etti.

Paddy, Peter' e daha fazla sandviç getirmesi ve hepimizin tavuklar gibi çok yediğimizi düşünmesi gerektiğini söyledi. Peter ona sadece 'bir isim' takarak cevap verdi. Hepimiz tam sinirlerimizin hâkimiyetini kaybedecek hale geliyorduk ki aniden, yolun köşesinde, önünde dövme demir kapısı olan ve etrafı beton duvarlarla çevrilmiş büyük bir köy evi gördük. Evin önü dalları duvardan sarkan üzeri çok güzel şeylerle dolu meyve ağaçlarıyla tamamen kaplıydı. Aniden durmuştuk. Öncelikle meyve ağaçlarına, sonra birbirimize baktık. Peter ikinci kez;

"Ben açım," dedi, gözleri armutlara ve elmalara çivilenmişti.

"Ben de öyle," dedi arkadaşlarımızdan biri elinin arkasıyla ağzını silerek.

Midesinde kibarca dokunarak; "Ben de," dedi diğeri.

Peter etrafa dikkatlice göz attı; "Etrafta hiç kimse yok," dedi. "Belki arabayı duvarın yanına getirebilirsiniz ve ben de üstüne çıkabilirim."

Bu planı aramızdaki en büyük olarak, gönülsüz de olsa ağırbaşlılığını devam ettirmek isteyen Paddy hariç hepimiz kabul ettik, diğerleri ona liderlik yapması için baktılar. Paddy hiçbir şey söylemeyince Peter sabırsızca; "Ee, ne yapacağız?" diye sordu.

Abim bir ayağından diğerinin üzerine kaykıldı, boğazını temizledi ve büyük bir ciddiyetle şöyle dedi; "Yedinci emir-çalmamalısın!". "Korkak!" diye bağırdı diğer üçü duvara doğru koşarak. Peter omuzlarının üzerine alırken onlardan biri bacakları bağlanmış olarak dizlerine çöktü. Meyveye ulaştı ve aşağıda ceketini açmış olarak duran üçüncüye doğru attı. Paddy daha fazla duramadı. Arabamı duvara doğru itti ve bir köşesine tırmandı, böylece kırmızı elmalara ve sarımtırak kahverengi armutlara ulaşmak için sadece kolunu kaldırması yetiyordu.

Bir miktar elma ve armut topladıklarında, Paddy; "Tamam, bu kadar yeter,

aç gözlü olmayın," dedi. Aşağı indiler ve toplananı beşimiz arasında paylaştırdılar ve yemek için yolun çimenli kenarına oturduk.

Peter, beni bir armutla beslerken; "Neyse eve gidene kadar bizi idare edecektir," dedi.

"Yine de günah çıkartırken bunu anlatmamız gerekir," diye dindar bir şekilde karşılık verdi Paddy.

Peter, Elmasını hatır hutur yerken; "Bu gerçek bir günah değil," dedi. "Hiç kimse onların yokluğunu fark etmeyecek."

Arkadaşlarımızdan biri olan Bob, başı bir tarafta, av köpeği gibi dinlerken, duruşunu bozmadan; "Kim geliyor?" diye sordu.

Tam köşe başından gelen yaklaşan ayak seslerini duyduk. Peter, bize göz kırptı ve dikkatlice gözetleyerek köşeye doğru gitti. Sonra nefes almadan koşarak geri geldi; "Yandık, polis geliyor!" dedi, soluk soluğa kalmıştı. Paddy kıpkırmızı olmuştu. Hareket etmeye mecali kalmamış gibi görünüyordu; "Bize ne olacak?" diye sordu, çaresizce. "Kaçın!" dedi Bob, sıçrayarak. "Christy'i burada bırakamayız, değil mi?" diye söze karıştı Peter, adımlar yaklaşmıştı. Sonra aklına bir şey geldi; "Çabuk," dedi, diğerlerine dönerek. "Bütün şeyleri Christy'nin minderinin altına sokun!"

Soru sormak için zaman yoktu. Birkaç saniyede bütün meyveleri aldılar, beni arabanın dışına doğru çekip, meyveleri dibine sokuşturdular ve sonra beni üstüne oturttular.

Polis köşeden döndü ve bizi görüp yanımıza doğru yavaşça geldi.

"İyi akşamlar gençler," dedi gülümseyerek. Eliyle başımı hafifçe okşadı; "vakit biraz geç değil mi, küçük bey? Saat nerdeyse sekiz" dedi.

Diğer dördü sakin olmaya çalışıyordu, huzursuzlardı ve bir hayli sabırsızlardı.

Polis, arkadaşça; "Şimdi onu eve götürün çocuklar. Daha fazla oyalanmayın, hoşça kalın" dedi. Sonra bizi bırakıp geldiğimiz yoldan yukarı doğru yavaşça gitti. Gözden kaybolana kadar beklediler ve sonra elmaları ve armutları aldılar.

Hoş görünmüyorlardı.

"Ay, bunları geri koyun!" dedi Paddy, meyveleri görünce. "Tanrı bunları çalmamızı istemedi."

Böylece, çok üzgün bir halde yapış yapış olmuş meyveleri büyük evin duvarına bıraktılar ve tekrar eve gitmeye koyulduk. Eve, kendimizi hava kadar boş hissederek, vardığımızda neredeyse saat on olmuştu.

"Bugün eğlendiniz mi?" diye sordu annem biz kapının önündeyken. Peter Paddy'e baktı, o da Peter' a baktı ve ikisi de bana baktı.

"Evet," dedi Peter, daha fazla konuşmadı.

Tony ve Jim'in beni, evin çok fazla uzağında olmayan kanalda yüzerlerken, onları izlemem için birlikte götürdükleri sonraki gün, daha iyi bir ruh halindeydik. Çok sıcak ve bunaltıcı bir gündü. Neredeyse hiç güneş ışığı yoktu, sadece, havayı somut, dokunulabilen bir hale getiren ağır ve bunaltıcı bir sıcak vardı. Kanala vardık ve orada toplanmış bir sürü çocuk gördük, bazıları suda yüzüyor, çoğunluğu kız olan bazıları derin olmayan yerlerde eteklerini ve önlüklerini dizlerinin üstüne çekmiş suda geziniyorlardı ve diğerleri çinili kıyıda yatmış, kurulanırken birbirlerine çakıl taşı atıyorlardı. Onlar suda sıçradıkça yolun kenarı ıslanıyor, hava, kahkaha ve çığlıklarla doluyordu. Köprüde kalabalık bir izleyici topluluğu vardı.

İki erkek kardeşim beni bütün olanları görebileceğim bir noktaya yerleştirdiler. Sonra köprünün altında soyundular, elbiselerini değiştirip suya daldılar. Bütün gürültü ve heyecanın ortasında kendimi hararetli, yapış yapış ve biraz da kıskanç hissettim. Elbiselerimi yırtıp erkek kardeşlerimin yaptığı gibi suya atlamak istedim. Birden 'A' harfini ilk defa yazdığım o günkü gibi hissettim, tuhaf bir istek, diğerleri ne yapıyorsa yapmak için bilinçsiz verilmiş bir karar, hissettiklerini hissetmek ve bildiklerini bilmek için. Suya girmeyi o anda her şeyden fazla hissediyordum.

Az sonra vücudu parıldayarak ve saçları alnına yapışmış Tony nehir kıyısına çıktı. Bağırdım ve yanıma geldi. Tuhaf homurtulu lisanımla ona yüzmek istediğimi söyledim.

"Saçmalama, şaka yapıyorsun değil mi?" dedi gülerek. Israr ettim. "Ama boğulursun!" dedi bana.

Tony'nin söylediği hiçbir şey, her şeyi anında denemek isteyen biri olan benim suya gitme isteğimi azaltamazdı. "Tamam, o zaman" dedi. Ama en büyük kardeşim Jim duyduğunda, hiçbir şey yapamayacağını söyledi. Tony'nin beni soymasına ve mayo giydirmesine bile yardım etmeyecekti. "O zaman bana mayonu ver," dedi Tony. "Çıplak giremez!" Kanalın sakin bir köşesine beni götürdü ve orada beni soydu. Jim oldukça iri ve şişmandı ve elbiseleri benim için oldukça büyüktü. Tony üzerime olması için birkaç kez sarmak ve arkamdan onları iliklemek zorunda kaldı. Sonunda, beni hazırladı ve kıyıya götürdü. Durdu ve bana baktı;

"Hâlâ girmek istiyor musun?" diye sordu. "Batıp bir daha çıkmamak

umurunda değil, öyle mi?"

Sırıttım ve kafamı salladım. Belki de korkmuştum ama bununla birlikte inatçıydım, o an vazgeçmeyecek kadar çok inatçıydım. Zavallı Jim ayakta dikilmiş titriyordu.

"Yapma! Onu öldüreceksin!" dedi, ama O'nu Önemsemedik. Tony bir ağaç dalını koparıp, suyun içine daldıktan sonra başınım üzerinde sallayarak 'Babamız' ilahisini söyledi. Ardından beni kollarımın altından tuttu ve biraz yukarı kaldırıp kanalın içine doğru salladı.

Soğukluğu beni soluksuz bırakan buz gibi su üzerimden hızla akıyordu. Kafam karışmıştı; her şey sulu bir bulanıklığın içinde eriyip kayboluyordu. Bir an suyun altındaydım, çıktım tekrar battım, çıkınca üçüncü kez tekrar dalacağımı zannediyordum. Ama olmadı. Tam tersine ayaklarımı çılgınca salladım ve anladığım bir sonraki şey; nehrin ilerisinde yüzen beyaz kuğular gibi süzülüyor olduğumdu. Ayaklarımı çıldırmışçasına sallamaya ve su üstünde durmaya devam ettim. Kıyıdan gelen bir kahkaha seslerini duydum ve birkaç dakika sonra Tony yanıma doğru yüzdü. Kolumu tuttu ve Jim'in beni karaya çekeceği noktaya doğru çekti. Nefes nefese ama gurur dolu bir halde uzandım. Tony yanıma çömelip beni kurularken; "Bir gün Christopher Columbus'u yeneceksin!" dedi.

Bu benim ilk yüzüşümdü. Sonuncusu değildi, çünkü bir yaz küçük bir ormanda bir yerlerde keşfettiğimiz küçük kayalıklı bir nehirde birçok kez yüzdüm. Diğerleri yüzerken veya böğürtlen toplarken ben genelde kıyıda uzanıyordum. Bazen orada uyuya kalırdım. Mutluydum. Kendim dışında, dünyadaki her şeye dikkatlice bakardım. Sonra bir gün arabam bozuldu: mili koptu, oturak çöktü ve kimse onunla ilgili bir şey yapamadı. Paslanması için kömürlüğe atıldı. Onun hasretini çekiyordum. Erkek kardeşlerim oynamak için dışarı çıktıklarında artık beni yanlarında götüremiyorlardı. Annem, babam işe başladığında onunla, bana yeni bir araba alınması hakkında konuşurken, onu zorla duyabildim; sersemleşmiştim. Bu sadece eski arabamı çok özlediğimden dolayı değil, erkek kardeşlerimle artık dışarı çıkamayacağını düşüncesine kapılmamdan dolayıydı. Her şey değişmişti. Sonunda kendi kendime kalmıştım. Zaman zaman aklımda oluşan, benle ilgili yanlış bir şeyler olduğuna dair o tuhaf düşünce, şimdi daha da büyümüştü. Birkaç gün sonra, erkek kardeşlerimle ön bahçede oyuncak askerlerle oynarken, birkaç arkadaşımız balık ağları ve kavanozlarıyla geldi. Hep beraber balığa gitmeyi teklif ettiler. Güzel bir gündü ve kimse evde kalmak

istemiyordu. Oltalar ve takımlar kapışıldı, herkes çok heyecanlıydı. Peter, gün bitiminden önce yirmi tane balık yakalayacağına dair iddiaya girdi. Gitmeye hazır olanlar bahçe kapının önünde toplandı. Biraz sonra Tony, almayı unuttuğu bir şey için, arkadaşlarından biriyle geri geldi. Ona, giderken aptalca ve sessiz bir şekilde baktım. Durdu. İlk defa, beni almadan bir yere gidiyordu. "Özür dilerim Chris," dedi bana bakmadan. "Sana bir sürü balık getireceğim." Hızla uzaklaştı. Arkadaşı bana acıdığını söyleyince, Tony, onu fırlatırcasına yola itti. Diğerlerine yetişmek için hızla koştular. Bahçede tek başıma bırakılmıştım. Durmadan sıktığım ellerime bakakaldım.

V KATRİONA DELAHUNT

Dünyanın dayanağı sarsılmıştı sanki. Yaşam tatsızlaşmış görünüyordu. Her şey gördüğümden ve anladığımdan farklıydı. Artık nadiren mutlu oluyordum. Mutfaktaki pencerenin kenarında oturup, erkek kardeşlerim ve arkadaşlarının, evin dışındaki yolda yaptıkları futbol maçını izliyordum. Peter'ın ne kadar sık gol attığını fark ediyordum. Bazen onlardan bazıları bana gülümser ve el sallardı. Ben de el sallamayı denerdim ama kolumu kaldırdığımda pencerenin çerçevesine çarpmasına engel olamazdım. Durum böyle olunca kendimi arkamdaki kanepeye fırlatır ve yüzümü köşesine gömerdim. O zaman tam on yaşında, yürüyemeyen, konuşamayan, kendi kendine yemek yiyip giyinemeyen bir çocuktum. Çaresizdim, artık ne kadar çaresiz olduğumu fark etmeye başlamıştım. Hakkımda hâlâ hiçbir şey bilmiyordum: diğerlerinden 'farklı' olduğum gerçeği dışında hiçbir şey bilmiyordum. Beni neyin farklı kıldığı hakkında veya neden böyle olduğum hakkında hiçbir fikri yoktu. Sadece, koşamadığımın, futbol oynayamadığımın, ağaçlara tırmanamadığımın, hatta kendi kendime yemek bile yiyemediğimin farkındaydım. Bunu anlamlandıramıyordum. Bununla ilgili net bir şey düşünemiyordum bile.

Sadece derinlerde bir yerde, keskin bir bıçağın, çocuk aklımın bütün hayallerini ve güzelliklerini oyup, parçalara ayırdığını, sakat olduğum gerçeğini örtülemeyecek kadar çıplaklaştırıp, beni güçsüz kıldığını hissediyordum. O zamana kadar kendim hakkında düşünmemiştim, doğru, diğerleri gibi olmadığıma dair belirsiz bir düşünce bazen aklıma gelip gider ve beni rahatsız ederdi. Fakat güzel şeylerin ışıltısı içinde koyu bir lekeyi andıran bu düşünceyi çabucak unutmaya alışmıştım. Erkek kardeşlerimle futbol oynamaya gider, kendimi keşfetmeyi sürdürmediğim zamanlarda az da

olsa eğlenirdim. Ama şimdi durum daha farklıydı. Artık her şeyi, eğlence ve merakla dolu küçük bir çocuğun gözleriyle değil de bir sakatın, kendi kaderini keşfetmiş bir sakatın gözleriyle görüyordum.

Peter'ın ellerine baktım. Sabit, güçlü, kare parmaklı ve kahverengilerdi. Bir şeyleri sıkıca kavrayabilecek veya havaya bir kestane fırlatabilecek ellerdi. Sonra kendi ellerime baktım. Gariptiler; bükülmüş, parmaklan çarpık, bir çift insan elinden çok kıvrılmış iki yılana benzeyen devamlı kıpırdayan ve titreyen, asla hareketsiz kalamayan ellerdi. Bu ellerin görünüşünden, aynada gördüğüm sallanan kafamdan ve bir tarafa meyilli ağzımın görünüşünden nefret eder olmuştum, bu nedenle aynadan nefret eder ve korkar olmuştum. Bana çok fazla şey anlatıyor gibiydi. Diğer insanların bana baktığında ne gördüğünü; ağzımın, her açışımda yana doğru kaydığını, beni çirkin ve aptal gösterdiğini, her konuşmaya çalıştığımda ağzımdan anlamsız seslerle birlikte salyalar akıttığını, gülümsemeye çalıştığımda yüzümün buruşukluklar içinde bir maske gibi göründüğünü, kafamın bir yandan öbür yana titreyip sallandığını görmemi sağlıyordu. Gördüğüm şeyden korkmuştum, çünkü böyle göründüğümü daha önce hiç düşünmemiştim. Aynaya daha önce de bakmıştım, fakat neye baktığımı bilmiyordum, tuhaf hiçbir şey görmemiştim. Şimdi aynaya her baktığımda aynı komik yüz arkamdan bana yan gözle bakıyordu. Bir gün, gözyaşları içinde yatağıma tırmandım, sol ayağımı tuttum, duvarda çiviyle asılmış olan küçük aynayı çıkarıp fırlattım.

Annem sesi duyup yukarı çıktı ve bana ne olduğunu sordu. Sadece ayağımla yerdeki paramparça aynayı gösterdim, kırık parçalar perdelerden sızan güneş ışığıyla elmas gibi parıldıyordu.

"Bu yedi yıl boyunca kötü şans anlamına geliyor" dedi gülümseyerek, bir yandan da kırık parçaları süpürüyordu.

Birkaç hafta sonra annem bana yeni bir araba alabilmişti, doldurulmuş oturağı ve plastik tekerleğiyle güzel bir arabaydı. Annem mutlu bir şekilde, bana; "Şimdi tekrar dışarı çıkabilirsin," dedi. Ben ise hiçbir tepki vermedim. Ertesi gün erkek kardeşlerim yeni arabamla ki ismi kendileri vermişti, hava atmak isteyerek, beni bir kez daha sokaklara götürdüler. Bütün eski arkadaşlarımız etrafıma toplanıp yeni arabamla beni itmek için sıraya girdi. "Buna Mike de," diye önerdi onlardan biri, parlak siyah deri kolluğuna ellerini sürterek.

"Hayır," dedi Peter havaya kalkmış burnuyla heybetlice. "Ona Sylvester diyeceğiz."

O gün beni, futbol oynarken onları izlemeye götürdüler. Eski zamanlardaki gibiydi, bütün "ekip" etrafımdaydı, şakalaşıyor ve o gece oynayacak oyunları düşünüyorlardı. Ama artık hislerim eskisi gibi değildi. Benden veya hayattan bir şeyler eksilmiş gibiydi, ama hangimizden olduğunu bilemiyordum. Eskisi gibi onlarla birlikte eğlenemiyordum. Onların gözlerine, bende bir tuhaflık fark edip etmediklerini görmek için uzun uzun bakıyordum. Yabancı biri yanımdan geçtiğinde yüzümü saklıyordum, yine de yüzüme ve sonra ellerime nasıl baktıklarını ve giderken, yanlarında biri varsa, başlarını manalı bir şekilde salladıklarını ve sonra gidene kadar arkalarından bana baktıklarını fark etmekten kendimi alamıyordum.

Sokaklardaki insanların o bakışları içimi deliyordu. Erkek kardeşlerim herhangi bir şekilde bunları fark ettiğimi anlamıyordu; ama ediyordum. Eski arabam bozulmasını takip eden birkaç hafta içinde bile, vücudumun nasıl olduğunu fark ederek farklı bir insan olmuştum. Daha hassaslaştım, evimin dışında karşılaştıklarıma karşı daha korkak bir hale geldim. Erkek kardeşlerim ve arkadaşlarım etrafımda oynarken, onlara anlamsızca bakıyordum, hatta homurdanmıyordum bile. Oyunlarından zevk almıyordum. Bir katılımcıyken artık bir izleyiciye dönüşmüştüm.

O günden sonra, yılda bir iki ziyaret hariç, dışarı çıkmadım, hatta daha sonraları beni yalnızca evlerin veya insanların olmadığı, oldukça sessiz yerlere götürmelerine izin verdim. Erkek kardeşlerim benim böylesine evde oturmama neyin neden olduğunu anlamıyorlardı. Beni, tekrar tekrar, dışarı çıkmam ve onlarla eskisi gibi oynamam için ikna etmeye çalışıyorlardı, ama ben sadece kafamı sallayıp onlara gülümsüyordum. Sonra başlarını kaşır, omuzlarını silkip kendi başlarına dışarı çıkarlardı.

Annem, bendeki değişikliği fark ediyordu ve bunun nedeninin bildiğine inanıyordum, yine de hiçbir şey söylemiyordu. Beni, evdeki herkesten daha iyi anlıyordu. Onu kandıramıyordum, çünkü hissettiklerimin yarısını hissedermiş gibi, mutlu mu, üzgün mü olduğumu her zaman garip bir şekilde anlıyordu. Artık neredeyse her zaman mutsuz, içe dönük ve sessiz olduğumun farkındaydı. Eskisi gibi evde sürünerek gezmiyor, ateşe veya sadece duvara uzun uzun bakarak büyük koltukta kıvrılıp oturuyordum.

Yalnız olduğumu gördüğünden ve beni yalnızlığımla bırakmanın tehlikeli olduğunu bildiğinden, bunu telafi etmeye çalışıyordu. Bu yüzden benim için küçük eğlenceler buluyordu; mesela, altı penilik gazetelerdeki hikâyeleri, sol ayağımla tuttuğum kurşun kalemle, ucuz kâğıtlara yazmak gibi. Doğru yazıp

yazmadığımı kontrol etmek için üzerlerinden geçerdi. Yazım çirkin olurdu: büyük, kargacık burgacık harfler, noktasız, tiresiz veya araları virgülsüz, sayfanın aşağısına doğru yatay olarak taşardı, doğal olarak, ne soru ne de ünlem işareti gibi bir şey koyardım.

Günlerin geçmesini benim için kolaylaştırsa da, kalbimde köklenmeye başlayan o çirkin memnuniyetsizlik hissini içimden atamıyordum. Yazmak daha doğrusu kopyalamak güzel sayılırdı, en azından okumayla ilgilenmemi bile sağlamıştı. Yine de yeterli değildi. Başka bir şeyler istiyordum; gergin enerjimi, içimden fışkıran gerginlik ve asabiyetimi harcamama olanak verecek bir şeyler istiyordum. Daha sonra, sadece kopyalamaktan sıkıldım ve kendimi ifade edecek başka yollar aramaya başladım, çünkü korkunç bir sıkışmışlık hissediyordum. On yaşındayken, gittikçe daha içe kapanık bir hal almaya başlamıştım. Annem deniyor ama denediği hiçbir şey beni rahatlatmıyordu, o eski mutlu olan mutlu çocuğu, hiçbir şey geri getiremiyordu. O artık yoktu. Onun yerine sinirleri kırık bir cam parçası gibi keskin ve telgraf telleri gibi gerilmiş, sinirli, sessiz, koca gözlü bir yaratık vardı.

Bir Noel'de, bizden biri, sanıyorum Paddy, Noel Baba'dan bir kutu boya almıştı. O yıl bir kutu oyuncak asker almıştım; ama Paddy'nin harika renkteki boyalarını ve uzun, ince, tüylü fırçasını gördüğüm anda âşık oldum. Onlar benim olmalıydı. Mavi, kırmızı, sarı, yeşil ve beyaz, küçük, katı boya parçacıklarından büyülenmiştim. Sonraki günlerde Paddy'i, eski bir ayakkabı kutusundan yırttığı bir parça beyaz mukavvaya bazı tasvirler yapmaya çalışırken izledim; düzensiz ve garip şeyler yapıyordu; bu, beni biraz sinirlendirmiş biraz da kıskandırmıştı. Elindeki fırçayı atarak "Uf, bu şeyleri kullanamıyorum! Bunlar kızlar için." diye şikâyet etti.

Elime geçen fırsatı anladım, ayağımla bir kutu kurşun askerimi ona doğru itip, homurdanarak ona boyaları onlarla değiştirmeyi teklif ettim. "Tamam!" dedi Paddy böylesine hanım evladı bir şeyden kurtulduğuna sevinerek; "Ama bunları nasıl kullanmayı düşünüyorsun?" Bunu bende bilmiyordum; sadece sol ayağımı uzatıp gülümsedim. Noel'in bütün heyecanı geçene kadar onları sakladım. Sonra mutfakta annem ve benim dışımda kimsenin olmadığı sessiz bir öğleden sonra, sakladığım yere sürünerek gidip, dolabı ayağımla açtım ve siyah boya kutusunu çıkartıp yere, önüme koydum.

"Ne yapmayı düşünüyorsun?" dedi annem, sırtımı duvara yaslayarak çömeldiğim yere gelerek; "Herhalde resim yapmayı denemeyeceksin!" Gayet

ağır başlı bir şekilde kafamı salladım. Fırçayı ayaklarımın arasına aldım, ağzımda ıslattım, sonra boyaların arasındaki en çok sevdiğim renk olan parlak maviye sürttüm. Sonra fırçayı diğer ayağıma dokundurdum; çektikten sonra mavi bir benek gördüm.
"Oldu!" diye bağırdım, heyecandan kıpkırmızı olmuştum.
Annem; "Sana su getiriyim," diyerek kilere gitti ve bir bardak dolusu suyu getirip, önüme koydu.
Kâğıdım yoktu. Annem Peter'in defterinden bir sayfa yırtıp getirdi. Fırçayı suya batırıp, parlak kırmızı boyaya sürttüm. Sonra annem dikkatle bakarken, ayağımı sabitleyip önümdeki sayfaya bir haç işaretinin ana hatlarını çizdim. Ona zafer dolu bir tebessümle baktım. Beş yıl öncesinde, neredeyse aynı noktada, yerde oturup, ter içinde titreyip, ilk kez sol ayağımla nasıl yazdığımı hatırladım. Annem beş yıl önce olduğu gibi, o zaman orda yanımdaydı, bana kesintisiz bir destek sağlayarak hâlâ yanımdaydı.
Bu sefer ne terleme ne de titreme vardı. Gayet düzgün bir şekilde yapmıştım. Şimdi bir boya fırçası tutuyordum, kırık bir parça tebeşir değil. Ama aynı anlama geliyordu; dış dünyayla iletişim kurmak için yeni bir yol keşfetmiştim, sol ayağımla konuşmak için yeni bir yol.
Zaman geçtikçe, küçük boya kutuma daha bağlanır oldum. Peter'ın bir şeye karşı çıktığı zamanlarda suratının aldığı halden, komşu kedisi Tibby, yiyip bitirmeden önce çöp kutusunda duran, bir avuç ölü balığa kadar her şeyi çiziyordum. Sonra annem bana daha çok boya, fırça ile bir iki resim defteri ve kalem alabilmişti. Doğal olarak bu benim ifade alanımı genişletmişti ve daha geniş konular seçmeme fırsat veriyordu. İlk birkaç haftalık kararsızlıktan ve beceriksizlikten sonra, yeni oyunumla iddialı bir şekilde ilgilenmeye başladım. Her gün, yukarıdaki arka yatak odasında tamamen kendi başıma resim yaptım. Değişiyordum… O sıralar bunun farkında değildim; ama beni mutsuz eden şeylerin bazılarını unutmak ve yeniden mutlu olmak için yeni bir yol bulmuştum. Her şeyden önemlisi kendimi unutmayı öğrenmiştim. Artık erkek kardeşlerimle dışarı çıkmayı özlemiyordum; çünkü zihnimi canlı tutacak, her günümü dört gözle bekleyecek bir şey haline dönüştürecek bir şeylere sahiptim. Saatlerce, ayak parmaklarım arasında fırçayı tutup, sağ bacağım sol bacağımın altına kıvrılmış, kollarım iki yanıma sıkıca dayanmış ve ellerim sıkılı bir şekilde yerde çömelip oturuyordum. Bütün boyalarım ve fırçalarım etrafımda olurdu. Annemle babamdan resim yapacağım kâğıtları, sabit kalacak bir şekilde

çiviyle tutturmalarını istiyordum. Tuhaf bir pozisyon gibi görünüyordu; kafam neredeyse bacaklarımın arasında ve sırtım bir tirbuşon kadar eğri duruyordu. Ama en güzel resimlerimi bu şekilde yapmıştım. Tahta zemin benim tek resim sehpamdı. Yavaşça, bunalımımdan çıkmaya başladım. Resim yaparken saf bir haz duyuyordum; daha önce hiç hissetmediğim, beni benden alan bir duygu. Bunalıma girdiğim ve evdeki herkese sinirlendiğim tek anlar resim yapmadığım zamanlardı. Başlarda annem beni resim yapmaya teşvik ederken doğru şeyi yaptığını, mutsuz olmak için daha az zamanımın kalacağını düşünüyordu. Ama bir süre sonra endişelenmeye başladı; çünkü yalnız başıma çok fazla zaman geçiriyordum. Yukarıdaki yatak odasında her şeye, hatta kendime bile kayıtsız bir halde saatlerce resim yaparak oturuyordum.

Annem sıkça yukarı gelip, odaya parmak uçlarında girerek bir şey isteyip istemediğimi sorardı. Orada beni bir resme eğilmiş, parmaklarımın arasında fırçayla bulurdu; sol ayağımı Peter ve Paddy'nin ellerini kullandığı kadar kolayca kullansam da bazen gözlerimin üzerine düşmüş saçımı düzeltmek ve alnımdaki teri silmek için gelirdi. Neredeyse tüm gün bir resmin önünde yerde eğilerek oturmaktan dolayı, vücudumun geri kalanında çok büyük bir gerginlik olurdu. Annemin, iyi olup olmadığımı kontrol etmek için hemen her geldiğinde başımı kısaca sallar ve homurdanırdım.

Sonra bir gün, ben yaklaşık on bir yaşındayken, annem hastalanarak yirmi ikinci ve son çocuğunu doğurmak üzere Rotunda Hastanesi'ne götürüldü. Birkaç hafta sonra bir erkek çocuğu dünyaya getirdi. En küçük erkek kardeşim doğduktan sonra hastalandı ve durumu hızla kötüleşti. Hepimiz evde kötü bir durumdaydık. Annemin gitmesiyle sanki evin üstüne ölü toprağı serpilmişti. Bu bir saatin içini çıkarıp, akreple yelkovanı hareketsiz ve güçsüz bırakmak gibi bir şeydi. Artık resim bile yapamıyordum; hiçbir şeye karşı ilgim kalmamıştı; çünkü annemin öleceğini düşünüyordum.

Soğuk bir Aralık gecesi kanepede kıvrılmış otururken ön kapı çalındı. Babam, elinde gazetesiyle ateşin yanında, okuyamayacak kadar endişeli otururken çalınan kapının sesini duymadı, ikinci defa çalınınca kalktı ve cevap vermek için hole gitti. Hol kapısında sesler duydum; ama dinleyerek canımı sıkmak istemedim, çünkü annemden dolayı çok fazla endişeli ve üzüntülüydüm. Kapı açıldığında yana dönerek duvarın kenarındaki kanepenin köşesine başımı gömdüm, babamla başka birinin daha mutfağa geldiğini duydum. "Bu Christy," dedi babam. Sonra bir kızın sesini duydum: "Uyuyor

mu?" Şaşkın bir şekilde biraz gözümü kırparak. Misafire baktım. Işık henüz söndürülmemişti ve oda biraz gölgeliydi; fakat dışarıdaki sokak lambalarının ışığıyla misafirimizin yaklaşık on sekiz yaşlarında bir genç kız olduğunu gördüm. Zayıf, uzun boylu ve hoştu; şimdiye kadar gördüğüm en güzel kızdı.
"Merhaba," dedi hoş bir gülümsemeyle. "Benim adım Bayan Delahunt. Annen bana senden söz etti."

Bir şeyler söylemeye çalıştım, fakat yine her konuşmaya çalıştığımda olduğu gibi o garip homurtuyu çıkarttım. Kız sadece gülümsedi ve kanepenin kenarına oturdu.
"Sana uğrayıp tanışmaya karar vermiştim," dedi. "Senin için sakıncası yok değil mi?"

Başımı güçlü bir şekilde salladım. Sonra bana, benden nasıl haberdar olduğunu anlattı. Rotunda Hastanesi'nde hastabakıcılık öğrencisi olduğunu, annemle orada tanıştığını, benden orda haberdar olduğunu, sol ayağımla nasıl resim çizdiğimi ve böylece benimle tanışmak istediğini öğrendim.
Gelmesinin ayrıca başka bir nedeni daha vardı. Annem, onsuz evde nasıl olduğumuzu merak ettiğini söylemiş ona, o da bu yüzden bizi ziyaret etmeye ve anneme küçük bir not yazmamı rica etmeye karar vermiş. "Bunu benim için yapar mısın?" diye sordu.

Geri çeviremezdim. Sonra babanı beni masaya kaldırdı ve ayak parmaklarım arasında kalemi tutarak eski bir zarfın arkasına şunu yazdım: "Sevgili Annecim. Merak etme. Her şey yolunda. Bir sürü yemek var. Hemen iyileş. Christy."
Sonuna herhangi bir öpücük koymayı istemedim; ama o bana bunu yaparsam çok daha iyi olacağını söyledi; böylece, isteksizce zarfın köşesine büyük bir öpücük karaladım ve zarfı ona verdim.

Tekrar geleceğine söz vererek evden ayrıldı. O gece sersem bir şekilde yatağa gittim. Sonraki gelişi benim için büyük bir sürpriz olmuştu, çünkü bana annemin iyileştiğine ve yakında eve döneceğine dair iyi haberlerin yanı sıra bir dolu boya, fırça ve boyama kitabı getirmişti.

Katriona Delahunt, hayatıma tam da onun gibi birine, benim hayat çizgimin dışında, etrafımdaki düşünce ve faaliyet sınırlarını genişletmem gerektirdiğini fark ettirecek ve böylece bana kendimle daha iyi bir denge oluşturmamda katkıda bulunacak, ihtiyacım olduğu zamanda girmişti. Yıllar içinde karşılaşacağım mücadelelerde, annemden başka, benim için en büyük ilham kaynağı olmuştu. Yine de tabii ki bunların hepsini on bir yaşında fark

etmiyordum. Tek bildiğim hayalimdeki ilk kızla tanıştığımdı.

VI RESSAM

Hayallerimin kızıyla ilk kez tanışmam benim için benzersiz bir olaylar zincirinin oluşmasına yol açmıştı. Kalbimin herhangi bir şekilde yanıldığını bilmek ve eğer yanıldıysa bu yanılgıyı fark edebilmek için çok gençtim; çünkü o yaşta bütün ilgimi, vücudumun diğer bölümlerinden çok, ki buna kalbim de dâhil, sol ayağıma vermiştim.

Ayrıca duygularımın, içinde birazcık hayal gücü olan diğer gençlerle aynı olduğunu düşünüyorum. Bayan Delahunt beni ziyarete geldiğinde, ilk başlarda kafam karışmış, sonrasında bilincim yerine geldiğinde, sakinleşmeyi başarmış ve onun geleceği günleri heyecanla beklemiştim. Anneme saçımı oldukça dikkatli bir şekilde taratmış, ona saçıma yapabileceği kadar dalgalandırmasını söylemiştim. Peter gibi, Tony'nin sekiz penilik briyantininden aldırıp, onun geleceğini bildiğim zamanlarda saçıma sürdürürdüm. Hâlâ konuşamıyordum ama bir şekilde, yeni arkadaşımla beraberken konuşmanın çok fazla bir anlamı kalmıyordu. Kendimize ait, garip, bilinçsiz bir dilimiz var gibiydi; birbirimizi kendimize özgü bir şekilde anlayabiliyorduk. O zamanlar telepati hakkında hiçbir şey bilmiyordum; ama bunun bile Bayan Delahunt'a mırıldanmaya gerek kalmadan sohbet edebilmemizi açıklayabileceğini sanmıyorum.

Zihnim kendimi geliştirmeye başlamıştı. Kendimi ve etrafımdaki olayları daha çok anlamaya başlamıştım. Bunun sebebi, biri bana öğrettiği için değil, artık biraz daha fazla hissetmeye, düşünmeye ve böylece daha fazla görmeye başladığım içindi. Kendimi daha iyi tanımaya başlamıştım; çünkü kendimi ifade etmeyi ve bilinçaltımda yatan şeylere ulaşmayı öğrenmiştim. Ancak, beni bekleyen gelecekten hâlâ habersizdim. Başıma gelecekler hakkında bilgisizdim.

Resim yapmaya bağlandıkça, kendimi daha mutlu ve sakin hissetmeye başlamıştım. Birileri bana bir şey sorduğunda ya da konuştuğunda, eskiden yaptığım gibi onlara saldırma eğilimi göstermiyordum. Resim, hayatımdaki tek büyük aşkım olmuştu, dikkatimi yönelttiğim esas hedefti. Boyalarımın ve fırçalarımın yörüngesinde yaşıyordum.

Ayrıca beni bu kadar çok mutlu eden tek şey resmini yapmak değildi, bu tek basma yeterli değildi. Gerçek şuydu ki; sadece kendimi değil, bir başkasını da mutlu etmek için resim yapıyordum; bir işe yarama ve benim gözümde bir

çeşit tanrıça olmuş birinin resimlerini yapma hissi. Sevgili 'rüyalarımın kızı' sadece benim küçük resimlerimi büyük bir memnuniyetle kabul etmekle kalmıyor, büyük bir sabırsızlıkla bekliyordu da onları. Bu onun hakkındaki en önemli şeydi; beni önemli, işe yarar ve sorumluluk sahibi biri gibi hissettirmekte ustaydı. Çok kötü resim yapıyordum. Tüm yaptığım ya da yapabildiğim, büyük kahverengi ve yeşil parçalardan oluşan korkunç küçük, kara parçaları ve gökyüzü için büyük, koyu bir mavilik denizinden ibaretti. Ama Bayan Delahunt her zaman onlardan bir başyapıtmışçasına bahsederdi ve bu cesaretle kendime daha çok güvenerek daha iyi resim yapmaya başlamıştım. Bütün renkleri kendim karıştırıyordum. Sol ayağımla boyalarımı yerde düzenliyor, kalemlerimi ve fırçalarımı hazırlıyordum. Evdekiler bunları yaparken, yardım etmeyi çok istiyorlardı; ama onlara güvenemezdim! Çünkü hiçbiri boyalar, fırçalar hakkında veya onları nasıl tutacakları konusunda hiçbir şey bilmiyordu. Değerli eşyalarıma kötü bir şey yapacaklarından korkuyordum. Bu nedenle her şeyi kendi başıma halletmeyi tercih etmiştim. Başlarda boyalarımı eski bir karton kutuda tutuyor ve yatağımın altına koyuyordum. Ama babam, boyalarımı içine koymak için tahtadan bir kutu yapmıştı; buna 'malzeme kutusu' adını verdim.

Derken, Noel'den birkaç hafta önce, bir Aralık gecesi ayağımla Sunday Independent'in sayfalarını çevirirken 12 ile 16 yaş arasındaki çocuklar için bir Noel Resim Yarışması ilanı gördüm. On ikimi biraz geçmiştim; bu nedenle katılmaya uygun sayılırdım. Bir Pazar sabahıydı, diğer çocuklar ayindeydi, annem kilerde akşam yemeği için lahana yıkıyor, babamsa pencerenin önünde oturmuş gazetesini okuyordu. İlana tekrar baktım, boyanması gereken, sıradan siyah beyaz bir resimdi. Mutlu bir balo anını gösteriyordu. Sahnenin ortasında yakışıklı prensle dans eden Sindirella, etraflarında asil kostümler giymiş dansçılar, dar pantolonlu, yelekli erkeklerle uçuşan kabarık etekli kadınlar. Başlarının üzerinde büyük avizeler sallanıyordu.

Boyamak için çok güzel bir resim olduğunu düşündüm ve o kadar etkilendim ki tamamen bitmiş renklerle parlayan halini görür gibi olmuştum. Bunu o kadar net bir şekilde gördüm ki çoktan yapmış gibi hissettim.

Kilerden annemi çağırdım ve yarışma ile ilgili olan haberi ona gösterdim. "Dene bakalım" dedi. Kafamı salladım ve yeterince iyi olmadığıma dair bir şeyler mırıldandım. "Bu aptalca" dedi. "Dahi olmana gerek yok. Sadece dene!" Denedim. O öğleden sonra resmi boyadım ve düşündüğümden daha iyi yaptım.

Sindirella'ya özel bir ilgi gösterdim. Onu pembe yanaklı, altın bukleli ve güzel mavi elbiseli, göz kamaştırıcı bir kız yaptım. Beyaz saten ayakkabıları, elbisenin altından zarif bir şekilde iki küçük fare gibi görünüyordu. Yakışıklı prensin kıyafetini açık mora boyadım ve mücevherler gibi görünmesi için küçük sarı noktacıklarla bezeyerek sanatsal bir dokunuş yapmaya karar verdim. Prensin gözlerine biraz yeşil katsam da her ikisinin gözünü de maviye boyadım. Resmi bitirdiğimde tatmin olmuştum. Yarışma ile ilgili herhangi bir şey yapmak istemiyordum; çünkü kazanma şansımın olmadığını düşünüyordum. Ama annemi dinlemeyi reddedebilsem de rüyalarımın kızının benden yapmamı istediği hiçbir şeyi reddedemiyordum. Annem ona yarışmadan bahsettiğinde ve boyadığım resmi ona gösterdiğinde Bayan Delahunt gecikmeden yarışmaya katılmam gerektiğini söylemişti. Bu benim için bir emirdi. Resmin üzerinden bir kez daha dikkatlice geçtim; bazı yerlere birkaç dokunuş ekledim ve resmin tümünü biraz daha renklendirdim. Sonraki gün, annem resmi zarfa koydu, pul yapıştırdı ve gazeteye postaladı. Gerçekten bütün bunların zaman kaybı olduğunu düşünüyordum ve kısa zamanda unuttum. Küçük bir teselli ödülü bile kazanabileceğimi sanmıyordum. Bütün hafta, en azından ben işe yaramaz olduğumu düşünsem de Bayan Delahunt'un istediklerini yapmaktan dolayı mutluydum ve sıradan bir şekilde resim yapmaya devam ettim. Sonra ertesi cuma sabahı, ön kapı çalındı. Annem kilerde bazı kıyafetleri yıkıyordu ve kapıyı açmaya elleri sabunlu gitti. Ben o sırada mutfaktaki büyük yuvarlak masada, etrafımda boyalarım ve fırçalarımla oturmuş resim yapıyordum. Burası nadiren resim yaptığım bir yerdi; çünkü genelde yalnız kalabildiğim için yukarıdaki yatak odasını tercih ederdim. Ama bu sabah değişiklik olsun diye mutfakta resim yapmaya karar vermiştim. Annem kapıya cevap verdiğinde karşısında, Independent'dan beni görmek için gelen bir muhabir ve fotoğrafçı buldu. Benim haberim olmadan, Bayan Delahunt gazeteye gidip, oraya gönderilen resimlerden birinin ayak parmaklarıyla resim yapan bir çocuk tarafından gönderildiğini söylediği ortaya çıktı. Bundan biraz şüphelenmiş olacaklar ki olan biteni görüp kontrol etmek için muhabirlerinden birini göndermeye karar vermişler.

Muhabir ve fotoğrafçı mutfağa girdiğinde, palmiye ağaçları ve altın kumsallarıyla mavi bir göl içerisindeki Güney Denizi Adası'na son dokunuşlarımı yapıyordum. Kapının açıldığını duyduğumda kafamı kaldırdım; biraz arkalarında annem ve odamın karşısında durup bana bakan

iki gazeteci adam vardı. Kafam karışmıştı ve hızlıca boyamaya devam ettim. "Doğruymuş!" dediğini duydum birinin heyecanla. Sonra ikisini de annem yanıma getirdi ve böylece kim olduklarını öğrendim. "İnanması çok zordu Bayan Brown, ama şimdi..." dediler. Benim hakkımda anneme bir sürü sorular sordular ve annem onlara bu yaşa kadar ki küçük hikâyeleri anlattıkça daha çok hayrete düştüler. Bütün bunlar olurken, ben olabildiğim kadar sakin bir şekilde resim yapmaya devam ettim. Sonunda ayak parmaklarımın arasında fırça ve önümde resim sehpası, otururken fotoğrafımı çektiler. O sehpayı bana aylar önce bir arkadaşım hediye etmişti; çok kullanışlıydı ama yerde resim yapmayı daha çok tercih ediyordum ve o sırada amaca uygun olsun, bir ressama daha çok benzeyebileyim diye konulmuştu. Bu benim ilk fotoğrafımdı.

Ertesi Pazar sabahı, Peter'la yarı uyanık şekilde yatarken babam merdivenlerden yukarı çıktı, odaya girdi ve beni oturur duruma getirdi.

"Bak, bak" dedi. Sunday Independent'in bir kopyasını yüzüme doğru sallayarak; "Gördün mü? Kazanmışsın!" doğruydu. Orta sayfada geçtiğimiz Cuma çektikleri fotoğrafım vardı. Kısa pantolonlu, bacak bacak üzerine atmış, göz kapakları ukalaca aralanmış ve bir tarafa sabit durabilmek için kolunu destek almış bir oğlan. Ailedeki herkesin kahvaltısını yapıp, benim başarım hakkında heyecanla konuştuğu mutfağa indirildim. Babam beni içeri soktuğunda herkes konuşmayı kesti. Annem tuttuğu çaydanlığı bıraktı ve babam beni kollarında tutarken yanımda geldi.

"Denemeyi asla bırakma Chris!" dedi ve beni öptü. "Ya rüyalarımın kızı?" O gün, daha sonra o da gelmişti. Elimi ellerinin arasına aldı ve benimle gurur duyduğunu söyleyerek alnıma bir öpücük kondurdu. Sol ayağım ve ben yine kazanmıştık!

VII ACIYAN BAKIŞ

On üç yaşında hâlâ kendini veya kendi yeteneklerini kullanılabilecek kadar yeterince keşfedememiş küçük bir ressamdım. Resim yapmak benim için her şey demekti. Bunun sayesinde kendimi tam anlamıyla ifade etmeyi öğrendim. Bu yolla bana henüz gerçek gibi gelmeyen bir dünyaya bir hücreden bakar gibi, işe yaramaz vücudumda barınan zihnimdeki bütün olanları, bütün gördüklerimi ve hissettiklerimi açık seçik ifade eder olmuştum.

Zihnimle gözlerimle gördüklerimden fazlasını görüyordum. Bazen saatlerce yatak odamda oturur, resim veya hiçbir şey yapmadan sadece oturup, kendi

dünyamın içine dalar ve sıradan dünyamı oluşturan her şeyin ötesine geçip uzaklaşırdım. Bu hayallerden birine daldığımda diğer her şevi unuturdum; aşağıdaki havasız küçük mutfaktaki yüksek sesleri... Peter'ın kapı önündeki basamaklarda armonika çalmaya çalışmasını... Aşağıdaki radyodan gelen caz müziğini... Sokaktan gelen eskicinin yüksek cırtlak sesini... Bunların hepsi tek bir yanıltıcı bulanık sesle kaybolup, soluyordu ve tüm bunların ardından hiçbir şey duymaz veya görmez oluyordum. Orada sadece öylesine, otururdum, düşünerek... Artık hiç dışarı çıkmıyordum. Uzun bir süre önce dışarı çıkmayı bırakmıştım. Artık erkek kardeşlerimle bile evde oynamıyordum. Bu onları ilk başlarda şaşırtmıştı; fakat yavaşça aramızda oluşan bu yeni ilişkiyi kabul etmeye başladılar. Ailenin geri kalanına bir yabancı gibi gelmiyordum, çünkü doğal olarak aynı evde birlikte yaşıyorduk ve bu imkânsızdı; bir bütünün parçalarıydık. Ama hayatı daha çok kendi içimde yaşıyordum, diğerleriyle birlikte yaşıyordum, fakat aynı zamanda onlardan ayrı yaşıyordum, onların çoğuna anlamlı gelen birçok şeyden ayrıydım.

Kendi kendime mutluydum yine de hâlâ kendi kendime yeterli olmaktan ne kadar uzak olduğumu bilmiyordum. Bir çocuğun sıradan yaşamından, sokaklardan ve küçük ara yollardan uzaklaşmış biri olarak, yüreğimin vücuduma oranla büyüme ve gelişme açısından millerce yol kat ettiğini fark ediyordum. Bunu tekrar yitirdim, gerçekten ve doğru bir biçimde. Başka bir 'rüyalarımın kızı' oluşmuştu, bir önceki kadar uzun boylu ve güzel değildi ama yaşıma daha yakındı. Jenny'ydi adı. Evimin birkaç ev uzaklığında oturuyordu. Küçük, enerjik ve sevimliydi; periye benzer güzel yüzüne düşmüş birçok kahverengi bukleleri, canlı yeşil gözleri ve bükülmüş dudakları vardı. Maalesef Jenny cilveliydi; sadece güzel gözlerini istediği şekilde kullanarak, sokağımızdaki erkek çocuklar arasında bir karmaşa yaratabilirdi. Hepsi onun için deli oluyorlardı ve büyüyüp yetişkin bir adam olduklarında kimin onunla evleneceği hakkında tartışmaya başladıklarında aralarında kavga çıkıyordu. Artık dışarı çıkmıyordum ama bu benim Jenny'i görmemi engellemiyordu. Ona uzaktan yatak odamın penceresinden hayranlık duyuyordum. Resim çizerken bu benim tembellik yapmama neden oluyordu, çünkü Jenny'nin sesini aşağıda sokakta ne zaman duysam, pencerenin kenarına sürünüp yatakta oturarak, daha önce tam olarak fark etmediğim diğer kızlarla koşarken ve hoplayıp sıçrarken onu izlerdim. Bir gün ben onu yukardan süzerken, bana baktı. Yüzümün kızardığını hissettim

ve kaçmak isterken bana gülümsedi. Ona karşılık vererek gülümsemeyi başarabildim; o da bana öpücük yolladı. Bunu yaptığında gözlerime inanamamıştım; fakat rüzgârda uçuşan kahverengi bukleleri ve uçuşan beyaz elbisesiyle sokağın aşağısına doğru giderken bir daha yapmıştı. O gece eski bir not defterinden bir sayfa yırttım, titreyen ayak parmaklarımla kalemi tutarak Jenny'e tutku dolu küçük bir not yazdım; küçük erkek kardeşlerimden birine notu vererek onu Jenny'nin kendisine vermesi için ayak parmaklarımla tehdit ettim. Notta ona, onun sokağımızdaki en hoş kız olduğunu ve eğer izin verirse bir sürü resmini çizeceğimi söyledim. Sonra aceleyle bir dipnot olarak onu "her zaman" çok sevdiğimi yazdım.

Korkuyla ve heyecanla erkek kardeşimin gelmesi için bekledim, Jenny'nin cevap yazacağını umut etmeye cesaretim bile yoktu. Yarım saat içinde örme ceketine sıkıştırılmış bir halde ondan bir notla geri döndü.

Notu aldım ve istekle okudum, delirmişim gibi bana gülünç bir şekilde bakarak ayakta dikilen kardeşimin varlığını unutmuştum. Jenny'nin küçük mektubunu tekrar tekrar okudum, özellikle de eğer ondan istersem, beni arka bahçemde gelip göreceğini söylediği yeri. İçimde garip bir heyecan ve başımda büyük bir hafiflik hissettim. Bir terleyip bir üşüyordum. Bir süre sonra kendime geldim. Erkek kardeşim hâlâ elleri arkasında, ağzı açık ve o büyük mavi gözlerini yüzüme sabitlemiş olarak hayret içinde duruyordu. Ona "Defolup git," diye bağırmamla odadan korkmuş bir tavşan gibi fırlayıp çıktı. Sonra kendimi yastığa fırlattım ve kalbim çılgın gibi atarak iç çektim.

Ertesi güne buluşmayı ayarladım, tamamen derli toplu, Tony'nin güzelim briyantiniyle alnımdan akacak kadar saçlarıma şekilde verdim. Küçük Jenny çok tatlıydı. Oturduk ve bazı resimlerime baktık ve her gösterdiğime çok beğendiğine dair sesler çıkarttı. Sözcükleri kötü söylediğimden ve ellerim yerime ayaklarımı kullanmamdan dolayı başlangıçta çekingen ve sakardım. Fakat Jenny ya temiz kalpli, ince düşünen biriydi ya da çok kurnaz, zira bende bir gariplik sezdiğini fark ettirmeden, benimle oyunlar, partiler ve yandaki çocuk hakkında sanki Peter veya Paddy'ymişim gibi konuştu. Onu bu yüzden sevdim. Sıkı dostlar olmuştuk. Jenny ve ben. Birbirimize hiçbir zaman çok şeyden bahsetmedik, fakat her hafta sayısız notlarla haberleşiyorduk ve her cumartesi gecesi beni görmeye kaçıyordu, bana hiçbir zaman okumadığım fakat çok değer verdiğim dergiler ve kitaplar getiriyordu, yatak odamda, kurtların delik açtığı eski dolapta saklıyordum hepsini.

Bir sakat olarak, mahallemizdeki en hoş ve en çok konuşulan kızla

arkadaşlık yaptığım için gizlice gurur duyuyordum. Peter'in sıkça Jenny'nin "güzel bir kız" olduğunu ve hevesle onun favori 'sevgilisi' olmak için her şeyi yapacağını söylediğini duyuyordum. Bunu her duyduğumda kendimle büyük gurur duyuyor ve büyük bir kendini beğenmişlikle bir zafer kazanmış gibi hissediyordum; çünkü Jenny'ye giden ben değildim, Jenny bana gelmişti! Peter şüphelenmeye başlamıştı ve bir Cumartesi Jenny ve ben başlarımız birbirine çok yakın bir şekilde arka bahçede otururken, ki sadece Jenny'nin getirdiği eski hikâye kitabına bakıyorduk, yanımıza geldi. Yüzüm kızarmıştı ama Jenny hiç hareket etmedi. Sadece başını kaldırdı, erkek kardeşime kısaca gülümsedi ve kitaba tekrar eğildi. Peter, bana öldürecekmiş gibi bakıp, kapıyı arkasından çarptı ve çıktı. O akşam, Jenny gitmeden önce birden sessizleşti, dalgın bir şekilde kitapla oynadı, kaşları çatık bir halde, söylemekte zorlandığı bir şey varmış gibi alt dudağı sarkık öylece oturdu. Kısa bir süre sonra endişe içinde kalktı ve sonra aniden çimlere yanıma çömelerek alnımdan nazikçe öptü. Bense geri çekildim, beni daha önce hiç öpmediğinden dolayı şaşırmış, sersemlemiştim. Bir şeyler söylemek için ağzımı açtım; fakat o anda Jenny ayağa kalktı, yüzü kızarmış ve gözleri yaşlı bir halde bahçeden hızla uzaklaşırken, indiği taş yoldan küçük siyah ayakkabılarının sesi geliyordu, sokağa dalıp gözden kayboldu. Bundan sonra haftalarca gelmedi, onu neredeyse notlara boğduğum halde hiçbir haber almadım. Bu sırada Peter bana, zavallı küçük Jenny hakkında kötü hikâyeler anlatarak beni vazgeçirmeye çalıştı, fakat ona biraz bile inanmadım, hatta bana öptüğü her çocuktan bir peni aldığını söylediğinde bile.

"Her zaman parasız olmamın nedeni bu işte!" dedi üzüntülü bir şekilde, ellerini boş cebine sokarak. Geceleri yatağıma oturur, Jenny'nin beni o gün arka bahçede nasıl öptüğünü düşünürdüm. Hüzünlü ve yalnız hissederdim. Neden gelmiyor diye sorardım kendi kendime, Peter rahat içinde horlarken, ben yatakta döner dururdum. On dördüncü yaş günüm geldi, diğer doğum günü kartlarının arasında o sabah Jenny'nin çocuksu küçük yazısıyla yazılmış bir kart gördüm; fakat yine de beni görmeye hiç gelmedi. Yatak odasındaki penceremden onu aşağıda sokakta oynarken görürdüm sık sık; ama gözlerini evimden uzak tutar ve bir kez bile bakmazdı. Saatlerce pencerede oturur, bana kaçamakta olsa ufacık bir bakış atmasını umut ederdim, alacakaranlık çökene ve her şey kararana kadar, diğer kızlarla ve arkalarında onları gülüşerek kovalayan oğlan sürüsüyle koşarken beyaz elbisesinden başka hiçbir şey göremez hale gelirdim. Hayal kırıklığımı saklamak için bütün gün

ne şekli ne de konusu olan resimler çizerdim. Bunlar sadece karmakarışık zihnimin, kâğıt üzerindeki çılgın ve pervasız gelişigüzel parçacıklarıydı. Sonra bir gün sırtım sabunluğa dönük bir şekilde arka bahçede keder içinde otururken yakınımda bir ayak sesi duydum. Yorgun bir şekilde baktım. Gelen Jenny'ydi. Bahçenin girişinde birkaç adım ötede durdu, zayıf ve çocuksu yapısı arkasındaki beyaz duvarda belirginleşiyordu, Haziran ayının güçlü güneşinde ıslak beton zemine gölgesi düşmüştü. Bana doğru bakıyordu; ama bu bakış acımaydı. Acıma duygusu dışındaki başka şeylere, samimi insanların şefkatinin en güçsüz kalbe bile verebileceği 'güce' ihtiyacı olan benim gibi biri için, sadece basit bir acıma dolu bakışın ne kadar üzücü ve ezici olduğunu o anda anladım, daha sonra defalarca karşılaşacaktım.

Onun acıyan bakışları altında başımı eğdim, ikimiz de hiç bir kelime bile etmeden Jenny yavaşça döndü ve beni bahçede kendi başıma bıraktı. Bundan sonra değiştim. Birkaç neşe dolu hafta boyunca normal olduğumu düşündüm, bütün mahallenin en tatlı kızma "âşık olmuş" ve bunun karşılığı olarak kızın da onu önemsediğini düşünecek kadar ahmak ve kendini beğenmiş, sıradan bir çocuk olduğumu düşündüm. Şimdi bütün bu kandırmacaların sonuna gelinmişti, ama bunların en acısı fark edişti, derdimin önemsiz olmadığını ve garipliğimin başka kimse tarafından fark edilmeyen, kendime özgü bir şey olduğunu düşünerek kendimi kandırmamdı. Artık kendimi bu denli kandırmakla ne kadar da salak olduğumu anlıyorum.

Bayan Delahunt'la karşılaşma heyecanıyla, Jenny'le gelen resim yapma ilhamı ve o büyü sayesinde kendimi neredeyse unutmuştum. Benimle diğer insanlar arasında kendi zihnim dışında hiçbir 'farkım' olmadığını düşünüyordum. Kendimi böylesine bir rüya ülkesinde, imkânsız bir cennette kaybetmek büyük bir zevkti. Gözlerimi, kendimle ilgili bütün sevimsiz gerçeklere karşı birkaç hafta olsa bile kapatmam büyük bir mutluluktu. Fakat yine de gerçeğe en acı ve en sert şekilde geri dönüyordum.

Evdeki yaşam da değişiyordu. Herkes aniden büyümüş gibi geliyordu bana. Jim'in ve Tony'nin artık birer adam olduğunu fark etmek çok şaşırtıcıydı, jim herkesin onun uysal ve kız gibi bakışlarıyla alay ettiği sessiz bir çocuktu. Ve Tony evde hepimize karşı belli bir üstünlükten hoşlanan ve her olayda konuşmaya hazır gözü pek bir çocuktu. Lily, artık beni Pazar sabahları kanal kıyısında arabayla süren ve uyumam için gözlerime bozuk paralar koyan, siyah saçlı, küçük kız kardeşim değildi. Aniden evliliğe hazır, nişanlı bir kadın olmuştu. Arka cebine sapan koyan, o kısa şortlu okul çocuğu Paddy

artık, maaşını alıp her Cuma gecesi gururla anneme veren, botları ve işçi tulumu toz ve harç içindeki bir duvarcı çırağı olmuştu. Tombul, dağınık saçlı, tombul çeneli ve elli küçük kızdan, rujlu ve pudralı, inanılmaz yüksek topuklar giyen Mona, neredeyse her gece başka 'randevusu' olan ve dansa gitmeyi her şeyden çok seven, genç ve hoş bir bayana dönüşmüştü.

Peter benden bir yaş küçüktü ve ona her zaman, en sevdiğim erkek kardeşim olarak bakmıştım, çünkü neredeyse aynı yaşta olduğumuz için hiçbir engel tanımaksızın birbirimize vurabiliyor ve bağırabiliyorduk, durum böyle olunca beni diğerlerinden daha fazla tanıyordu. Ama bana göre o bile değişmişti; uzun pantolon giyiyordu, böylece farklı biri gibi görünüyordu, biraz daha ağırbaşlı ve bu yüzden de daha uzak biri halini almıştı.

Daha küçük kız ve erkek kardeşlerimle hiçbir bağlantım veya yakınlığım yokmuş gibiydi. Kendilerinin yaşayacakları çocuklukları, kuracakları arkadaşlıkları vardı, tıpkı benim de bir zamanlar yaşadığım gibi. İyi çocuklardı, fakat sakat erkek kardeşlerine karşı korku ve merakla karışık bir saygıları vardı, belki de aynı zamanda bilinçsizce ondan korkuyorlardı. Beni çok az tanıyorlardı; çünkü bütün gün yatak odamda resim yapıyordum. Pazar günleri mutfaktaki kanepede oturup radyodaki ayini dinlemeden önce gazetelere bakmanın haricinde onları çok az görüyordum. O zaman bile onlarla fazla konuşmazdım; bu, kısmen düzgün konuşamadığım için ama en çok da söyleyecek hiçbir şeyim olmadığı içindi.

Farkına varmadan on beşinci yaş günüm geldi. Annem bir parti düzenlemişti. Keyifli bir toplantıydı eski arkadaşlarımdan bazıları da gelmişti. Ben bilmeden kız kardeşim Mona Jenny'i de davet etmiş ve o da gelmişti. Ama o artık küçük, çilli yüzlü arka bahçe aşk maceramızdaki bildiğim Jenny değildi, artık on altı yaşında gri saten elbiseli, tırnakları ojeli, siyah saçlarından güzel kokular saçılan hoş biriydi. Ona doğru baktım ve gözlerimiz çakıştı. Ama eski Jenny'e dair her ne kadar küçük bir benzeme varsa bile yanıma gelince kayboldu ve elimi en ufak bir duraksama veya çekinme olmaksızın tuttu. "Nasılsın Christy iyi misin?" diye yarı şen ve yarı gönül alıcı bir şekilde sordu.

"Evet, evet iyisin, kendini yorma." dedi, yatıştırıcı bir şekilde ben bir şey söylemek için cebelleşirken. Ondan bu sebepten dolayı nerdeyse nefret ettim. Küçük parti bittiğinde ve herkes gittiğinde, annem bana eğlenip eğlenmediğimi sordu. Ona eğlendiğimi söyledim. Yalandı, çünkü başım fena halde ağrıyordu. Ama baş ağrısından da kötüsü, her şeyden kötüsü, o gece

uyumak için uzandığımda duyduğum korkunç kalp ağrısıydı.

Artık bir çocuk olmadığımı biliyordum, ama bir 'yetişkin' de değildim. Çocukluğun neşe dolu kayıtsızlığı ve yetişkinliğin bilinçlendirici acısı ve hayal kırıklığı arasında asılı duruyordum. Daha önceki gibi umursamaz ve mutlu olmak istiyordum. Ama çocukluğun bittiğini biliyordum. O gün arka bahçede bir çocuk bana acı dolu bir bakış fırlattığında, geleceğimin belirsizliğini ve umutsuzluğunu görmüştüm.

VIII HAPİSHANE DUVARLARI

Artık kendimden daha fazla kaçamıyordum, bunun için çok fazla büyümüştüm. Binlerce şekilde, günler geçtikçe ve ailem tek tek büyüyüp bana kendi kendini geçindirecek birer yabancı halini aldıkça, kendi var oluğumun kısıtlamalarını, sıkıcılığını ve korkunç darlığını anladım ve gördüm. Etrafımdaki her şey canlılık, çaba, büyümenin işareti gibiydi. Herkesin yapacak bir şeyleri vardı, onları meşgul edecek, zihinlerini ve ellerini canlı tutacak bir şeyler. Hayatlarını bir bütün yapacak ilgi alanları, aktiviteleri ve amaçları vardı; tüm bunlar enerjilerine doğal bir kaynak ve doğal bir ifade ortamı sağlıyordu. Benimse sadece sol ayağım vardı. Hayatım, yüzüm duvara doğru dönük, dışarıdaki büyük dünyanın seslerini ve hareketlerini duyan kardeşlerim ve tanıdığım diğer insanlar gibi hareket edip, dışarı çıkıp, kendi yerimi alamadığım sıkıcı bir köşeye benziyordu. Sadece bir oluk boyunca aynı şeyleri düşünerek, aynı şeyleri hissederek ve aynı şeylerden korkarak hareket ediyormuşum gibi hissediyordum. Hayal kırıklığıyla dolu çabalar ve küçücük düşünceler dışında hiçbir şeyim kalmamıştı.

Annem her zaman benim bitmek tükenmek bilmeyen ilham kaynağım olmuştu, ama artık her zaman birbirimizle aynı fikirde olmuyorduk. Birçok defa kavga ediyorduk, zorluk çekmeyerek açık ve net söyleyebildiğim tek şey "Cehenneme git! "ti ve bunu annemle yaptığımız ağız kavgalarında sinirlendiğimde zamanlarda söylerdim.

Konuşmam garip ve benim için zorlayıcıydı, yine de anneme içimde neler olduğuna dair hiçbir şey söylememe gerek yoktu. Annemin neredeyse zihnimi okuduğuna inanıyordum. Aramızda garip ve neredeyse anlaşılmaz bir çeşit bağlantı vardı, böylece diğerlerinin de ne hissettiğini görebiliyorduk. Bir örümceğin kesilmiş iki bacağının, ikisinden birinde yaşam olduğu sürece birbirinden ayrı olsalar bile hareket edebileceği gibi bir şeydi bu. Annem

içimde gittikçe büyüyen acılar olduğunu biliyordu, büyüdükçe yaşamdaki yerimi daha çok hisseder olduğumu anlıyordu, bu gerçeği az da olsa yumuşatmaya, kendi gücünü ve heyecanını bana vermeye çalışıyordu, bütün bunlar onun inandığı gibi sadece yalnız olmadığımı göstermekten ibaretti. O benim için bir anneden daha fazlasıydı; o savaşta birlikte savaştığım bir dostum gibiydi. Katriona Delahunt'un da ayrıca büyük yardımı olmuştu. Yeniyetme zihnime öylesine güzel ve moral verici konuşuyordu ki bazen onun gerçek olup olmadığını, sadece hoş bir yanılsama veya birden kaybolacak bir görüntü olup olmadığını merak ediyordum.

Fakat kulaklarımda onun sesini duyduğumda, kahverengi saçındaki renkleri ve ona vermek için resimlerimden birini yaparken bana gülümseyen gözlerle baktığını gördüğümde, gerçek olduğunu anlıyordum. Hayır, o rüyalarımdan biri değildi, aksine güzel bir gerçeklikti o.

Küçük sulu boya resimler yapmaya devam ettim, hiç görmediğim sadece hayal ettiğim kır manzarası, köy manzarası, gemiler, bir parkta havuzun yanındaki ağaçlar gibi şeylerin resimlerini çizdim. Ama artık resim yapmak bile her şey gibi değişmişti. Beni fazla tatmin edemiyordu. Hâlâ resim yapmaktan hoşlanıyordum, fakat onu sevmeye bir son vermiştim. İçimde bir şeyler vardı, yeni bir güç, yeni bir ihtiyaç, parlak kırmızıları, sarıları ve koyu kahverengileri sadece bir kâğıt üzerine dökmekle ve onlarla bir desen çıkarmakla ifade edemeyeceğim bir şeyler. Başka bir şeylere ihtiyacım vardı, anlatabilmek için daha büyük bir araca ihtiyacım vardı. Zihnim gelişiyordu ve resim yapmadaki alanım tek bir noktaya düşmüştü. Her geçen gün daha mutsuzlaşıyordum. Dudaklarımla konuşamıyordum ve artık resim yoluyla da konuşamadığımı anlamıştım; yavaş yavaş nefesim kesiliyormuş gibi hissediyordum.

Çocukken diğer insanlardan 'farklı' olduğumu ilk kez anladığımda, ne kadar üzüldüğümü hatırlıyorum. Artık dünyanın benim için bittiğini düşünmüştüm. Ama artık şimdi o 'farklılığın' önemini tam olarak hissetmeye başlıyordum ya da bunun gerçek anlamını. Çocukken kendi sakatlığımın bilincine vardığımda acı bir şekilde ağlamıştım. Artık ağlamıyorum, gözyaşlarının ferahlığı bile yok. Derin ıstırabım içimdeydi. Bir gün, bir ümitsizlik krizindeyken, hissettiğim şeylerden korkmuş ve sersemlemiş bir halde merdivenlerden yukarı sürüne sürüne yatak odama giderek kapıyı kilitlemiştim. Sonra kutumdan kalem ve kâğıt çıkartıp, yatağıma oturup, yazmaya başladım; o gece kendimi yatak odasının penceresinden, aşağıdaki bahçenin betonuna

atarak 'öldürmeye' karar vermiştim. Bunu yapmadan önce arkamda bırakacak bir çeşit 'son vasiyetname ve dilek' olan bir 'itiraf yazacaktım. Kalemi heybetlice alıp ihtişamlı bir şekilde başladım.

'İlgilenecek birilerine, kimsenin ilgilenmeyeceğini bilsem de... ' Bunun harika bir açılış cümlesi olduğunu düşündüm. Notu bitirdim, düzgünce katlayarak yastığımın üzerine koydum. Sonra pencerenin kenarına doğru sürüklendim, sol ayağımla pencereyi açıp dışarı baktım; daha önce evin bu kadar yüksek olduğunu fark etmemiştim, yer sadece on iki metre aşağıda olsa da pencere seviyesinden binlerce metre aşağıda gibi görünüyordu. Soğuk bir gündü ve güçlü bir rüzgâr esiyordu. Dışarı baktıkça rüzgârın yüzüme vurduğunu hissettim, zorlukla nefes alabiliyordum. Bir bacağımı koydum. Sonra Peter ve benim yaz akşamları arka bahçede oyuncak askerlerle oynayıp, uzun çalılar arasında saklambaç oynadığımızı düşündüm... Kendimi güçlü bir şekilde destekleyerek diğer bacağımı da dışarı çıkarttım. Şimdi de hiç nedensiz Noel'i hatırladım; zavallı babamın Noel Baba kılığında zorlukla yürürken, karanlıkta Paddy'nin çizmelerine takılıp düştükten sonra etrafında bir dolu oyuncakla yerde yatarken 'Kathleen Mavourneen' şarkısını söylemeye başlaması aklıma geldi... Derin bir nefes aldım ve kendimi yukarı doğru ittim, böylece artık pencerede ayaklarım boşlukta kalacak şekilde oturabiliyordum. Gözlerimi kapattım... Korkunç ve büyük bir düşüş olacaktı; fakat bunu yapacaktım; artık beni hiçbir şey durdurmazdı. Sonra Katriona Delahunt'ı düşündüm... Pencereden indim ve bir çocuk gibi ağlamaya başladım.

Artık on altı yaşındaydım. Lily evlenmişti, fırtınalı bir aşk sonrası Tony de. Jim evliler kervanına katılacak sonraki kişiydi. Paddy'den de şüpheleniyordum, ikide bir Peter'e kız arkadaşa sahip olmanın zorluklarından bahsederek kendisine birkaç pratik ipucu verebileceğini söyleyip duruyordu. Mona, her gece dansa gidiyordu ve babamla neredeyse bir savaş halindeydi; çünkü gece saat on birin, onun dışarıda olması için yeterince geç olduğu konusunda babama katılmıyordu. Birçok kez gece eve geç gelirdi, büyük salon kapısını sesli bir şekilde açıp, yüksek topuklu ayakkabılarını çıkartarak merdivenlerden yukarı naylon çoraplı ayaklarıyla bir kedi gibi yumuşak bir şekilde çıkar ama yine de merdiven sahanlığında babama yakalanırdı.

Bir yıl sonra Peter, okulu bıraktı ve Jim'in çırağı olarak bir duvar örme işine başladı. Babam bütün oğullarının kendisi gibi duvar örmecisi olmaları konusunda oldukça azimliydi; hatta başka bir meslek sahibi olmayı düşünüp

düşünmediklerini bile aklına getirmemişti. Bugüne kadar Jim, Tony, Paddy ve Peter konusunda başarılı olmuştu, iyi para bile kazanıyorlardı. Babam biraz sarhoşken diğerlerinin önünde beni göstererek "duvar örme işinde hepinizden daha iyi" derdi.
"Üzerinde bir çift işçi tulumu ve elinde iyi bir çelik mala ile evler inşa ederek haftada beş pound kazanabilirsin, Chris." Duvar örme işinden nefret ediyordum, çünkü tuğla öremiyordum.

Birkaç ay sonra yeni bir hisse kapıldım, çok kötü bir hisse. Artık sadece mutsuz ve kederli değildim, biraz da kırgındım. Çarpık ağzım, dolaşık ellerim ve kullanışsız gövdemden dolayı bütün dünyaya kırgındım. Etrafımdaki normal ve mükemmel olan her şeye bakıyordum ve kendi kendime neden farklı olduğumu, neden diğer insanların sahip olduğu duygulara, ihtiyaçlara ve hislere sahipken, beni normal bir yaşam sürmekten alı koyan, hatta kendimi her gördüğümde beni hasta eden kullanışsız bir vücutla neden sahip olduğumu soruyordum. Bekleyecek neyim kalmıştı ki? Ayak parmaklarıyla resim yapan bir sakat olduğum dışında nasıl bir beklentim kalmıştı? İnsanlara göre ayak parmaklarımla resim yapıyor olmam müthiş bir şeydi ve bana şanslı olduğumu söylerlerdi, evet bu doğruydu, göze çarpan bir çocuktum. Ama sol ayağımla resim yapmak neyi değiştirecekti? Göze çarpan biri olduğumu söylemenin ne faydası olabilirdi? Göze çarpan biri olmak istemiyordum, diğer insanlar gibi sıradan olmak istiyordum. Diğer insanların elleriyle yaptıklarını sol ayağımla yapmam insanlara harika bir şey gibi geliyordu. Belki de öyleydi, bilmiyorum. Basit olarak ellerimi kullanamadığım için ayaklarımı kullanıyorum; ama bu benim gurur duymamı veya eşsiz olmamı sağlamıyordu. Aslında sol ayağımı hiçbir zaman, iyi tanımadığım insanlar varken kullanmıyordum; çünkü bu kendimi hem gülünç hem de aptal gibi hissetmeme neden oluyordu. Kendimi gösteriye çıkmış bir maymun veya fok balığı gibi hissediyordum. Sonra bir gün aniden bende bir fikir oluştu. Her zaman mektup yazmaya düşkün olmuştum, tabii ki özellikle Katriona Delahunt'a. Ona genellikle atlar ve annemin yeni bebeği hakkında ayrıntılı küçük mektuplar yazdığımı hâlâ hatırlıyorum. Ama artık daha azimli şeyler, sadece mektup değil de hikâyeler gibi şeyler denemeye karar verdim.

Bu fikir tüm zihnimi istila edene kadar içimde büyüdükçe büyüdü. Bundan önce çok fazla okumamıştım. Kitaplar bizim evimizde nadir rastlanan bir şeydi. Ekmeğin daha önemli bir şey olduğu düşünülürdü. Midelerimizi doldurmak zihinlerimizi beslemeye oranla daha önemli bir şeydi. Hâlâ zihnim

boyalar ve fırçalarla ifade edemediğim fikirlerle doluydu. Bunları kâğıttan kelimelere dökmek için o ani ilham bir kış günü yatakta uzanmış, ayak parmaklarım arasında bir parça saman çubukla yağmurdan ıslanmış pencerenin üzerine öylesine şekiller çizerken gelmişti.

Hemen altı penilik not defterimi alıp yazmaya başladım. Ne yaptığımı tam olarak bilmiyordum. Sadece orada oturarak aklıma ne geldiyse yazdım… Aralarında en ufak bir bağlantı bile olmayan kelimeler, cümleler ve paragraflar serisiydi. Boyalarımı karıştırıp bir renk elde etmek gibiydi. Kelimelerle yeni bir oyuncaktan büyülenmiş bir çocuk gibi oynayarak bunları kağıt üzerine yazıyor ve sonra bir çeşit merakla kelimelere bakıyordum. Sonra onları birleştirip, tıpkı resimlerimde yaptığım gibi bir şekil vererek, bir kalıp oluşturmaya çalışıyordum. Sonunda düşüncelerimi kelimelere sığınarak ifade etmeye başlamıştım, kısa bir süre içinde, bunlar sadece kelime olmaktan çok düşüncelere ve bağlantısız şekillerden çok ifadelere dönüşüyordu. Ayak parmaklarımla yazmayı ilk öğrendiğimde beş yaşındaydım, fakat bunun bana yeni bir hayatın anahtarını sunabileceğini fark etmek için, neredeyse on yedi yaşıma kadar beklemek zorunda kalmıştım. Bununla birlikte yeni düşünce diyarlarını keşfedecek ve yalnız başıma yaşayacağım diğerlerinden bağımsız bir dünya oluşturabilecektim. Peter'ın ve diğerlerinin evlerini tuğlalarla inşa ettiği gibi ben de tuğlalar ve harçlarla sadece bir ev değil, düşünce ve fikirlerle kendime kocaman bir dünya oluşturacaktım.

Bundan sonra yazmak artık tek uğraşım halini almıştı. Resim fırçası nasıl benim hükümdarlık asam olduysa, şimdi de kalemimi ayağımdan pek nadir uzak tutuyordum. Amerika'nın Vahşi Batı hikâyeleri hakkında oldukça hareketli, yuvarlanan vagonlarla dolu hikâyeler yazıyordum. Bunlar genelde çocukluk günlerimi geçirdiğim 'Sinema' anılarımdan aklımda kalanlara dayanıyordu. Filmlerdeki karakterler bütün gün at süren, geceler boyunca içki içip tütün çiğneyen adamlar ve bacak bacak üstüne atıp, cin içmekten başka bir şey yapmayan güzel vücutlu, boş bakan kadınlardı.

Genelde hikâyelere yirmi başlayıp yarı yolda şaşırır ve bütün bunlarla ne yapacağımı bilmeden geriye neredeyse iki önemli karakter bırakacak şekilde hepsini sırayla silahla vururdum. Not defterim genelde bir mezarlığa dönüşürdü. Sonra duygusallaşmaya başlayıp hüzünlü ve küçük "erkek, kadınla karşılaşır" konulu hikâyeler yazdım. Bunlar hayali ve hüzünlü düşüncelerle doluydu, bunları gerçekten yazıyor olmaktan zevk alıyor olsam da beni üzüyordu; çünkü belki de bu kadar güzel hayal ediyor olsam da

bunları gerçek hayatta hiç yaşayamayacağımı düşünüyordum.
Kurşunlar ve ölü vücutlarla dolu detektif hikâyeleri bile yazdım. Ne zaman kendimi kötü hissetsem kalemimi alır, kilerde ve tavan arasında bulunmuş çürüyen cesetleri anlatır veya rutubetli, eski konaklardan gecenin ölü vaktinde aniden yükselen çığlıklardan bahsederdim.
Her zaman aşırı duygusaldım o ilk denemelerimde, karakterlerimi sadece öldürüyor olmaktan dolayı tatmin olmuyor, onları olabilecek en vahşi bir şekilde öldürmekten haz alıyordum. Silahla öldürmek yetmiyordu, onları küçük parçalara ayırıyordum ve kalan parçalarını etrafa dağıtıyordum. Gerçekten çok kanlıydı!
O zaman bile mutlu olduğumu düşünmüyordum, ama en azından meşgul oluyordum, günlerin sıkıcılığını hafifletmek için bir yol bulmuştum. Bu tıpkı bir şişe meyveli gazoz açıp, çıkan baloncukların dışarı kaçmasına izin vermek gibiydi. Hayatımın daha az sıkıcı geliyordu. Ama ne yapsam, nereye dönsem kendimi her zaman yalnız ve huzursuz hissediyordum. Bilincim geliştikçe vücudumun daha fazla farkına vardım ve bu iş, kusurlarım hakkındaki bilgim bana fiziksel acı verene kadar sürdü. Hayatımda yeni bir gün diye bir şey yoktu, her gün bir öncekinin sadece bir tekrarıydı, değişiklik veya değişiklik umudu olmaksızın. On yedi yaşımda, her şey üzerime geliyormuş gibiydi. Duygusal hayatım oluşmaya başlamıştı. Sadece çocukluk arzuları olan şeyler, şimdi yetişkin ihtiyaçlarına dönüşmüştü. Daha önceleri sadece alınganlık olan şeyler, şimdi gerçek hüzne dönüşmüştü. Bana acımayan, yaşıtım arkadaşlar istiyordum. Sakat olmam ve dışarıya çıkamamam, diğer arkadaşlarımın günlük yaşantılarını oluşturan şeylere ihtiyacım olmadığı anlamına gelmiyordu: Futbol, danslar, bira partileri ve kızlar. Çocukluğumda oyun oynadığım çocuklarla oluşturduğum bütün arkadaşlık bağlarımın, yetişkinlik uçurumuyla bozulduğunu fark ettiğimde zihnime bir acı saplanmıştı. Büyüdükçe kendi eksikliklerime daha anlayışlı yaklaşmak yerine, daha çok acı çekiyor ve üzülüyordum. Derken son felaket de olmuştu. Bir gün Katriona Delahunt beni ziyarete geldiğinde, mutfak penceresinin yanında güneşin vurduğu koltuğa ellini koyduğunda, parmağında parıldayan bir şey gördüm. Bir daha baktım ve elmas bir nişan yüzüğü olduğunu anladım. Sadece bakakaldım. Birkaç dakika sonra elini utanarak uzatarak anneme yüzüğü gösterdi, beğenip beğenmediğini sordu. Annemin kutlamasından sonra döndü ve yüzüğü bana gösterdi. Homurdanarak kafamı çevirdim.
En özel gülümsemelerinden birini kullanıp, bir elini omzuma koyarak bana

"Yüzünü asma," dedi. "Evlendikten sonra da seni görmeye geleceğim."

Birkaç ay sonra güzel bir Haziran sabahı Üniversite Kilisesi'nde evlendi. Annem tekerlekli sandalyemde beni de götürmüştü. Bir sürü arkadaşı ordaydı, fakat eşi ve kendi kiliseden çıktığında beni görmüştü ve güzel yüzü parlak bir gülümsemeyle aydınlanmıştı. Buna karşı koyamazdım. Artık Katriona Delahunt değil, Bayan Maguire'di, hoş bir isim sayılırdı, fakat buna alışmak çok zamanımı almıştı. Bay Maguire'le tanışmıştım. Kibardı, yine de ben çok kıskanmıştım.

Aylar geçmişti. Evde yaşam değişiyordu. Şimdi evde artık iyi aile varmış gibi geliyordu, birlikte büyüdüğüm erkek ve kız kardeşlerini ve bizden sonra gelenler. Biz ' eski' aileyi, onlar da 'genç' aileyi oluşturuyordu. Annem ben çocukken göründüğünden pek farklı değildi. Belki biraz kilo almıştı ve siyah saçları biraz kırlaşmıştı, yine de aynı gülüşü, aynı parıldayan mavi gözleri ve zarif yürüyüşü barındırıyordu. Fethedilemez bir kadındı. Babam oldukça yaşlı görünüyordu. O güzel kumral dağınık saçları şimdi yoktu ve ondan geriye kalan şakaklarına yapıştırılmış gri yün yumaklarıydı. Ama hâlâ aslan gibiydi, beton blokları taşımaktan, mala sallamaktan güçlenmiş ve büyümüş elleri sapasağlamdı. Bize bas bas bağırırdı; fakat bizle gurur duyduğunun da farkındaydım. Dayı olmuştum, Lily'nin şimdiden üç çocuğu olmuştu. Lily'le annemin rekorunu kırmaya çalıştığını söyleyerek onunla alay ederdik. "Aile geleneklerini koru, Lily!" derdik ona. "Bizi hayal kırklığına uğratma!" Büyük bir ailenin ortasında olmama rağmen, onların dışında hissediyordum kendimi, 'dışarıdaki garip biri' gibi. Onlara ulaşamıyordum, onları canlandıran ruhun içine giremiyordum. Gerçekte değişmemiş olabilirlerdi, fakat benim gözümde daha çok ulaşılmaz olmuşlardı ve ulaşabileceğimin çok ötesine geçmişlerdi. Her gün onların yaşam eksenlerinin ötesine geçiyormuşum gibi geliyordu. Onların tam ortasında yer alırken onlardan, onların çabalarından ve inandıklarından ne kadar uzak olduğumu hissediyordum. On yedinci doğum günümün gecesinde yattığım kanepeden kalktım ve arka bahçeye gitmeye çalıştım. Terlemiştim ve biraz hava almak istiyordum. Sürüklendim ve ağacın altındaki bir kalas parçasına oturdum. Haziran'dı ve hava çiçek kokularıyla bezenmişti. Üzerimdeki dallarda hareket edip öten kuşlardan, uzaktaki arabaların korna seslerine kadar en küçük sesleri bile duyabiliyordum. Ay ışığı altında oturduğum eski bodur ağacın dalları dalgalanarak önümde şekiller oluşturuyordu. Arka pencere sarı ışıktan oluşan bir kare gibiydi ve kulağıma mutfaktan yüksek sesler geliyordu. Güzel bir geceydi, ılık, narin ve

hâlâ canlı. Ay ışığı her şeyin gümüş gibi görünmesini sağlıyordu. Yıldızların karanlık gökyüzünde parıldarken çıkardıkları sesleri duyduğumu hayal ettim.
Kırık bir parça kalasın üstüne oturup, gecenin sakinliğinin ve huzurunun içime girmesine izin verdim. Günlük yaşamımı cehenneme çeviren şeylerin hepsinden uzaklaşmış, ay ışığının hayalleriyle kaybolmuş gibiydim. Bir anda çok mutlu olmuştum. Sonra hatırladım. Gelecek önümde, kara bir delik gibi bekliyordu. Kapana kısılmış ve zincire vurulmuş gibi hissettim.
Orada otururken kendi kendime sorduğum şey ne olduğumdu? Tarının şakalarından biriydi sadece. Hayatım şekilsiz, amaçsız veya değersiz gibi geliyordu. Büyüdükçe etrafımı çeviren duvarlara hapis olmuştum. Özgür olmayı o kadar özlemiştim ki; bağları koparıp kaçmayı deliler gibi özlemiştim.

IX LOURDES

Küçük yaşlardan beri müziğe düşkündüm. Çocukken uzun süre radyonun başında oturur, beni cezbeden her müziği dinlerdim. Yavaş yavaş ayrım yapmayı öğrendim ve ailenin geri kalanının nefret ettiği, asla dinlemediği, sonradan 'klasik müzik' olarak adlandırıldığını öğrendiğim türden hoşlandığıma karar vermiştim Büyüdükçe onunla daha çok ilgilendim ve annem beni radyodan orkestra konseri ya da bazı operalar dinlerken kendimden geçmiş görünce gözlerini devirir ve "Sen ve senin çılgın müziğin!" diye homurdanırdı. Fakat bir gün üst katta gerçek müziğin güzelliği hakkında bir yazı yazarken, bir şey fark ettim. Alt kattaki radyodan gelen sönük nameleri işittim. Aniden yataktan fırladım, neredeyse kendimi merdivenlerden aşağı atarak mutfağa daldım. Orada oturup transa geçmiş bir halde dinledim. Yavaş, asil ve muhteşemdi, kulaklarıma dayanılmaz derecede güzel geliyordu. Sanki içime işliyor, ruhumu kedinden geçiriyor, derinlerde bir yerlerde tınlıyordu. Son güzel nameler kaybolana kadar, müziğin benim için yarattığı dünyanın içine dalarak oturdum. Uzun bir süre sessizce oturdum ve günlük hayata sırtımı döndüğümü fark ettim. Bu Handel'in 'Largo'sunu ilk dinleyişimdi. Unutulmaz bir deneyimdi. Müzik bana parlak ve güzel bir dünyanın kapısını açmıştı, bazen neşeli ve gürültülüydü, fakat çoğunlukla düşünceli ve üzgün bir dünya. Radyodan başka bir yerde dinlememiştim, hiç opera görmemiş, hayatımda hiçbir senfoni konserine gitmemiştim. Fakat yine de kısa zamanda bütün büyük bestecileri ve eserlerini öğrenmeye başladım. Chopin en sevdiğim oldu, fırsatım olsa bütün gün onun piyano müziğini

dinleyebilirdim.

Oturup müzik dinlerken hayatımın düşündüğüm kadar aptalca ve amaçsız olmadığına dair bir his oluşmuştu. Parçalar yerine oturdukça yavaş yavaş şekillenen, çok iyi düzenlenmiş kocaman bir bilmece gibi gelirdi. Dinlediğimde beni mutlu eden ve sakinleştiren bir duygu akımı olurdu sanki beraberinde ümit taşır ya da bir şeylerin geleceğini işaret ederdi.

Fakat sadece müzik devam ettiği sürece bu şekilde hissederdim. Pencereler yeniden kapanıp, kapılar kilitlenmeden önce nefes alıp, gökyüzünü bir an için görmeye benziyordu. Yine de benim, için kalemime ve not defterime dönmekten başka yapacak bir şey yoktu. Büyüyüp kendi yollarına giden, gözümde artık küçük kız ve erkek kardeşlerim olmaktan çıkıp, erkek ve kadın olan kardeşlerimi düşünmekten başka işim olmazdı.

Müziğe rağmen ev, duvarlar içine beni hapseden bir hapishane gibiydi. Bu yenilmişlik duygusuna karşı mücadele etmek istiyordum; yenildiğimi hissetmekten nefret ediyordum, diğer taraftan var olduğunu sandığım küçücük isteğim bile uçup gidiyordu. Başka bir günle karşılaşma düşüncesi beni itiyordu. Her şeyden kötüsü de sakatlığımın temelinde aptalca, katı ve duygusuz bir şeylerin yattığını hissetmeye başlamamdı. Tanrı'yı düşünsem de bu sadece isyan duygusuyla oluyordu. Her gece diğerleriyle birlikte dua ederdim, fakat bunu otomatik olarak söylediğim şeylere her hangi bir duygu veya düşünce katmadan yapardım. Büyüdükçe Tanrı bile benden uzaklaşıyor gibi gelirdi. Sonra bir gün Bayan Maguire geldi ve bana "Christy, Lourdes'e gitmeye ne dersin?" dedi.

Bütün hayatını boyunca insanların bundan bahsettiğini duymuştum, oraya gitmeyi biraz seyahat etmenin heyecanından biraz da dine gereksinim duymamama rağmen, derinlerde bir yerlerde kendime bile itiraf etmeye cesaret etmediğim bir mucize olacağı hissiyle çok istiyordum. "Evet," dedim. "Fakat... para ne olacak?"

Alışverişten döndüğünde anneme bu konudan bahsettik; çok etkilenmişti. Sonra plan yapmaya başladık. Gezi otuz dört pounda mal oluyordu. Geziyi düzenleyen Lourdes komitesi on poundunu vererek bana yardımcı oluyordu; ertesi gün annem yaşlı teyzemden beş paund aldı. Her şey hallolmuştu, gidebilirdik. "Gerisini ben hallederim" dedi Bayan Maguire. "Beş şiline briç oynamaları için arkadaşlarımı davet edeceğim, kaybettiklerinde büyük parayı senin arkandan Lourdes'e yollayacağım." dedi, büyüleyici gülüşüyle gülümsedi, olacağını biliyordum. Her şey yolundaydı.

Ayrılmadan saatler önce çok gergindim. Bu benim ilk seyahatimdi ve en kötüsü yalnız seyahat edecek olmamdı ya da tanıdığım biri olmadan. Bu düşünce beni ürkütmüştü, insanlar beni anlayabilecekler miydi? Yemeklerimi nasıl yiyecektim? Nasıl giyinecek, yıkanacak ve yatacaktım? On sekiz yaşımda bile-hâlâ başkaları tarafından beslenmeye, giydirilmeye ve yıkanmaya ihtiyaç duyuyordum, babam bütün doğal ihtiyaçlarımla ilgileniyordu. Neredeyse sol ayağım dışında acizdim.

Annem, beni oraya götüren Bayan Maguire ve eşiyle beraber havaalanından yolcu etti. Sabah saat 3'de kalkmamız gerekiyordu. Bir sedyeye konuldum ve güçlü iki ambulans görevlisi tarafından uçağa taşındım. Sedyeyle gidecek kadar kötü olmadığımdan pencere kenarına oturtuldum. Her şey öylesine mükemmel, öyle güzel yapılmıştı ki tüm üzüntülerimi çabucak unutuverdim. Doktor kibardı, rahip ve hemşireler de iyiydi, özellikle kara gözlü ve güzel saçları olanı. Ona "Olgun Kiraz" ismini verdim. Bir süre sonra İrlanda Denizi'ni, Wales kıyılarını ve Manş Denizi'ni geçtik. İlk kez yolculara ve arkadaşlarıma baktım. Yanımdaki koltukta 19 yaşında, parlak kumral saçların çevrelediği hoş ama acı dolu yüzüyle bir kız oturuyordu. Bacakları ve bel kemiği felç olmasına rağmen gözleriyle gülümsüyordu. On yaşında çocuk felci geçirdiğinden beri hiç yürümemişti. Arkadaş olmuştuk, bana adının Maire olduğunu ve Co. Wicklow'dan geldiğini söyledi. Kitaplar, filmler ve daima dansa gidip neler yaptığını anlatan kız kardeşinden bahsetti.

"Bazen ben de dansa gitmeyi istiyorum" dedi, camdan dışarı dalgın bir şekilde bakarak. Her şeye rağmen mutlu olduğunu düşündü. Fakat daha sonra, yorgun bir şekilde iç geçirdiğini duydum, ağrısı varmış gibi elini alnına götürüp "Lütfen Tanrım!" dedi, "Bir gün yeniden yürüyeyim. O zaman ilk dansıma gideceğim." İki gün sonra Lourdes'te öldü.

Kerry'den küçük bir çocuk daha vardı. Danny bilmem kim, birkaç hafta önce iki ayağını ve sağ elini kaybetmişti. Sadece çiftlikte sağdığı inekten bahsediyordu. Köy aksanıyla konuştuğu için hepimiz onunla eğleniyorduk. Fakat o buna aldırmıyordu ve ineği Nellie'den, iyileştiği zaman onun nasıl tekrar sağacağından bahsediyordu. Köşede elleri felçli, ayakları yamuk, sürekli dua eden yaşlı bir kadın oturuyordu. Güçlü yapılı, bronz tenli fakat duvar gibi sağır bir genç adam vardı. Kocaman bebeğine sarılmış, sağır ve dilsiz, gülümseyen küçük bir kız vardı. Önümde neşeli ve güzel sesli Tommy oturuyordu. Kolları ve bacakları yoktu. Tam arkamda genç evli, ilk bebeğini doğurduktan sonra, bir yıl önce vereme yakalanmış bir kadın vardı.

Sandalyenin üzerinde, yorgun, solgun sürekli inleyerek yatıyordu. Dublin'e dönmemizden birkaç gün önce komaya girmişti ve büyük acı çekerek öldü. Bütün bu acı çeken insanların her birini gördükçe kafamda yeni bir ışık yandı. Dehşete kapıldım; dünyada bu kadar acı çeken insan olduğunu tahmin etmiyordum. Kendini küçük kabuğuna çekmiş salyangoz gibi, dışarıdaki oldukça kalabalık dünyayı yeni görmeye bağlıyordum. Bütün bu insanların sakat olması değildi beni şaşırtan; onların bulundukları durum benim durumumdan daha kötüydü. O ana kadar, bunun mümkün olabileceğini düşünmemiştim. O zamana kadar kör olduğumu; diğer insanların açılarıyla kendiminkileri karşılaştırdığımda, benimkinin önemsiz olduğunu hissetmeye başlamıştım. Sonunda uçağımız Tarbes Havaalanı'na inmişti; Fransa'daydık. Pencereden dışarı baktım. Arka tarafta Pireneler yükseliyordu. Havaalanında bize bakan bir grup insan vardı. Bunlar uçaktan baktığımda dev gibi bir yamayı anımsatan, komşu çiftliklerden gelen çiftçilerdi. Sonunda uçaktan indirildik ve bindiğimiz üstü açık ambulans bizi yedi gün boyunca kalacağımız yere uzun rüzgârlı yollardan geçerek götürdü. Burası küçük Lordes kasabasının içindeydi. Manastıra gitmeden önce, girdiğimiz meydanda ünlü Bazilikayı ve güzel Rozary Meydanı'nı ilk kez görüyordum. Uzun ince kulesi, tepesindeki altın haçla gökyüzüne yükseliyordu; manastırın derinliklerinden Meryem'e okunan ilahinin ritmik sesi geliyordu. Meydanda zaten büyük bir kalabalık olmuştu; bazıları diz çökmüştü, bazıları da yuvarlak olarak şekillendirilmiş banklarda oturup bir şeyler okuyor ya da şekerleme yapıyor; diğerleri ise fotoğraf çekerek dolaşıyordu. Ambulanstan taşındık, Çin faytonuna benzeyen sandalyelere oturtularak manastıra götürüldük. Akşam olmaktaydı ve güneş bulutsuz gökyüzünde delice parlıyordu. Fakat içeride her şey serin ve parlaktı. Biraz sonra akşam yemeği geldi. Genç bir hemşire bana yemek yedirdi, ben ise aptalca bir utanca kapılmak için oldukça açtım. İlk gün Grotto'ya; mağaraya götürülmemiştik. Uzun seyahatimizden sonra dinlenmemiz tavsiye edilmişti. Kendimi bu alışmadığım ortamın içinde yeni hissediyordum.

Geceye doğru kendimi yalnız ve unutulmuş hissetmeye başlamıştım. Dua etmeye çalıştım; fakat evimi ve ailemi düşünmem, buna engel oluyordu. Tam kafamı battaniyenin altına sokup ağlıyordum ki kapı açıldı ve gece hemşiresi içeri girdi! Kalbim fırlayacakmış gibiydi. Gelen, beyaz kepinin altında mükemmel bir şekilde dökülen altın bukleli 'Olgun Kiraz'dı. Yataktan yatağa giderek geceyi rahat geçireceğimizden emin olmak istiyordu. Benim

yatağıma geldi, gülümsedi; yatağımı biraz düzeltmesini isteyip istemediğimi sordu. Olabildiğince rahat olmama rağmen "Ah! Evet." dedim. Gülümseyerek çarşafı şiltenin altına katlayıp sıkıştırdıktan ve yastığımı düzelttikten sonra "İşte oldu, şimdi rahat mısın?" dedi.

"Çok," diye mırıldandım. Uykuya dalmadan önce hatırladığım son şey, üzerime eğilip örtüyü omuzlarıma kadar çekerken yüzündeki o gülümsemeydi. Bütün gece rahat bir şekilde uyudum.

Ertesi gün, ünlü Şifa Hamamlarına götürüldük. Çeşitli milletlerden gelen büyük kalabalık yeraltı kaynağının üzerine kurulmuş modern banyolara girip, mucizevî sulara dokunmak için bekliyordu.

Sıranın gelmesini beklerken, çevreme bakındım. Banyoların yapıldığı basık binada üç yüze yakın insan vardı. Neredeyse, dörtte üçü benim gibi tekerlekli sandalyedeydi. Kimi dik oturamıyor, sürekli sırt üstü yatmak zorunda kalıyordu, diğerleri koltuk değnekleri ile birlikte güçlükle oradan oraya gidiyorlardı. Hepsini görüyordum; bacaksız, kolsuz, kör... yeni yükselen güneş altında yaşayan ölü gibi yatanlar... Victor Hugo'nun romanındaki mucizeler meydanı gibiydi. Onların içinde kendimi çok küçük ve önemsiz hissettim. Şimdi hamama girme sırası bendeydi. İki Fransız tarafından içeri götürüldüm, ahşap bir banka oturtuldum ve çırılçıplak soyuldum. Binadaki bütün odalar mermerdi; "hamam" zemine oyulmuş suya inen merdivenlerle birlikte derinleşen bir oyuktu. Karşı duvarda, altına Latin dualar işlenmiş haç üzerinde ahşap İsa heykeli vardı.

Kibarca kollarımdan kaldırılarak merdivenlerden aşağıya taşındım ve yavaşça suya bırakıldım. Soğuk suyun başımdan yukarı geçmesiyle soluk soluğa kaldım. Hemen yukarı kaldırıldım ve bozuk İngilizcesiyle adamlardan biri tekrar yapıp yapmak istemediğimi sordu. Başımı salladım ve beni bir kere daha suya indirdiler. Yanımda duran iki adamın Fransızca dua ettiklerini duydum. Beni dışarıya doğru kaldırdılar ve içlerinden biri öpmem için dudaklarıma küçük bir haç yaklaştırdı.

Tam olarak bilemiyorum ama tamamen hayal gücü olabilirdi, yine de o sudan çıkarıldıktan sonra yeniden doğmuş gibi hissettim; bir mezardan gün ışığına çıkmak gibi bir şeydi. O öğleden sonra Grotto'yu; yeraltı mağarasını ilk defa gördüm. Artık Lourdes toparlanmıştı ve Türbeye giden geniş yolda sandalyemde sürülürken yanımdan bir sürü hacı geçti ve etrafım birçok dillerle doldu:

Fransızca, İtalyanca, İspanyolca, Portekizce, İsveççe, Danimarkaca, o kadar

fazlaydı ki çılgın bir karmaşa gibiydi. Yine de Dublin'den veya Roma'dan, Paris'ten veya Stockholm'den, Milano'dan veya Madrid'den gelen herkesin ortak bir amacı vardı, dua etmek ve umut etmek.

Mağaraya ulaştığımda başlarını sallayan çömelmiş insanlardan başka bir şey göremedim. Ama her şey çok iyi düzenlenmişti ve türbenin yanına tekerlekli sandalyeleri yerleştirebilmek için bir yol yapılmıştı.

Sonra sunak yolunda diğerleriyle birlikteydim. Gözlerimi ürkerek açtım ve uzun boylu, mavi elbiseli Kadın'ı ve önünde elleri sevinçle birbirine kenetlenmiş olarak diz çökmüş köylü kızını gördüm. Sert kayaların içine yontulmuş Meryem Ana aşağıda ayaklarının dibine doğru diz çökmüş hem sevgilerini hem de kederlerini sunan toplanmış çocuklarına sakince bakıyordu. İyileşebilirim umuduyla durmadan dua ettim.

O gece kasabadaki meşale töreninde yer aldım. Manzarayı kolay kolay unutacağımı sanmıyorum.

Akşam yediden sekize kadar binlerce kişi Rosary Meydanı'na toplandı ve etrafı saran tepelere alacakaranlık düşüp siyahlara örtüldüğünde, binlerce mum yakılıp Bazilikadan Türbeye giden yürüyüş, değişik ülkelerden gelen Kilise adamlarının da bu olayda yer almasıyla başladı.

O güzel Bazilikanın tüm cepheleri aydınlanmıştı, siyah bir kadifeyi anımsatan karanlık gökyüzünde parıldıyordu. Küçük kasabadan mağaraya gitmek için yola çıktığımızda, kalabalık sesini yükseltip 'Meryem' ilahileri söylemeye başladı. Melodiler yükseliyor ve yumuşak havaya karışarak yakın tepelerden yankı yapıyordu. Kalabalık hâlâ ilahi söyleyip, Türbenin etrafında yarım halka şeklinde diz çökmüştü. Mumlarının oluşturduğu alevler etrafı aydınlatıyor ve Meryem'in başındaki inci tacın üzerinde parıldıyordu.

Hayatımın en güzel dakikasıydı. Dublin'e vardığımızda uyuyordum. Omzuma dokunan ve kibarca sarsan bir elle uyandım. "Eve vardık."

Tembel bir şekilde kafamı kaldırdım ve tam esneyecektim ki onun "Olgun Kiraz" olduğunu gördüm. Önümde gülümseyerek duruyordu. Nasıl olduysa sol ayağımla resim yaptığımı öğrenmişti ve eğer zamanım olursa onun için resim yapıp yapmayacağımı sordu. Bir sürü zamanım olduğunu anlatabilmek için kafamı deli gibi salladım.

Sonra resim için haberleşmek amacıyla adresimi sordu. Ona söylemeye çalıştım. Fakat ağzımdan sadece garip bir ses çıktı. Tekrar denedim. Sonra ayakkabılarımı sertçe fırlatıp geriye yaslandım, sol ayağımı başıma doğru kaldırarak göğüs cebimdeki kalemi kavradım ve dua kitabının boş bir

sayfasına adresimi yazdım. Derken gitme zamanı gelmişti. Beni eve götürecek olan ambulansa yerleştirilirken arkama baktım. Uçağın merdivenlerinde duruyordu, mürettebattan kumral, uzun boylu ve yakışıklı bir adamla gülüşüyordu. Ondan nefret etmiştim. Ve resim için de hâlâ aramadı.

Evim... Ailem bir haftalık yokluğumdan sonra beni gördüğü için sevinmişti.

Bildiğim yüzleri gördüğüm için ben de mutlu olmuştum. Fransa çok güzeldi; ama Kimmage benim evimdi.

Gördüğüm garip manzaralardan ve yaşamış olduğum heyecanlardan dolayı hâlâ şaşkın sayılırım. Geçen hafta gördüğüm şeyler ve karşılaştığım insanlardan dolayı kendimi unutmuşum.

Ama evde her şey daha farklıydı. Herkes iyi ve sıradan sayılırdı, tabii ki ben hariç. Kız ve erkek kardeşlerim Lourdes'de gördüğüm insanlara benzemiyordu; yürüyebiliyor, konuşabiliyor, normal insanların yapabildiği her şeyi yapabiliyorlardı. Peter ve Paddy konuştuğunda düzgün oluyordu, söylemek istedikleri anlaşılıyordu. Ben konuştuğumda ise ağzımdan garip sesler çıkıyordu. Erkek kardeşlerim ellerini her hangi bir sorun yaşamadan kullanabiliyorlardı ama ben kendiminkini kullanmaya çalıştığımda kollarım etrafa savruluyordu. Hiçbir işe yaramıyordu; çarpık iki et parçasıydı bana göre. Birkaç gün sonra Lourdes sadece bir anı olmuştu ve büyü bozulduğunda hayatın sıkıcılığı ve anlamsızlığının farkına vararak tekrar kendime gelmiştim. Lourdes bitmişti ve ben eskisi gibiydim.

Tekrar eski bir ceketi giyiyor gibiydim. Her şey aynıydı. Eski yaşayışıma, eski düşünce biçimime içerlemiştim. Bir şeyler için yaşamak istiyordum ama hiçbir şey yoktu. Hayatımda bir amaç, bir değer olsun istedim ama bunların hiç biri yoktu. Boş ve anlamsızdı. Kendimi neşesi bitmiş hissediyordum, bulamayacağım bir şeyi arıyor veya ulaşamayacağım bir şeye ulaşmaya çalışıyor gibiydim.

Dışardan nasıl görünsem de, diğerlerine ve kendime ne kadar yalan söylesem de, bu şekilde sakat kaldığım sürece hiçbir zaman mutlu ve kendimle barışık olmayacaktım. Lourdes'i ve Mağaraya giderken ki insanları hatırladım ve onlar gibi sabırlı, neşeli, hüzünleriyle barışık, diğer dünyada ödüllendirileceklerine inanıyor olmaya çalıştım. Fakat hiçbir işe yaramadı. Fazlasıyla insancıldım. İçimde bir insan vardı, Efendisinin isteğini seve seve kabul eden bir hizmetçi değil, diğer dünyayı düşünmeden önce bu dünyayı kavramak ve hakkında daha çok şey öğrenmek istiyordum. Lourdes'in muhteşemliği ve güzelliğine rağmen, hâlâ ağır başlı olmayı öğrenmemiş bir çocuk gibiydim.

X ANNEMİN YAPTIĞI EV

Lourdes, aklımda silinmesi imkânsız bir iz bırakmıştı. Düşündüğüm gibi yalnız ve dışlanmış olmaktan öte, bütün dünyaya yayılmış, acı çeken

insanlardan biri olduğumu gördüm. Dünyanın dört bir yanından gelip Mağara'daki Meryem Ana'nın ayaklarında dua eden sakat insanların yüzündeki cesareti ve azmi hatırladım. Orada beraber dua ettiğim erkeklerin ve kadınların gözlerinde, kendi hayat hikâyemi okudum. Bu dilleri, amaçlan, fikirleri farklı insanlar şimdi, aynı acıyı çektikleri için, aynı ailenin çocukları olmuşlardı. O kutsal, küçük, kimsenin 'yabancı' olarak görülmediği kasabada, kişilerin ve ulusların arasındaki engeller, hepimizin hissettiği fakat yalnızca acı çekerek ortaya çıkabilecek anlayış ve iletişime duyulan ihtiyaçla kırılmış; yakılmıştı. Öte yandan artık evdeydim; Lourdes'in büyüsünden, güzelliğinden ve kendimi unutmamı sağlamış olan diğerleriyle kurduğum birliktelik hissinden uzaktım. Burada bir sürü sakat tarafından değil; güçlü, sağlıklı, normal bireylerden oluşan ve kendimi kukla gibi hissetmeme neden olan ailem tarafından kuşatılmıştım. Kısa bir süre için özgür bırakılan bir kuşun kafese kapatıldığımı hissediyorum. Dönüşümden bir hafta sonra o korkunç yalnızlık hissi tekrar ortaya çıktı ve bana zarar vermeye başladı. Kendimi okumaya verdim. Bayan Maguire bana bir sürü kitap getirdi. Fakat Dickens'ten başka birini okumuyor; okuduğumda da bazen gülsem bile, genellikle karamsar oluyordum. Annem, hayal kırıklığına uğradığımı ve zaman geçtikçe, hayatımda 'olabilecek' şeyleri düşündüğüm için artık bunlara eskisinden daha çok ihtiyaç duyup, yokluklarının daha çok farkına vardığım için üzüldüğümü görüyordu. Birbirimizi hâlâ anlamamıza rağmen artık beni kelimelerle rahatlatmaya çalışmıyor, üzüntülü anlarıma gülüp geçemiyordu. Annemle benim aramda bile, birbirimize ulaşmamızı engelleyen camdan bir duvar oluşmuştu. Annemin bile pek anlayamadığı şeyleri hissediyor ve istiyordum.

Lourdes'ten döndükten yedi sekiz gün sonra, bir Perşembe akşamı, pencere kenarına oturmuş, dalgın dalgın, sokağı koyu mor bir renkle yavaşça kaplayan sonbahar pusunu izliyordum. Annem mutfakta, etrafında ki kalabalık çocuk sürüsüyle, akşam yemeğini hazırlarken, tencerede kaynayan sosislerin sesini duyuyordum. Aynanın önünde ki Mona, her zaman ki gibi, dansa gitmek için rujunu sürüyor, burnunu pudralıyor, Peter ise kendinden hoşnut bir halde eski bir bezle ayakkabılarını parlatıyordu. Bir 'randevusu' olduğunu belirtecek şekilde göz kırptı bana. Birdenbire, giderek koyulaşan alacakaranlığı farlarıyla delen bir arabanın geldiğini gördüm. Çalıların arkasında kaybolduktan bir iki saniye sonra tekrar belirdi ve dış kapımızın önünde durdu. İçinden inen adam, evin numarasına bakmak için durduktan

sonra yeterince emin olunca, bahçe kapısını açtı ve basamakları çıktı.
"Birisi geldi," diye homurdandım. Parketmiş olan arabayı gören Peter "kim acaba," dedi. "Göreceğiz," dedim ters bir tavırla.
Kapının sesini duyan annem, açmaya gitti. Antreden birisiyle konuştuğunu duyduktan bir dakika sonra bir yabancı ile birlikte mutfağa geldi. İçeri girdiklerinde; "Bu, Christy," dedi adama.
Önümde durup bana gülümseyen adama baktım. İri yapılı, gri-yeşil gözleriyle içimi okuyor gibi görünüyordu. Bir sandalye çekerek yanıma oturdu, doktor olduğunu, beni bebekken hayır işleri için çekilen bir filmde, kardeşimin sırtında gördüğünü söyledi. Bir şekilde beni unutmamış, bir kaç gün önce beni aramaya başlamıştı.
O güzel, derin sesiyle; 'Christy' dedi, "beyin felci, yani senin hastalığın için yeni bir tedavi geliştirildi. Tedavi edilebileceğine inanıyorum fakat bizimle beraber sen de çalışmak istemelisin. Kendini kurtarmak istemezsen, ben sana yardım edemem. Senin için herhangi bir şey yapılmasından önce, iyileşmeyi istemelisin." Gözlerini gözlerimden ayırmadan öne doğru eğilerek, "Eğer yardım edersem deneyecek misin?" diye sordu. "Denemek!" diye düşündüm.
Konuşamadığım için ona cevap veremedim. Yalnızca bakabildim. Gözlerimdeki ifadeyi okumuş olmalı ki mutlu bir şekilde ayağa kalktı, yanıma geldi, kolunu koluma koyarak;
"Tamam! Yarın başlıyoruz." dedi.
Ertesi gün beni muayene edip özel bir tedavi çizelgesi çıkartması için asistanlarından birini yollayacağını söyledi. Tedavi, grup içinde değil, her hastayla bireysel olarak ilgilenilerek yapılıyordu. Henüz kendilerine ait özel bir klinikleri olmadığı için evde tedavi olacaktım. Gitmek için ayağa kalktı, tanı kapıdan çıkıyordu ki durdu ve geri döndü. Gülümseyerek; "Bu arada, benim adım Dr. Collis. Yakında görüşeceğiz," dedi ve gitti.
Kapı arkasından kapandığında etrafımdaki yüzlere baktım. Hepsi de mutluluk ve heyecanla parlıyordu. Babam o kadar mutlu olmuştu ki bana çay koyarken elleri titriyordu. Mona, gideceği dansı unutmuş, elindeki pudra süngeriyle oynarken aptal aptal bana bakıyordu. Peter, sevgili Peter ise çayına şeker yerine iki kaşık tuz atmıştı.
Fakat herkesten çok anneme dikkat ediyordum. O da benim gibi duygularını kolay kolay göstermezdi; fakat onda da neşeli bir hal vardı. Yüzündeki mutlu ifade, boynuma sarılıp, şükrederek ağlamasından daha anlamlıydı benim için. Ve ben! Hissetmeye ve hayal etmeye başladığım andan itibaren istediğim ve

özlemini duyduğum bu dakikada, hayatımın en önemli anında; ben neler hissediyordum? Bir an için hiç bir şey düşünemedim ve hissedemedim. Bütün algılarım uyuşmuştu, başım dönüyordu. Nefes alamıyor, en sonunda tedavi edileceğim fikrine inanamıyordum. Bu bana fazla gelmişti, sersemlemiştim. Rüya âleminde gibi, çay içtiğimiz masanın etrafındakilerin heyecan içinde konuştuklarını dinledim. Tek bir kelime bile anlamıyordum. Babam bardağı kaldırıp bir yudum çay içiyordu, ekmeğimi tadını alamadan yiyordum. Çaydan sonra herkes eğlenmek için dışarı çıktığında, annem, babam ve ben ateşin önüne oturduk. O anda, o gün aldığım haberi düşünmeye başladım ve ancak o zaman gerçekliğinin farkına varabildim. Ailemin yaşadığı sıradan heyecanı yaşadığımı düşünmüyorum, bu fikrin garipliğine ve güzelliğine kapılmıştım yalnızca.

Lourdes'e neşeli ve umut dolu; belki de kendimden emin olarak gitmiştim. Eve döndükten bir hafta sonra biraz sarsılmış ve belki de biraz olgunlaşmıştım; ama çok büyük bir hayal kırıklığına uğramıştım. Her şey eskisi gibi görünüyordu. Lourdes'e gitme fikri, kalbimi aydınlatmış, güvenle doldurmuştu. Eve dönüşüm ise ağır ve sıkıcı olmuştu; çünkü değiştirmek için ne kadar uğraşsam da hayatımın her zaman bu şekilde geçeceğini biliyordum; ölü, boş ve renksiz.

Derken, bütün bunları yeniden düşündüğüm o gün, birdenbire bir doktor geldi ve bana iyileşebileceğimi söyledi! Birkaç kelimeyle bütün hayatımı değiştirdi; geçmişime belli bir değer yükleyerek, geleceğim hakkında bir söz vermişti, bir amaç doğurmuştu, düşüncelerimi ve isteklerimi yönetebileceğim bir şey vermişti bana, uğruna yaşayacağım, çalışacağım ve mücadele edebileceğim bir şey. Tam da önümde, boş ve verimsiz yılların yattığına emin olduğum anda! Bu yalnızca bir şans, bir rastlantı olabilirdi; fakat benim için taşıdığı anlamı ve bana getireceği şeyleri göz önünde bulundurduğumda, benim için bu bir mucizeden farksızdı. Güzel bir mucizeydi; sadece bana sunduğu güzellikler yüzünden değil, acı ve yılgınlık olan bir yerde yarattığı inanç nedeniyle güzeldi. Bu büyük yaşam düzeninde hepimizin bir yeri olduğunu, hepimizin onun bir parçası olduğunu ve en küçük, bilinmeyen parçanın bile, büyüklerin bütünlüğü için çok önemli olduğunu gösterdi bana. Bu uyanışımda ne kadar küçük olursa olsun, benim de bir rolüm olduğunu gördüm. O gece uyumadan önce, bir şükran duası okudum ve şüphe ettiğim için tövbe ettim. Ertesi gün beni muayene etmeye gelen doktor; genç, uzun boylu, yakışıklı ve bana baskı yaptığı zamanlarda bile etkileyici olan, asker

tavırlı bir adamdı. Sakin ve dikkatli hareket ediyordu ve tavırları etrafındakilere güven aşılıyordu. Onu ilk görüşte sevdiğimi hissettim. Adı Louis Warnants'ti, her zaman saygı ve sevgiyle hatırlayacağım birisi.

Doktor Warnants genellikle fiziksel çalışma içeren özel bir tedavi hazırlamıştı. Evde kendi başıma, eğer ihtiyaç duyarsam ailemden çok az yardım alarak çalışacaktım. Bana bunun hazırlık çalışması olduğunu söyledi. Ne kadar küçük olursa olsun, tedaviye cevap verdiğimi gördüğü anda, daha karışık, yorucu ve zor bir çalışmaya sokacaktı beni. Bu çalışmaya fizyoterapi dendiğini öğrendim ve bana muazzam göründü.

Bundan sonra, Dr. Warnants her Pazar beni görmeye geldi. Geldiğinde bana alıştırmaları yaptırıyor, beni izliyor, yapmakta zorlandığım şeyleri not ediyor ve yanlış yaptığımda beni uyarıyordu.

Her pazar, Dr. Warnants'in gelme saati yaklaştığında evdeki herkes komik bir şekilde koşuşturmaya başlıyordu.

Biraz özenmeyle karışık bir kıskançlık besliyordu bizimkiler, çünkü çok nazik olmasına ve kusursuz davranmasına rağmen, onda orta hal diye bir şey yoktu; işini çok ciddiye alıyor ve her şeyden üstün tutuyordu. Bir Pazar akşamı gelmesi gereken zamandan önce geldiğinde, mutfak küçük, büyük bütün kardeşlerimle doluydu. Annem hemen küçükleri yukarı kovaladı fakat büyükleri ne yapacağını bilemedi. Dr. Warnants bu problemi çözdü; "Herkese iyi akşamlar," dedi kibarca geri kalan altı yedi kişiye bakarak. "Görüyorum ki küçük kuzulardan kurtuldunuz, Bayan Brown, fakat koyunlar hâlâ burada," diyerek Jim'in oturduğu yere yöneldi;
"Merhaba, sen Jim'sin, öyle değil mi?" diyerek gülümsedi. "Yürümek için harika bir gün. Ceketini giymene yardım etmeme izin ver."

Diğerleri ne demek istediğini hemen anladılar ve Dr. Warnants kapıcı gibi dururken mutlu bir şekilde gittiler.

Dr. Warnants'in beni evde tedavi edebilmesi çok zordu; çünkü uygun olan tek oda mutfaktı, orası da çok küçük ve uygunsuzdu. Hareketleri yaparken, ayağımı uzattığımda şöminenin kafesine çarpar, midemin üzerinde döndüğümde kafam bir sandalyenin bacaklarına ya da masanın altına girerdi. Böylece, kafamı her kaldırışımda esaslı bir darbe alırdım. "Ya sen çok büyüksün, Christy, ya da bu oda çok ufak," dedi.

"Aslında her ikisi de, doktor" dedi annem.

Kafamı o akşam üçüncü veya dördüncü kez çarptığımda, Dr. Warrants üzüntüyle; "keşke birazcık daha yerimiz olabilseydi," dedi. Evin arka

tarafında, herkesin düzenlemeye çalıştığı fakat başarısız olduğu boş bir yer vardı. Gerçekten de herkes oraya lahana, şalgam ve patates ekmişti ama bunlar bir süre sonra, biraz büyüyünce solmuş ve ölmüşlerdi. Oraya sebze veya çiçek ekmenin hiçbir yararı yoktu, eski toprak parçası ekilmeye inatla direniyordu. Vahşi kalmak istiyordu sanki.

Oysa annem öyle kalmaması gerektiğine inanıyordu. Oraya bir şeyler yapmamız kaydıyla, sık sık bize yarım kron vaat ediyordu.

Şimdi de aklına bir fikir gelmişti aniden. Arka bahçe neden başka bir amaçla kullanılmasındı ki? Dr. Warnants ve benim, evdeki gürültüden ve rahatsızlıktan uzaklaşıp, kendimize ait bir odamız olursa çok güzel olacaktı. Böylece, arka taraftaki o alanda, her şeyden uzak olacağımız bir oda neden yapılmasın diye düşündü annem. Aaa, ama para? Her zaman para sorunumuz olmuştu! Ne kadara patlayacağını bilmiyordu; ama duvar ustaları ile dolu bir ailede yaşadığı için, babama ve oğullarına amacını belli etmeden birkaç soru sorduktan sonra, inşaat malzemelerinin ne kadar tutacağını tahmin edebilmişti. Bu da temiz bir 50 pound ediyordu.

Annem, bunun kendisini yenmesine izin veremezdi. Bu çok istediği şeyi gerçekleştirmeye kararlıydı. Böylece olayın içine daldı. Ödünç aldı, sattı, para günlerine katıldı, rehinciyi ziyaret etti, arasının iyi olduğu yağlı dayı ve teyzelerine gitti, hepsi de ölmemişti hani. Haftalar boyunca bu gizli para toplama işini, benden başka herkesten sakladı. Kampanya boyunca ona manevi destek sağladım tabii ki.

20 poundu denkleştirince işe başlamaya karar verdi. Konuyu babama açmanın boş olduğunu biliyordu çünkü babam olaya ‘otoriteleri’ (ki bu çok sevdiği bir sözcüktü) öne sürerek, içinde yaşadığımız evin Şehir Derneği isimli bir kurumun koyduğu kurallara tabi olduğunu söyleyerek karşı çıkacaktı. Böylece konuyu dört duvar ustası oğluna açtı. Hiçbirisi de fazla hevesli değildi. Birisi adım atsa, hepsi de yeterince istekli olacaktı; ama böyle durumda olduğu gibi, hiç birisi başlamaya hazır değildi.

Annemin öyle bir yapısı vardı ki fikirlerini hep uygulamak isterdi. Olayı kendi üzerine almıştı ve hemen işe koyuldu. Bir akşam dışarı çıktı ve "Başlangıç için," diyerek yüz tane tuğla, dört paket çimento ve iki paket harç ısmarladı.

Malzemeler aynı gün geldi. Zavallı babam o akşam işten döndüğünde ön bahçede düzgün bir biçimde dizilmiş tuğlaları görünce afalladı. Bahçe kapısına tutunarak kalakaldı. Ağzı açıldı ama yığına baktıkça herhangi bir şey

söyleyebilecek gibi değildi. Ön kapıya geldi, kapıyı açtı ve boğuk bir fısıltıyla, anneme; "Ne yapmayı düşünüyorsun?" dedi.

Akşam yemeğini masaya getiren anneni, "Aa, sana söylemeyi unuttum. Christy için arka bahçede bir oda yapacağım." dedi.

"Tanrım!" dedi, babam anneme bakarak. "Evden atılmamızı mı istiyorsun? Ne yaptığının farkında mısın? Otoriteler şimdi... "

"Biliyorum, biliyorum" dedi annem sessizce, "şimdi iyi bir adam ol ve yemeğini ye yoksa soğuyacak."

Ağzı dolu bir şekilde, "Bu işi ancak ben öldükten sonra yapabilirsin" dedi babam.

Annem, son derece yumuşak bir tavırla, "önce seni gömerim" dedi. Annemle tartışmanın faydasız olduğunu gören babam, işbirliği yapmama kararı aldı ve bir tek tuğla bile yerleştirmeyeceğini söyleyerek evdeki diğer dört duvar ustasına da bu işe el sürmemelerini tembihleyeceğini bildirdi. Bir an için annemin yenildiğini düşündüm fakat sadece gülümsedi ve "Çok güzel, hiç biriniz yapmazsanız ben kendi başıma yaparım." dedi. Bu fikir hepimizi güldürdü, ev yapan bir kadın.

Ertesi gün, annem biraz daha erken kalkmıştı, hızla kahvaltıyı hazırladı, altı çocuğunu okula gönderdi ve evin işini sabahleyin bitirdi; böylece bütün öğleden sonra ona kalmıştı. Öğle yemeği zamanı her zamanki gibi geldi ve geçti. Annem kafasından neler geçtiğini kimseye söylemedi.

Akşam dört civarında, annemin arka bahçede ne kadar çok zaman geçirdiğini fark ettim birden. Sonra, arkadan gelen sesleri ayrımsadım. Büyük bir merakla kilerin camına çıktım ve dışarı baktım.

Annem, yere diz çökmüştü, bir yanında bir miktar çimento, diğer yanında bir sürahi su duruyordu. Sağ elinde mala vardı. Dizmiş olduğu bir sıra tuğlaya gururla bakıyordu. O akşam, yemeği ve çayı verdikten sonra, sessiz bir şekilde arka bahçedeki işine geri döndü. Bir kaç dakika sonra, bir şey için arka bahçeye giden babam, annemi gördü. Yerinde kalakaldı ve sonra yavaşça büyüyen duvara yaklaştı, ayağıyla dokunarak; "Bu ne?" dedi. "Ne yaptığını zannediyorsun?"

Annem kafasını kaldırdı ve bir tuğla daha yerleştirerek; "Christy'nin evini yapıyorum," dedi.

Babam, bir süre hiçbir şey söylemedi, sadece izledi. Sonra biraz daha yakından baktı. Elini uzattı, fakat geri çekti. Tuğla sırasının sonuna yürüdü, dudağını büktü, durakladı... En sonunda; "Şuraya bak! Yanlış yapıyorsun

kadın! Temelin nerede?" diye sordu.
Annem ters bir biçimde; "Bir şeyleri unuttuğumu biliyordum," dedi.
Bu arada, diğer dört duvar ustası dışarı çıkmış, toplanmışlardı. Babam onlara dönerek; "Şuna bakın çocuklar, anneniz bizim işimizi yapmaya çalışıyor!" dedi.
Çimentolaşmış tuğla sırasına bakan Paddy, başını hiç onaylamaz bir tavırla sallayarak; "Korkunç," dedi. "Aynı hizada bile yapamamışsın, anne," dedi. "Madem bu erkek işi, o zaman siz yapın," diyen annem, ayağa kalktı ve ellerini önlüğüne sildi. Yavaşça döndü ve onları bıraktı. Yanımdan geçerken gülümsüyordu.
Beş duvar ustası durdu ve birbirine baktı. Annem mutfağa girdiği anda; "Haydi!" dedi, babam "başlayalım."
Böylece arka bahçede ki küçük evimi yaptılar. Birçok değişiklik yapıldığı için hiç bir zaman bitmeyecekmiş gibi göründü. Bizi en çok alıkoyan şey paraydı. Annemin 20 pound'u çabucak bittiği için öylece kalakalmıştık. Babam bir gün, dört duvar ve bir temelle neye benzediğini sorduğunda; "Bitmemiş bir senfoniye" dedim.
Sonra annem bir kaç pound daha toparladı ve iş yeniden başladı. Beni ustabaşı ilan ettiler ve ben de zaman zaman, bazı yerlerini nasıl istediğimi, şöminenin, pencerenin ve kapının nerede duracağını gösterdim. Baba ve dört oğul arasında teknik konularda bir çok tartışma oluyordu ve dinleyip öğrenmeye çalışmama rağmen anlamıyordum.
Bir kaç ay sonra çatı konulmuş, tavan kaplanmıştı. Paralar tekrar suyunu çekti ve iş durdu. Sonra tekrar başladı. Önce yeri ve şömine taşını yaptılar, sonra da pencere çerçevesiyle kapıyı. Baca bitmişti, hiçbir şey olmasa bile ateş yakabilecektik. Yavaş yavaş, kademe kademe, bir şekil almaya başladı; camlar takıldı, duvarlar sıvandı, hatta yere süpürgelik bile yapıldı. Evin yapımı bitmişti. Fakat hâlâ, insan eli değmemiş bir mahzeni andırıyordu. Şimdi ihtiyacı olan tek şey, onu canlandıracak bir kaç eşyaydı. Eşyalar teker teker geldi. Bir divan, yatak, bir kaç sandalye ve masa. Sonra, bıçkıcı olan eniştem, içine ıvır zıvır koymak için güzel bir çekmece yaptı. Döşemeler yapıldı, duvar kâğıdı işi halloldu ve perdeler asıldı. Bir kaç gün içinde elektrik takıldı ve kapıyla pencereler boyandı. Artık içinde yaşanabilir hale gelmişti. Aslında amaç Dr. Warnants'in rahatsız olmadan tedavi uygulayacağı bir çeşit hareket odası; spor salonu olmasıydı. Zaman geçtikçe ben, burayı yemek yediğim, okuduğum, yazdığım ve uyuduğum, yani hem yaşadığım

hem de çalıştığım bir yer haline getirdim. Yavaş yavaş dolan kitap rafları da yaptırdım. Böylece, sonunda aileden ve evin gürültü dolu hayatından koptum. Şimdi, kulağımda çınlayan sesler olmadan, yalnızlığımla rahat bir şekilde yaşayabilir, sınırsız özgürlük içinde istediğim kadar resim yapıp, yazı yazabilirdim. Yazın, açık camın önünde oturup sadece dışarıdaki ağaçlardan gelen kuş sesleriyle okuyabilirdim. Kış geldiğinde ise daha keyifli olacaktı; çünkü o zaman karanlık odada ateşin önüne oturup, kırmızı alevin duvarlarda dans etmesini ve raflardaki kitapların üzerine vurarak süslü yazılarını aydınlatmasını izleyebilecektim. Kitap okumam fazla gelişmemişti; Charles Dickens en iyi arkadaşımdı hâlâ. Altı veya yedi kitabını hızla okumuştum. En sevdiğim ise David Copperfield'dı; üç kere okumama rağmen sıkılmamıştım. Beni en çok etkileyen kitap, Bayan Maguire'ın Noel'de hediye ettiği Kaptan Cook'un Seyahatleriydi. Bilinmeyen adalarını, karaya oturan gemilerini, zavallı gemi kayalara çarptığında kumsalda kana susamış vahşilerin dans ettiklerini okudukça duyduğum korkuyu ve heyecanı unutamıyorum. Bu beni, bir gün dünyanın büyük şehirlerine yapacağım seyahatlerin, tanışacağım insanların ve göreceğim değişik manzaraların hayaline sürüklüyordu. Kafamda sürekli, sessiz ve ölü kentlerin, cıvıl cıvıl ormanların, ucu bucağı olmayan; acımasız güneş altında serili sarı kumlar gibi sonsuz bir haldeki çöllerin görüntüleri dönüyordu.

Bu arada, Dr. Warnants'in kontrolü altında tedavim devam ediyordu. Hareket alanımız genişlediği için daha hızlı ilerleyebiliyorduk. Beyin felci tedavisi hâlâ çok yeni bir konuydu, nedenleri henüz tam olarak bilinmediği için, tedavisi de hâlâ başlangıç aşamasındaydı. Derken bir gün Dr. Collis geldi ve beni Londra'ya, beyin felci konusunda ünlü bir uzman olan abisinin eşi Bayan irene Collis'in yanına göndermeye karar verdiğini söyledi. Tam anlamıyla rehabilitasyon programına geçmeden önce, tedaviye cevap verip vermeyeceğim konusunda fikrini almak istiyordu. Kendisinden, beni Middlesex Hastanesi'nde inceleyip, normal bir yaşam sürme şansımın ne olduğunu bildirmesini istiyordu. Londra'ya hava yoluyla gidecektim ve şimdiye kadar benimle ilgilenmiş olan Dr. warnants beni Northolt Havaalanı'ndan alıp, Bayan Collis'e götürecekti. Annem de benimle gelecekti.

O anda, her şeyin Bayan Collis'in kararına bağlı olduğunu anladım - geleceğim O'nun ellerindeydi. Eğer geç kalınmış bir vaka olduğuma karar verirse, Dr. Collis'in beni bulmadan önceki halime, hareketsiz ve ümitsiz eski yaşamıma geri dönecektim. Öte yandan, eğer tedaviye cevap vereceğime

karar verirse, hayatım bir anlam, değer ve içerik kazanacaktı. O zaman kendimle normal hayat arasında yükselen bazı duvarları yıkmaya başlayabilirdim. Tam bir dönüm noktasındaydım.

XI KISA SÜRELİ ZİYARET

Bayan Collis'in fikrini öğrenmek için Londra'ya uçtuğumuzda yeni bir yılın başıydı, 1949'un Ocak ayı. Orada sadece bir gün kaldık. Fakat bu birkaç saat bütün hayatımın değişmesine yetmişti.

İlk defa uçakla seyahat edeceği için hepimiz annemin heyecanlı, biraz gergin olmasını bekliyorduk.

"Yanına dua kitabını da almalısın, O zaman St. Peter, seni içeri almaya mecbur kalacaktır." dedim.

Aslında onu hiç tanımadığımızı anladım. Uçuş olayını sakin karşıladı ve "insanlar yerde de gökte de ölebilir." dedi. Ertesi gün çarşıya çıkarak kendisine yeni bir şapka aldı.

Aynanın karşısında denerken, "Bu Londra için, Clery'den aldım, beğendiniz mi?" diye sordu.

Babam şapkaya önce sağ taraftan, sonra soldan ve diğer açılardan baktı, durakladı, eleştirel baktı, yine durakladı, başını kaşıyarak şöyle dedi: "Hmm... Fena değil, inan bana, şey, çok havalı. Fakat söyler misin, neden yapılmış bu?"

Üstü bir sürü tüylerle süslenmiş, koyu renk peçesi olan minicik saten bir şapkaydı.

"Fazla parlak" diye atıldı Peter. "İnsanlar seni artık Bayan Tavus kuşu diye çağıracak".

Buna rağmen, annem Londra'ya uçtuğumuz gün, yeni şapkasını taktı ve Dr. Collis beğendiğini söylediğinde, zaferle gülümsedi. Uçmaya alışık olduğumu düşünüyordum; fakat geçiş esnasında korkunç bir şekilde midem bulandı ve birkaç dakika boyunca öleceğimi düşündüm. O sırada hostes yanıma geldi ve çantasında uçak tutmasına karşı bulundurduğu özel ilaçtan almak isteyip istemediğimi sordu.

Başımı kaldırdım ve baş ağrılarını anında yok oldu. İlaçlara ihtiyacım yoktu ve o an ne kadar hasta olduğumu unutmuştum. Çok güzel bir hostesti... Northolt'a saat on birde aydınlık ve soğuk bir cumartesi sabahı vardık. Dr. Warnants bizi karşılamak için bekliyordu, beni omuzlarına aldı ve bekleyen taksiye götürdü. Birilerinin sırtında gezmeyi sevmiyordum, bu benim için

biraz aşağılayıcı bir şeydi ve kendimi bu şekilde aptal gibi hissetmek istemiyordum. Taksiye sürünerek gitmeyi buna tercih ederdim.

Middlesex Hastanesi'ne doğru yola çıktık: Taksi, Londra trafiğinin arasından süzülürken dışarıya baktım, mağaza vitrinlerinin önünde biriken kalabalığı, hiç durmadan akan kırmızı otobüsleri, araba ve bisiklet selini seyrettim; hepsi de aynı ses ve hareketle uyum içerisinde gibiydi. Dumanlı mavi gökyüzüne yükselen gri binaları gördüm. En yukarıda, günün her dakikasında büyük kentin merkezinden yükselen sesler birleşiyordu.

Bir süre sonra, yaklaştıkça etrafı güzel ağaçlarla çevrili bir park olduğunu anladığım parlak yeşil bir nokta gördüm. Yanından geçerken, ‘’Regents Park’’ diye açıkladı Dr. Warnants.

Bu bana yıllar önce Dublin'deki eski Phoenix parkını ve Donelly's Oyuğu'nu hatırlattı, burada çocukken erkek kardeşlerimle mutlu anılarım olmuştu. Bunlar çok sene önceydi ve şimdi on sekiz yaşında Londra sokaklarında çok önemli bir toplantıya gidiyordum. Sessizce taksiden öylece dışarıya baktım, çünkü kısa süre sonra geleceğimin nasıl şekilleneceğini öğreneceğimi biliyordum. Bunu öğrenmeye can atıyordum; öte yandan, hayatıma çok büyük etkisi olacağından korkuyordum. Ya zirveye çıkacaktım ya da dibe inecektim. Sonunda araba, önünde büyük basamaklar olan kocaman bir binanın önünde durdu. Burası benim kaderimi belirleyecek Middlesex Hastanesi'ydi. Bayan Collis'i beklemek üzere, asansörü kullanarak muayene odasına ulaştık.

Dr.Warnants beni bir sandalyeye oturturken gülümsedi. Rafın üzerindeki pirinç heykele dokunarak: “Korkuyor musun? "diye sordu.

Kendimi cesaretlendirmek için hayır anlamında kafamı salladım. Bana bakarak; "Korktuğunu biliyorsun, çok korkuyorsun; fakat kendine bile itiraf edemiyorsun. Bu iyi bir şey." diye ekledi.

Annem mükemmeldi, sakin bir şekilde oturdu ve yanında getirdiği salamlı sandviçleri yemeye başlayarak dergilere göz attı. Bu annemin Dublin'den ilk ayrılışıydı ve buna rağmen, mutfakta çay saati için çocuklara ekmek dilimliyormuşçasına sakin ve neşeli görünüyordu.

Fakat o belli etmese bile içinden benim düşündüğüm ve hissettiğim şeyleri geçirdiğini, bu toplantının benim için ne demek olduğunu ve bütün hayatımın toplantının sonucuna bağlı olduğunu biliyordum. Bana yardım etmek amacıyla bir şey söylemese bile, kendi cesaretinin ve kuvvetinin bir parçasını bana aktarıyordu.

Aniden arkamdaki kapı açıldı. Arkaya döndüm ve bir adamla kadının odaya girdiğini gördüm. Gözlerim hemen ufak, zayıf, gri saçlı, güzel yüzlü, uçarmış gibi yürüyen kadına ilişti. Onun hemen Bayan Collis olduğuna karar verdim ve varlığıyla bütün şüphelerim ve endişelerim silindi. Çünkü onda bir şeyler vardı; sakin gülüşü, doğallığı ve rahat hareketleri, karar ne olursa olsun kendimi güvende hissetmemi sağladı.

"Geciktiğim için üzgünüm." dedi ve masanın kenarına oturarak bir sigara yaktı. Birkaç dakika benimle hiç ilgilenmedi, havadan, sigaraların fiyatından ve Churchill'den bahsetti. Sonra sigarasını söndürdü, masadan indi ve bana doğru geldi.

"Gerginliğinin azalmasını sağlamaya çalışıyordum, Christy" dedi gülümseyerek.

"Kaç yaşındasın?" diye sordu ve yaşımı söylemek için atılan anneme, elini kaldırarak susturduktan sonra kibarca, "İzin verin Christy söylesin, öylesine konuşuyoruz," dedi. On sekiz yaşında olduğumu homurdanmayı başardım.

"On sekiz mi? On sekiz yıllık rahatlık herkese fazlasıyla yeter. Bunun için bir şeyler yapmanın zamanı gelmedi mi sence?" dedi Bayan Collis. Kafamı sallayarak onu onayladım. "Bence de," dedi ve ekledi; "O zaman senin için neler yapabileceğimizi görelim."

Sonra birlikte odaya girdikleri adamı yanına çağırdı. Genç ufak tefek, kumral saçlı ve ince, güzel yüzlü biriydi.

Adam geldiğinde, "Bu Bay Gallagher, bizimle çalışıyor." dedi Bayan Collis. Bay Gallagher'le daha sonra çok iyi arkadaş olacaktık. Mücadelemde çok yardımcı olmuştu ve onun adı bende hep arkadaşlık ve anlayışla eş değer olarak kalacaktır. Elbiselerim çıkartıldı, Bayan Collis Dr. Warnants'm ve Bay Gallagher'in yardımıyla beni muayene ederken muayene masasına uzandım. Çoğunlukla ne hakkında konuştuklarını anlamıyordum. 'Serebrum', 'Ana sinir', 'Düzensizlik' gibi bir sürü anlayamadığım kulağa garip gelen kelimeler kullanıyorlardı. Bayan Collis beni muayene ederken tıbbi geçmişimle ilgili temel detayları anneme anlattırmıştı.

Muayene bittiğinde Bay Gallagher kıyafetlerimi tekrar giymemde bana yardımcı oldu. Bundan sonra dördü, Bayan Collis, Dr. Warnants, Bay Gallagher ve annem odanın uzak bir köşesinde kendi aralarında konuşmaya başladırlar. Bende koltukta oturmuş kalbim hızla çarparak bekliyordum. Sanki hayatımın kararı alınıyormuş gibiydi.

Sonunda Bayan Collis odaya yavaşça gelip yanımdaki koltuğa oturdu. "Evet,

Christy," dedi. "Londra'ya öylesine gelmedin. Şimdiye kadar neden tedavi edilmediğin hakkında bir neden bulamadım."

Kalbim mutluluktan fırlayacaktı. İyileşecektim. Artık hiçbir şeyin önemi yoktu! Bütün eski acılarım ve kalp sızılarım yüzümü aydınlatan ve kalbimin hızla çarpmasını sağlayan büyük bir mutluluğa dönüşmüştü. Artık zirveye ulaşabilecektim!

"Evet," diye devam etti Bayan Collis. "Önümüzdeki birkaç günde gerçekten zor bir iş için bir sürü şey yapmaya hazırsan iyileşebilirsin. Fakat..." dedi, bana bakarak durdu ve devam etti. "Önce büyük bir fedakârlık yapmalısın. Hiçbir şey yapmadan iyileşmen imkânsız, biliyorsun, bu yüzden artık sol ayağını asla kullanmayacaksın."

Sol ayağım! Ama bu benim her şeyimdi. Sadece onunla konuşabiliyor, onunla yaratabiliyordum. Dış dünyayla olan iletişimimde tek aracımdı, diğer insanların düşüncelerine ulaşabilmenin ve kendimi anlaşılır ve anlamlı kılmanın tek yoluydu. Geri kalanım kullanışsız ve değersizdi. Bu sakat sol ayağım bütün vücudumun tek çalışan yeriydi. Onsuz kaybolmuş, sessiz ve güçsüzdüm. "Evet, zor olduğunu biliyorum," dedi düşüncelerimi okuyarak. "Bu çok büyük bir fedakârlık. Ama tek yolu bu, başka çıkış yolu yok. Sol ayağını kullanmaya devam edersen eğer, bir gün büyük bir sanatçı veya yazar olsan bile, iyileşmemiş biri olarak kalırsın. Asla yürüyemez, konuşamaz veya ellerini kullanamazsın ve bütün bunları yapamadan herhangi bir yerde normal bir yaşam süremezsin. Yani her şey kendine hâkim olmanla ilgili, sol ayağını tekrar asla kullanmayacağına söz verir misin?"

Söylediklerinin ne anlama geldiğini anlamıştım. Bunun yarı ölçüsü yoktu. Büyük bir savaş başlıyor gibiydi. Kazanmak istiyorsam, sahip olduğum her şeyi ortaya koyacaktım. Büyük bir bedel ödeyecektim, belki de çok acı bir bedeldi.

Korkutucu olabilirdi; fakat sonunda zafere ulaşacaktım.

"Yapacağım" dedim Bayan Collis'e, bu şimdiye kadar söylediğim en açık sözdü.

Ellerimi tuttu ve sıktı. "İyi bir çocuksun. Kolay olacak. Bütün zihnini sana vereceğimiz işine vermelisin, sonra yavaş yavaş gerçekleşecek, özellikle senin yaşında. Ama ilk adım atıldıktan sonra gerisi sana kalmış." Tedavi için neden sol ayağımı kullanmaktan vazgeçmem gerektiğini bilmiyordum; fakat Bayan Collis bunu sonra bana açıkladı. Bana ayağımı kullanmamın hapis edilmiş zihnimin kendini ifade etmesine olanak sağlayıp, manevi olarak iyi

gelse bile, fiziksel olarak iyi olmadığını çünkü sol ayağımı kullanırken vücudumun diğer kısımlarında büyük bir baskı oluştuğu ve manevi gerginliği azaltsa da sakat olan kaslarımın durumunu kötüleştirdiğini söyledi. Sol ayağımı kullandığım sürece ellerimi kullanmak, aklımın ucuna gelmeyecekti. Ayağımı kullanmayı bıraktığım anda, vücudumun geri kalan kısmına yoğunlaşabilecektim.

Bunların hepsinin çok mantıklı olduğunu düşünüyorum. Hiçbir şey bu kadar doğru veya anlamlı olmazdı. Fakat bunu söylemek ve yerine getirmek arasında büyük bir fark vardı. Bu ayakkabımı bağlayıp sol ayağımı kullanmamaktan ibaret değildi. Kendimi kilitleyip anahtarı fırlatmış gibi hissediyordum. Yine de başka ne yapabilirdim ki? Bunu yapmak için korkak olsaydım, geçmişim karanlık bir kış gecesi gibi ışıksız olarak geri gelecekti. Eğer bunu değerlendirir ve sol ayağımı 'kesersem', yeni bir hayata, yeni bir düşünme ve davranış biçimine girecektim, bunun için her fedakârlığı yapardım. O gece Dublin'e geri uçtuk, Dr. Collis bizi havaalanında bekliyordu; bizi eve bıraktı. Bayan Collis'le daha önce haberleştiği anlaşılıyordu. Güzel haberlerden mutlu olmuştu; Dublin Merrion Caddesi'nde bir Beyin Felci Kliniği kurmuştu ve Malta Şövalyeleri'yle St. John Ambulans Ekibinin sakat çocukları öğlen on ikiye kadar taşımayı kabul ettiğini söyledi.

Pazartesi sabahı ambulans beni almaya geldiğinde ben de katılmış olacaktım. "Başaramayacağın hiçbir şey yok, Christy," ellerini omzuma koyarak "ve unutma ki bu yolun tamamında seninle birlikte olacağım."

İlk görevimin kendimi aşmam olduğunu ve gerçek savaşın daha yeni başladığını biliyordum.

XII NE OLABİLİRDİ?

Kliniğe ilk defa gidiyor olmaktan dolayı çok heyecanlıydım. Neye benzeyeceği hakkında en ufak bir düşüncem bile yoktu. Soğuk beyaz mermer duvarlar, beyaz önlüklü insanlar ve dezenfektanın o sabit kokusunu hayal ediyordum. O önemli Pazartesi sabahı, St. John'un ambulansı saat dokuz buçuk civarlarında kapımıza gelmişti; bense endişeyle pencereden baktım. Ambulansların her zaman cenazelerle bağlantılı bir şey olduğunu düşünürdüm; kasvetli, tüyler ürpertici, kanayan vücutlarla dolu.

Her nasılsa, şoför babama beni kaldırmasında yardım eden, gülümseyen neşeli bir adamdı. Bu korkumu biraz azaltmıştı. Yerleştiğimde yanımdaki hastalara baktım. Onların arasında en yaşlısının ben olduğumu gördüm.

Önümde bebek sayılabilecek bükülmüş kollu, çarpık bacaklı ve vücuduna garip bir açı oluşturarak duran kafasıyla küçük bir çocuk vardı. Onun yanında altın sarısı saçları ve kocaman gözleri olan bir kız oturuyordu. Çok güzel bir kızdı, ama bacakları inceydi ve çıkıntılı kemikleriyle şekilsiz görünüyordu, elleri benimkiler gibi titriyordu ama benimkinden daha küçük ve narindi. Sürekli gülümsemeye çalışıyordu ve gözlerine düşen perçemlerini düzeltmeye çalışıyordu. Yanımdaki yerde tamamen hareketsiz, neredeyse sabit, donuk hareketli küçük bir çocuk huzursuz ve meraklı bir şekilde hareket ediyordu. Bu iki göz, onun yaşadığına dair tek şeydi, karanlık bir evde aydınlanmış iki pencere gibiydi. Sonunda ambulans Merrion Caddesi'ne girdi ve büyük, gri bir taş binanın önünde durdu. Pencereden dışarı baktım. Her yanında etkileyici binaların olduğu uzun ve geniş bir caddeydi. Durmaksızın yoğun olan trafiğin sesiyle yankılanıyordu. Caddede yürüyen insanların hepsi önemli konferanslara gidiyormuş gibiydiler, hepsinin işleri vardı. Göründüğü kadar garip değildi, çünkü caddenin karşısında bütün ulusun karmaşık işlerini yürüten Hükümet Binası vardı. Döndüm ve Dr. Warnants'ın dışarıda durduğumuz binanın merdivenlerinden aşağı indiğini gördüm. Onu tekrar gördüğümde güvenim yerine gelmişti. Yürüyemiyordum ve gördüğüm kadarıyla beni binaya götürecek herhangi bir araba ya da sandalye yoktu. Dr. Warnants'a baktım, o da bana baktı. "Tekrar güçlü adam rolünü oynamam gerekiyor oğlum," dedi omuzlarını silkerek. Sonra bacaklarımdan beni kavrayıp sırtına aldı. Merdivenlerden beni çıkarırken üzerinde 'Dublin Ortopedi Hastanesi' yazılmış altın rengi bir tabela gördüm. Kulağa kötü geliyor dedim kendi kendime. Bu aşırı uzun kelimenin ne anlama geldiğini de merak ediyordum.

Dr. Warnants'm omzundaki duruşumdan etrafımı çok iyi görebiliyordum; fakat zeminin ve duvarların sabitliğinden binanın içinden geçtiğimizi anladım. Bir kat merdiven indikten sonra, bir süre karanlık koridordan geçtik ve sonunda sağlam olmayan, eski bir kapıyı açıp, tekrar gün ışığına çıktık.

"Bu ilk yolculuktu," dedi Dr. Warnants nefes nefese. "Şimdi sıra diğerlerinde." Tarla gibi bir yerde olduğumuzu görebiliyordum; çünkü taşındığım çakıl yolun her iki tarafında da çimler vardı ve kafamı düşük duruşundan kaldırdığımda etrafımızdaki ağaçları görebilmiştim. Ama manzarayı beğenecek ruh halinde değildim. Hiç uygun bir durumda değildim; çünkü Dr. Warnants'm attığı her adımda bir saat önce yediğim kahvaltının ağzıma geldiğini hissediyordum. "Bozuk yol bitti, Christy, en azından

şimdilik!" dedi Dr. Warnants soluk soluğa kalmış bir halde. Kafamı zorlukla çevirebildim; ince, uzun, tek katlı, spor salonu gibi görünen tahta bir bina gördüm. Ona doğru yaklaştıkça, hem gülüşen hem ağlaşan çocukların seslerini duydum, çoğunluğu çığlık atıyor gibiydiler. Doktor kapıyı açmak için itti ve içeri girdi, hâlâ beni omuzlarında taşıyordu. Girdiğimiz anda büyük gürültü neredeyse fiziksel bir etkiyle bana çarpmıştı. Gürültü berbattı. Çocuklar ağlıyor, çığlık atıyor, oyuncaklarla oynuyor ve buldukları her şeyi duvara ve yere fırlatıyor, havaya tekmeler savuruyor, ayaklarını yerlere vuruyor ve yengeçler gibi kıvrılıyorlardı. Berbattı. Dr. Warnants beni yere bıraktığında çevreme baktım ve genelde üç yaşından büyük çocuk olmadığından dolayı yanlış yere gelip gelmediğimi merak ettim. Bir çeşit anaokulu veya kreş olduğunu düşündüm. Dr. Warnants ve benim dışımdaki tek yetişkin Bay Gallagher olduğunu düşündüğüm genç bir adamdı. Beni gördüğünde gülümsedi; onun çok cesur bir adam olduğunu. Düşündüm. "Bu sabah hiçbir tedavi yok, Christy," dedi Dr. Warnants yanımdan geçerken yüzünde gülümsemeyle, kolunda iki bebekle diğer odanın sonuna doğru gidiyordu. "Sadece sakin ol ve seyret."

Ama yine de sadece seyretmek bile bir terapi sayılırdı. Bu, uzun zamanlar kendi evinin duvarları dışındaki yaşamı görememiş biri için, insan acısı hakkında bir eğitim veya yeni, hatta biraz da korkutucu bir tecrübe sayılırdı. Bunun ışığında şimdi önümde duran yeni yaşam görüşü yanında Lourdes'de gördüklerim sadece bir gölge halini alıyordu. Bu varoluştu, önsezilerin doğru çıkmasıydı. Lourdes'daki mağarada karşılaştığım özürlü insanların hepsi yetişkinlerdi, hepsi büyük adam ve kadınlardı, bazılarının bir o kadar büyük acıları vardı ve tabii ki arkalarında mahvolmuş yaşamlarından başka hiçbir şeyleri olmayan; fakat hâlâ kendi üzüntülerini anlayabilen veya en azından bunları kabul etmiş insanlardı. Ama burada böyle bir şey yoktu; burada mantıklı düşünmeye dair bir şey yoktu, sadece umutsuzluk; çarpık küçük gövdeli, şekilsiz kafalı, bozulmuş biçimli, bazıları yerde birbirine sokulmuş, yerlere ve odaya dikkatsizce fırlatılmış boş çuvalları anımsatan hareketsiz ve durgun kıvrılmış bebeklerin umutsuzluğu vardı. Diğerleri küçük vücutlarından sanki bir elektrik akımı geçiyormuş gibi sert ve sürekli hareketlerle allak bullak olmuş, sürekli titreyen, hareket eden ve ani refleksler yapan, küçük elleri kenetlenmiş, bacakları bükülmüş ve birbirine bir mengeneye sokulmuş gibi kitlenmiş ve başları yana doğru yatmış şekildeydi. Sonra aniden ilk kez kendimin çocukken neye benzediğini fark ettim. Onlara

çok kolay acıyabilirdim, çok küçük, umutsuz ve korkmuştular, bu yüzden başkalarına bağımlıydılar; ama bunu yapamadım; çünkü acıyan bir bakışın beni bir zamanlar ne kadar acıttığını hatırlayabiliyorum. Acımak yerine, sempati duymaya, bu çocuklara bir yakınlık, hatta garip yüzlerinin ve gergin vücutlarının arkasında yatan gerçek kişiliklerini görmeme ve hissetmeme yol açtı. Çarpık kas ve kemiklerin ötesindeki hapsedilmiş zihinlerini görmemi sağlayan kardeşçe bir duyguydu bu. Hapishane parmaklıkları arkasına kapatılmış tek kişinin ben olmadığımı görmüştüm.

O gün eve gittiğimde, bütün aile etrafıma toplandı, Kliniğin neye benzediğini öğrenmek istiyorlardı. Gördüklerimi ve hissettiklerimi kelimelerle anlatamayacağım için hiçbir şey söyleyemedim. Klinikte bir hafta süresince, Dr. Warnants'in isteği üzerine alıştırılarak ve yavaşça tedavi olmaya başladım. Evdekiyle daha geniş ve daha düzenli bir ölçüde olması dışında tamamen aynı olduğunu fark ettim. Klinikteki egzersizler daha detaylı ve daha karmaşıktı ve yerine getirebilmek için daha çok çaba gerektiriyordu. Önceleri, dürüst olmak gerekirse, bunları yaparken oldukça saçma olduklarını hissetmiştim; gülünç göründüğümü düşünüyordum, bir oda dolusu çocuk arasında oturmak ve onlarla aynı egzersizleri yapıyor olmak biraz saçmaydı; ama gerçekte bir sürü kedi yavrusu içinde kendimi bir fil gibi hissediyordum ve böyle göründüğünden de emindim. Genelde, çocukların arasında karnımın üzerinde süründüğümde, ki bu egzersizleri oluşturan şeydi, çünkü daha önceden olduğu gibi sırtım üzerinde hareket edemiyordum; çevremi ilk kez tanıyormuş gibi aniden durup, yerde yatan bütün çarpık ve hareketsiz vücutlara, çocuklarla ilgilenen Dr. Warnants ve Bay Gallagher'ın yüzlerine, tavandaki düğümlü kahverengi kirişlere, mavi gökyüzünü, beyaz bulutları ve dışarıdaki bahçedeki ağaçların yeşil yapraklarını görebildiğim yüksek pencereleri olan tahta duvarlara bakardım; bütün bunları görüp, aniden durur ve kendime sorardım: "Burada ne yapıyorum, Christy Brown?Bütün bunlar benim için ne anlama geliyor, klinik denilen bu yer, önlükleriyle dolaşan bu iki doktor, komik çarpık vücutlu ve başları sallanan bu sakat çocuklar, bütün bunlarla ne yapacağım? Evde yatak odamda yazı yazmak varken neden buradayım, bu garip yerde?" Evet, bu doğruydu; 'dışarıdaki dünya' ya daha alışamamıştım. Bu gerçekliği tanı anlamıyla hâlâ kavramış değildim. Bu garip, şaşırtıcı, yeni ve hızla hareket eden dünyanın insanlarının ve yerlerinin bir parçası olduğum gerçeğini. Yıllarca karanlığa ve kendi küçük dünyasına hapis olmuş ve şimdi aniden fazlasıyla dolu dünyaya doğru itilmiş, gün

ışığını ilk kez görüyormuş gibi boş bakan ve bundan dolayı gözü kamaşmış bir mağara adamı gibiydim.

Birçok kez önümü görmeksizin yerde kambur bir şekilde otururken, arkamda beni dürten bir ayak parmağı hissederdim. Etrafıma baktığımda Dr. Warnants'ın yanımda gülümseyerek durduğunu görürdüm. "Yine hayaller kuruyorsun!" derdi bana. "Bir gün yazacağın kitapları düşünüyorsun, öyle mi? Kendine gel oğlum! Yapacak işlerimiz var biliyorsun." Evet, yapacak işlerimiz olduğunu biliyordum, zor bir işti hatta. Bir yılda, iki yılda, hatta beş yılda bile yapılamayacak bir iş, aslında tüm yaşamını alacak bir işti bu. Bunu gayet iyi biliyordum. Böyle bir işin yapılabileceğini farkına varmadan önce yaşadıklarımı düşünmekten kendimi alamaz bir haldeydim. Eski günleri, benim için güzel değil de zorlu geçen o eski günleri; yaşamak veya ümitlendirmek için hiçbir şeyimin olmadığı, uzak geleceğin karanlığını aydınlatacak bir şeyin olmadığı, kendimi keşfettiğim oranda büyüyen acıyı ve iç sıkıntısını, anlamayıp, nefret ettiğim sakatlığı içeren eski günleri düşünmekten kendimi alamıyordum.

Kendi kaderimden nefret ettiğim doğruydu; ama bunu görmezden geliyordum, diğerlerinden oldukça farklı olduğum düşüncesi bana büyük bir işkence veriyor ve buna isyan ediyordum. Tanrı'dan en kötü anlarımda gönderilmiş bir beddua gibi düşündüğüm kederim hayatıma garip bir güzellik getirmişti. Kliniğe gitmeye başlayalı bir yıl olmuştu. Güzel bir Nisan bahar sabahında, klinik başka bir günü karşılamak için kapanmak üzereydi. Ambulansı kullanan adam çocukları bekleyen arabaya almışlardı, ben sona kalmıştım. Klinikte taşımak için kullandıkları eski, sallanan bir tekerlekli sandalyede oturuyordum. Kapının dışında o sıcak Nisan güneşinin tadını çıkarıyordum ve çimlerin ne kadar yeşil ve berrak olduğunu görüyor ve taze rüzgârda hareket eden ağaçların sesini duyuyordum. Arkamdaki klinik odasının terk edilmiş görüntüsünden dolayı her şey hareketsizdi. Beni ambulanstan dışarı çıkarmak için hâlâ gelmemişlerdi.

Aniden taşlı yolun sonundan gelen bir ses duydum. Uzaktan gelen ayak sesleriydi, ayağımla düşen yaprakları öylesine ittirdiğim yerden kafamı kaldırdım. Yolun başındaki ağaçların arasında hareket eden kırmızı bir şey gördüm. Sonra şekil biraz dönerek görüş alanıma girdi. Gelen bir kızdı. Kafamı tekrar hızla eğdim ve kuru yapraklarla oynamaya dalmış gibi görünmeye çalıştım. Ayak seslerinin yaklaştığını duydum. Bana yakın olmalı dedim, kendi kendime. Yukarı bakmak istemiyordum; çünkü onunla

konuşmamın gerekebileceğini biliyordum ve normal bir şekilde konuşamadığımı da biliyordum. 'Aptal olma,' dedim kendi kendime.

Yabancı kız birkaç adım öteme geldiğinde, ürkekçe kafamı kaldırdım. Bir manzaraya bakıyor gibiydim. Arkada ağaçların yemyeşil dalları ve nemli çimler üzerindeki dalların gölgesini görebiliyordum. Güneş arkadan kumral saçlarına karışmış, içinde dağılmış gibiydi ve sanki bir ışık halkası onu çevrelemiş gibiydi. Güneşin parlaklığı sanki beni kör etmişti.

Yaklaştıkça boyunun normalden biraz uzun, kahverengi saçlı ve yeşil gözlü olduğunu her nasılsa görmüştüm. Hatları neredeyse klasik bir güzellik sunuyordu; hatları öylesine güzeldi ki beyaz mermerden yapılmış güzel bir heykel gibiydi. O bahar sabahı yanaklarında açan bir tazelik ve gözlerinde kendimi bakmaktan alamadığım belirgin bir duruluk vardı. Biliyorum bir çeşit kabalıktı; ama gözlerimi alamıyordum. Yaklaştıkça kendime; 'şimdiye kadar gördüğüm en güzel kız!' dediğimi hatırlıyorum.

Yanımda benden başka kimsenin olmadığını anlayınca, bir an için tereddüt ediyormuş gibi göründü ve kararlıca sandalyeme yaklaştı; "Bay Gallagher burada mı acaba?" dedi gülümseyerek. Tamamen dilim düğümlenmişti. Sadece konuşma zorluğumdan kaynaklanmıyordu bu. Sonunda Bay Gallagher'in yakında gelebileceğini söyleyebildim, sonra tekrar gülümsedi ve yanımdan geçerek boş kliniğe gitti. Bir hafta geçmişti ve ben artık onu bir daha görebileceğim umudunu yitiriyordum ki bir Perşembe sabahı kliniğin kapısından içeri süzüldüğümde gördüğüm ilk şey, aynı kızın bir çocuğun yanında diz çökmüş bir halde onun paltosunu çıkarmaya çalışmasıydı.

Günler geçtikçe onun hakkında bazı şeyler öğrenmeye başlamıştım; üniversite mezunuydu ki bu başlarda beni çok korkutmuştu, Gahvay'den geliyordu ve son olarak ismi Sheila'ydı.

Köşemde otururken, onu izler, çocukların yanına diz çöküp onlarla konuştuğunda saçlarının yüzüne nasıl düştüğüne ve saçlarını titizlikle geri atığına bakardım. Ummadığım bir anda bana baktığındaysa kafamı şaşkınlıkla çevirir ve bir şarkı mırıldanırdım. Biraz daha umutsuzluğa kapıldığım bir sabah; sırtımı duvara yaslayarak oturmuş, gözlerim yerde, düşüncelerimse simsiyah bir karamsarlık çukurunda kaybolmuş bir haldeydi. Kendimi çok kötü hissediyordum. Geçmişimden gelen o eski karamsar ve umutsuz ruh haline geri dönüyormuşum gibi hissettim kendimi. Sonra bir ses aniden "Mutlu ol, Christy!" dedi.

Etrafıma baktım ve Sheila odanın ortasında bana cesaret verici bir şekilde

gülümsüyordu. Bu gülüş içimdeki karamsarlığı yok etmişti. Bundan sonra birbirimizi oldukça iyi tanımaya başladık. Egzersizlerimi daha büyük bir zevkle yapmaya başladım… Sonra bir sabah, büyük bir cesaretle kardeşime yazdırdığım bir mektup verdim ona. O da mektubu evine götürdü, okuyarak, ertesi sabah bir cevap yazarak geldi.

Tabii ki, bu nota cevap yazmak için zaman kaybetmedim ve böylece birbirimizle haberleşmeye başladık, diğer insanlar ve benim aramdaki büyük engellerden biri olan konuşma engelini aşmak için bir yol bulmuştum. Dudaklarımla söyleyemediklerimi kâğıt üzerinde ifade ediyordum.

Etrafımdaki duvarlar hâlâ yüksek sayılırdı; ama ben onları birer birer aşıyordum. Evet, onları aşıyordum, onlardan kurtuluyordum, evet. Ama bu duvarların arkasında ne vardı? İnsanlar genelde 'özgürlükten', fiziksel engellerden 'kurtulmaktan' bahsediyorlardı. Yine de bu sadece bir başarı değil, küçücük bir kahraman gibi sakatlığımla savaştıktan sonra mükâfatını alıp, bana sürekli 'istediğim yere geleceğimi' söyledikleri bir şey olmadığını gördüm. Eğer 'başarıyla' söylemeye çalıştıkları fiziksel bağımsızlıksa, bu doğruydu, fakat bütün zihinsel ve duygusal çatışmadan tamamen kurtulmadan bahsediyorlarsa oldukça yanlış düşünüyorlar demektir. 'Özgürlük' ve 'kurtulma' gibi kulağa hoş gelen kelimelerin hepsi anlamsızlaşmış olur. Çünkü hâlâ hapishane parmaklıkları ardındaki 'tutsaklığım' sırasında geçmişte hissettiğim acı ve kederin yerini, ihtimali yüksek kurtulma şansıyla zincirlerimi kırmaya çalışırken ki çabalarımın almış olduğunu fark ediyordum. Artık zeki insanların 'uyanış' ve 'aydınlanma' dedikleri şeyin altında saklanmaya çalıştıkları acıyı hissediyordum. Nisan yağmurları gibi gidip gelen çocuksu bir melankoli değildi bu, belki yine geçici olacaktı ama derin bir etki bırakacak, zihnimde derin bir yara oluşturacak olgun bir acıydı. Kendi ihtiyaçlarımın daha çok farkına vardığımı hissediyordum, bu yeterince acı veriyordu. İhtiyaçlarımı yeterince karşılamanın imkânsız olduğunu fark etmemle acım daha büyüyordu. Sonunda gerçekten önemli olan hayatımdaki, hatta derinlerimdeki veya duygusal yaşantımdaki fiziksel engellerimin asla 'normal' olmayacağını ve olamayacağını fark ediyor olmak büyük bir acıydı. İçimde kapalı kalmaya, dışa vurmak yerine bastırılmış kalmak zorundaydı.

Zamanla, kliniğin de yardımıyla, normal bir yaşam sürmek için veya en azından daha bağımsız bir yaşam için kendimin üstesinden gelebilirdim. Ama içimde her zaman özlem duyduğum, resmi asla tamamlayamayacak veya bir

yapbozun son parçasına ulaşamayacak bir şeylerin derinlerde yattığını biliyordum. Bir parçası mutlaka eksik kalacaktı. Bunca şeyden sonra benim engelim 'çaresiz' değildi. 'Normal' bir insan ifadesinden ve ilişkilerinden noksan olan bir şey vardı. Engelimi ne kadar iyi bir şekilde alt etsem de asla normal bir yaşam süren normal bir birey olamayacağım. O eski 'farklılık' her zaman kalacaktır. Sevmeyi ve sevilmeyi o kadar istiyordum ki...

Fark etmesi acıydı ama doğru ve gerekli bir şeydi. Gözlerimi kapatıp hakkımdaki hoş olmayan gerçeklere sırtımı dönmenin bana ne yararı olacaktı? Bunu yapmayı birçok kez denemiştim; fakat son sınavı biraz daha ertelemekten başka bir şey yapmıyordum; bir şekilde yaşanması gerekiyordu. Yaşandı, beni mutsuz da etti, bir dönem acı verdi, fakat sonunda kendi içimde daha güçlü olmamı sağladı. Asla diğer insanlar gibi olamayacaksam, en azından kendim gibi olacağım ve kendim gibi olmak için elimden geleni yapacağım. Bulabileceğim en iyi arkadaşın Sheila olduğunu anlamıştım. Gizlenmeden kendimi görebileceğim bir ayna gibiydi. Yetişkinliğimdeki ilk kilometre taşıydı, onun sayesinde tuzaklara düşmeden yoluma devam etmeyi öğrenmiştim. Birbirimize sürekli yazıyorduk, benimki hayal dolu, gerçek dışı mektuplardı, onunkiyse zekiceydi.

Mektuplarından birinde bazı insanların senin bir kahraman olduğunu düşündüklerini ve senin böyle düşünmediğini söylemişsin. Bir kahramanın nasıl olduğu hakkında emin değilim, ama benim düşüncem şu: iyilik dolu Tanrımız sana mükemmel bir zekâ ve sanatçı ruhu vermiş. Ve ayrıca da fiziksel bir engel. Barındırdığın zihinsel birikiminle içinde bulunduğun çaba kaçınılmaz bir şey... Anneni de hatırla, onun olumlu hisleri olmasaydı sürekli 'ne olabilirdi' diyen dayanılmaz genç bir adama kolaylıkla dönüşebilirdin... "

Evde Sheila'dan aldığım bütün mektupların içinde olduğu, dikkatle koruduğum küçük kahverengi bir kutum vardı. Hepsi birbirine narin mavi kurdelelerle başlanmıştı. Hepsi otuz iki taneydi... Bir önceki gün saymıştım...

XIII KALEM

Klinikteki tecrübelerim ve bunların zihnimdeki etkileri birçok düşüncenin doğmasına sebep olmuştu. Sanki gözlerimin önünden bir perde kalkmış gibiydi, beni uzun zamanlar şaşırtan ve büyük acılar veren bir takım şeyler için en sonunda bir anahtar bulmuş gibiydim.

Bir şeyler söylemeyi o kadar fazla istiyordum ki sadece aileme değil, hatta sadece arkadaşlarıma değil, bütün dünyaya bir şeyler söylemek istiyordum.

İçimde konuşmak için büyük bir istek vardı ve bunun bir an önce ortaya çıkmasını istiyordum; çünkü diğerleriyle bununla anlaşmak ve onlarında bunu anlamasını sağlamak istiyordum. Bir şeyler bulduğumu hissediyordum, düşünmeye ve kendimle ilgili bir şeyler hissetmeye başladığımdan bu yana aradığım şeyi bulduğuma inanıyordum. Bulmak yıllarımı almıştı, fakat en sonunda keşfettiğime inanıyordum ve şimdi bunu dört bir yana dağılan rüzgârlara yükleyip, bütün dünyayı dolaşarak, taşıdığı mesajı herkesin kalbine bırakmasını istiyordum.

Bu sadece benimle ilgili bir şey değildi, benimkine benzer yaşamları olan, hayatlarının etrafı dar ve bastırılmış yüksek duvarlarıyla çevrilmiş olan herkesle ilgili bir şeydi. En sonunda bu duvarları aşmanın ve bunların gölgesinden kurtulmanın bir yolunu bulmuştum, gün ışığına çıkıp dünyadaki bütün sağlıklı insanlar arasındaki yerimi almak için bir yol bulmuştum. Ama söylemek istediğim, herkesin bilmesini istediğim şeyi nasıl ifade edecektim? Ellerimi tam olarak kullanamıyordum; hâlâ çarpık ve şekilsizdi, herhangi bir şeyi tutmak veya kavramak için güçsüzdü. Dudaklarım da zihnimde sabırsız arı sürüsü gibi dolaşan düşünceleri söyleyemiyordu; çünkü hâlâ ailemin dışındaki insanlar tarafından da anlaşabileceğim herhangi bir dili konuşamıyordum, yani durum böyle olunca hâlâ dilim düğümlenmiş ve derin bir sessizliğe gömülmüş gibiydim.

Hayırlı eski dostum sol ayağıma ne olmuştu? Bana mükemmel bir şekilde yardımcı olan ve yıllar boyunca bütün umutsuzluklar ve boşa harcanan şeylere karşı tek silahım olan ayağım? Onu artık kullanmayacak mıyım? Hayır! Bu imkânsızdı Bayan Collis'e verdiğim sözden cayamazdım. Böyle yaparsam kendimi bir vatan haini gibi hissedecektim. Bir çözüm yolu ürettim ve bu sözü tutmaya karar verdim.

Yine de sol ayağımı kullanmamdan beni alı koyan, sadece rahatsız edici bağlılık duygusu değildi. Sol ayağımı kullanmanın çekiciliğine kapılmamı engellemek için tek başına yeterince güçlü değildi, ayağımı tekrar kullanmaya başlarsam kurtulma yolundayken kendi yolumu engelleyeceğimi ve normal olmasa bile daha aktif bir yaşam sürme şansımı elimden alacağımı biliyordum. Sol ayağımı bağlayıp bir kenara koydum ve artık onu kullanmayacaktım. Teslim olmanın göstergesi olabilirdi bu; ama beyaz bayrağı sallamaya henüz hazır değildim. Bir çıkmaza girmiş gibiydim; nereye baksam kapatılmış gibiydi. Elleri ve ayakları bağlanmış, ağzına bir şeyler tıkanmış biri nasıl hissederse ben de öyle hissediyordum. Sonra aniden

aklıma bir fikir geldi, bir çeşit ilhamdı. Bir öğleden sonra bütün söylemek istediklerimi kâğıda nasıl aktarabileceğimi düşünüp mutfakta otururken, erkek kardeşlerimden birinin elindeki kalemle not defterine bir şeyler yazdığını gördüm. O zaman sadece on iki yaşında olan Eamonn'du, ödevini yapıyordu, kaşlarını çatmasından yazdığı İngilizce kompozisyondan pek de hoşnut olmadığını anlıyordum. Onun orada oturması ve hâlâ yazacak bir şeyler bulamaması, benim orda pencerede zihnimde dolaşan fikirlerle oturuyor olmam sandalyemden fırlamama ve deli gibi koşmama neden olmuştu. Öne doğru eğildim ve ne yaptığını sordum.

"Okul için bir kompozisyon yazmaya çalışıyorum," dedi Eamonn iç çekerek. "Eğer düzgünce yapmazsam perişan olurum."

Şansı yakalamıştım. Ona karşılığında bir şey yaparsa yardım edeceğimi söyledim.

"Tabii ki yaparım," dedi kendinden emin. "Benden ne yapmamı istiyorsun?"

"Benim için yaz," dedim kısaca.

Yüzü asıldı. "Ama kendi yazımı bile yazamıyorum!" diye karşı çıktı, "Ne Söyleyeceğimi bilmiyorum!"

" Aptal," diye cevap verdim. "Sadece kalemi tutacaksın ve ben ne yazacağını söyleyeceğim."

Kardeşim bu fikir için oldukça endişeliydi; çünkü ona çok karmaşık geliyordu ve bunun arkasında 'Şüpheli' bir şeyler vardı. Ama aynı zamanda kompozisyonu doğru yazmak istiyordu, sonunda şartımı kabul etti ve ben de ödevi onun yerine yaptım.

Bitirdiğimizde benim çalışmam için evin arkasına gittik, dokuz penilik not defterini alıp masada birbirimize bakarak oturduk.

"Senin için ne yazmamı istiyorsun?" diye sordu kardeşim masumca elinde kalemi tutarak. Baharın parıldayan gökyüzünde dalgalanan ağaç dallarına bakarak biraz düşündüm ve küçük kardeşimin meraklı suratına döndüm.

"Hayat hikâyemi," dedim ona.

Zavallı Eamonn kalemi masadan düşürdü.

"Ne... ?" diye sordu.

Tekrar söylediğimde oldukça sessiz görünüyordu.

Sonunda 'belirsiz bir süre' boyunca benim için yazmaya ikna ettim. Herhangi bir hazırlık veya benzeri bir şey yapmaksızın o öğleden sonra başladık. Otobiyografimi yazmak için ilk denememi yaptığımda on sekiz yaşındaydım. Sıkıcı bir işti, yedi veya sekiz heceli kelimelerden oluşuyordu. O zamana

kadar sadece Dickens okumuştum ve onun yazış tarzını taklit etmeye çalışmıştım; sonuç olarak günümüz İngilizcesinden elli yıl önceki bir İngilizce çıkmıştı ortaya. Herhangi birinin diline birkaç saniyede dolanabilecek kelimeler ve cümleler kullanmıştım. Kelimeler o kadar uzundu ki onları kardeşim kâğıda aktarmadan önce harf harf hecelemem gerekiyordu. O korkunç ilk denemeyi yaparken neden ikimizin de sinir krizi geçirmediğini hâlâ merak ediyorum. Cesaretim kırılıncaya kadar binlerce bu çeşit kelime yazmışımdır. Erimiş bir kurşun nehri gibi ağır bir şekilde ilerliyordu. Zavallı kardeşim yazmaktan harap olmuştu. Bu şekilde gidersem bu kitabın sonsuza kadar devam edeceğini anladığımda neredeyse dört yüz sayfa yazmıştı.

Başlığı bütün kitabı sembolize ediyordu. Başlık olarak "Bir Zihinsel Engellinin Anıları" adını vermiştim. Güzel bir ironi olacağını düşünmüştüm, beş yaşımda akıl sağlığımdan şüphe duyan doktorların suratına bir çeşit tokat olacaktı. Dili kullanabildiğim kadarıyla mükemmel kullanmıştım. Örneğin kendime sakat demek ve bunu öylece bırakmak yerine "şanssız varlık" veya "Tanrısal bir başarısızlık" dedim. Düzgün kelimelerin sonuna -cilik gibi ekler koyarak değiştirmeye pek meraklıydım: bozgun demek yerine bozgunculuk diyordum ve aynı şekilde aslında kolaylıkla ifade edilebilecek fikirleri tamamen soyut kelimeler kullanarak ifade ediyordum; olamayacak bir şeyden bahsettiğimde 'hayal edilemez', uygun olmayan bir şey için 'bağdaşmayan', ve aklımda düşüncesiz veya ciddiyetsiz olan şeyler için 'materyalist' kelimesini kullanıyordum, durum böyle olunca kavramlar birbirine karışıyordu, mesela erkek kardeşim Peter'a, Dickens okumak yerine dansa ve partilere gittiği için materyalist diyebiliyordum.

Sonraki gün bu meşhur yazının bir kısmını çıkardım. İlk bölümde evdeki yaşantımı anlatıyordum: "...işçi sınıfının öğretisi ve ahlakıyla yoğrulmuş bir ortamda büyüdüm. Bütün dünyanın da bildiği gibi, edebiyatın amacı... Bilgi insan ırkının bu sınıfı tarafından pek kullanılamaz... Entelektüellik bu ırkın bir özelliği değildir..."

Herkes benim gibi bu son cümlenin anlamını kolaylıkla tahmin edebilir! Otuz ikinci sayfada hâlâ işçi sınıfı hakkında konuşuyordum, "Sınıfların ve sosyal farklılıkların insanlığın uyumlu olarak gelişmesinde gerekli olduğunu itiraf ederken, böyle bir ayrımın modernleşmeyle sınırlandırılması gerektiğini, böylece gereksiz ön yargı ve gereğinden fazla sosyal sürtüşmeyi önleyeceğini düşünüyorum... "

'Sosyal' kelimesinin ne anlama geldiğini o ana kadar çok da iyi bilmiyordum!

Bütün bunlar ne söylemek istediğimi bilmiyorum anlamına gelmiyordu, ama nasıl söyleyeceğimi bilmememden dolayı biraz sorun yaşıyordum. Düşüncelerimi açıkça ve anlaşılabilir bir şekilde ifade etmenin bir yolunu hâlâ bulamamıştım. Aslında bir cümleyi karmaşık halde yazabildiğimde, bunu asla basit şekliyle yazmamaya kararlıydım. Nadiren bir düşünceyi tek bir cümlede anlatıyordum. Anlatmak istediğimi gerçekten ifade ettiğim konusunda-tatmin olmak için üç veya dört cümleye ihtiyaç duyuyordum ve bazen tek bir düşüncemi ifade etmek için bütün bir paragrafı kullanıyordum. Konudan sapmaktan kendimi alamıyordum veya babamın dediği gibi 'lafı ağzımda geveliyordum.'

Alıntı yapacağım bölüm Dickens'ın üzerimdeki etkisini açıkça gösteriyor; çünkü Dickens'ın tarzına o kadar yakın ki herhangi bir kitabına ait olabilirmiş gibi. "...Günün karmaşasından ve hummalı yoğunluğundan kurtulduğumuzda, bilinçli bir çaba veya zihinsel irade göstermeksizin pişmanlıklar ve mutluluklarla dolu hayallere dalarız...

Unutulmuş geçmişin bütün mutlu veya üzüntülü görüntüleri ruhumuzda toplanır... Önceden yaşanmış tecrübeleri ve zevkleri tekrar yaşarız... Küçük kibirlerimizi veya oyunlarımızı hatırlarız... Kendimize şunu açıklarız: 'Bu ben değilim! Ben hiç bu kadar pervasız olmadım, emin ol!'... Yine de geçmiş yalan söylemez; geçmiş değiştirilemez... eğer öyle olmasaydı! Kutsal ruhların ve meleklerin varlığının ne anlamı kalırdı ki!..."

Bunu hazırladığımda on sekiz yaşındaydım! Yazdıklarım üst üste yığınlar halinde birikiyordu. Anlatmaya devam ediyordum ve kardeşim yazmaya devam ediyordu; fakat öyle bir sürece gelmiştik ki ne yaptığımızı tam olarak bilmeksizin ben konuştukça o da mekanik bir şekilde yazıyordu. Daireler içinde dönüp duruyorduk. Hayat hikâyemi yazdığımı sanıyordum; fakat hiçbir yere varmadığımı hissediyordum. Ben anlatmaya Eamonn da yazmaya devam etti, not defteri günden güne doluyordu. Düzgün bir yolu olmayan kelimeler ormanı gibiydi. Bir yerlerde bir sorun olduğunu biliyordum, çünkü anlatmaya başlamadan önce düşüncelerim yeterince açıktı, fakat onları aktarmaya çalıştığımda hepsi bozuldu ve zihnimde rüzgârda uçuşan yapraklar gibi dağılmaya başladı. Onları zorla toparlıyor ve devam ettiriyordum. Kendi ahmaklığım içinde aklımı kaçırmıştım.

Kendime aptal diyordum; zavallı kardeşime de aptal diyordum. Aslında evdeki herkese aptal diyordum; çünkü istediğini gibi iyi yazamıyordum! Kitap uzadıkça daha çok geriliyordum. Yoluma ne çıkarsa ayağımla

kaldırıyor ve sertçe itiyordum. Bazen o kadar sinirleniyordum ki her şeyi yakmak ve gözümün önünden atmak istiyordum ama bunu yapacak yürekliliğe sahip değildim. Bununla iki yıl uğraştım ve kendime bile yaptığım bütün işin boşa gittiğini söyleyemedim. Razı olmak ve bunu ateşe atmak için oldukça inatçıydım. Biliyordum, iyi bir kitap yazacağımı hissediyordum; ama keşke... Evet buldum! Keşke aralarında hiçbir boşluk veya anlamsızlık olmadan bana düzgünce yazmayı gösterip öğretecek biri olsaydı. Ne hakkında konuştuğunu bilen biri, beni doğru yola sokacak biri. Bir yol gösterene ihtiyacım vardı; sadece zekâsı olan birine değil, kalbiyle de hareket eden birine ihtiyacım vardı. Ama bu kişiyi, bu mucizevî ilham babamı nereden bulabilecektim? Kimmage'da olmadığı belliydi! Bu ev sadece duvarcı ustalarından oluşuyordu. Erkek kardeşlerim yazmakla ilgili hiçbir şey bilmiyorlardı; ben de duvar örme hakkında bir şey bilmiyordum, hepsi bu.

Çok düşündüm, fakat aklıma kimse gelmiyordu. Tamamen kendi başıma kalmışım gibi görünüyordum. Yapabildiğimin en iyisini yaparak kendi başıma devam etmem gerekiyormuş gibi görünüyordu, dolambaçlı yollarla kendimi ifade etmeye çalışarak ve devam ettikçe daha fazla kaybolarak.

Sonra bir gün, kötü bir ruh halinde ve kedimden sıkılmış bir halde pencerede otururken, aklımda aniden bir isim belirdi ve neredeyse sandalyeden düşüyordum:

"Collis!" Düşünmeksizin Eamonn'a seslendim ve çekmeceden bir posta kartı alarak hemen onu Dr. Collis'e göndermesini istedim. Çok ani olmuştu, sadece küçük bir mesaj yazdım:

'Sevgili Dr. Collis. Bir kitap yazmaya çalışıyorum. Eğer sizin için sakıncası yoksa lütfen gelip, bana yardım eder misiniz? Christy Brown.' Ancak kart yollandığında ne yaptığıma dair bir şeyler düşünmeye başlamıştım. Doktoru bir yıldan fazla bir süredir yani Londra'dan geldiğimden beri görmemiştim. Onun hakkında Kliniğin kurucusu olduğu ve İrlanda Beyin Felci Birliği'nin başkanı olması dışında çok fazla şey bilmiyordum. Onu gördüğüm anda sevmiştim. Onunla ilk tanıştığımda herhangi bir utanç veya uyumsuzluk hissetmemiştim, bu garipti, çünkü çok iyi tanıdığım insanların yanında bile kendimi yabancı hissediyordum. Bazen bunu ailemleyken bile hissediyordum. Ama her şey bir yana, o sadece bir doktor değil miydi? Dünyadaki en tatlı adam olabilirdi fakat bana yazmamda yardım edemeyecekse bunun ne yararı olabilirdi? Tatlı bir adam olması dışında kimdi o?

Onun sadece Dr. Collis olmadığını daha sonra fark ettim. Aynı zamanda ünlü oyunu Marrowbone Lane'i ve The Silver Fleece'i, otobiyografisini ve bunların yanında birçok oyun ve kitaplar yayımlayan yazar Robert Collis'di. Ertesi gün evin arkasında oturmuş Dickens okuyup küçük işimi yaparken, kapı aniden açıldı ve Dr. Collis bir kolunun altında bir paket kitap, diğerindeyse evrak çantasıyla içeri girdi. Kitapları yatağa fırlatıp, elindeki evrak çantasını yere koydu ve bana doğru döndü.

"Merhaba," dedi ve yanıma gelip masanın karşısındaki sandalyeye oturdu. "Bugün yardım çağrını aldım. Demek kitap yazıyorsun. Güzel, hadi görelim." Yatağın altındaki eski deri çantada saklanmış yazıları aldım. Dizleri üstüne çöküp, çantayı çekti, içinden yazıları çıkartarak masanın üzerine koydu ve gözlüklerini takıp okumaya başladı.

İlk sayfayı okuduğunda kaşlarını kaldırdığını gördüm. İkinci ve üçüncü sayfayı da okudu, her seferinde kaşları yukarı doğru kalkıyordu. Sonra yazıları masanın üstüne koyup bana baktı. "Ne kötü!" dedi ve durdu.

Eleştiriyi duyup, anlayıp anlamadığımı görmek için bana dikkatle baktı. Gülümsemek için kendimi zorladım. O da gülümsedi. "Evet, bu çok kötü" dedi, "kullandığın dil Kraliçe Victoria döneminde gözde olabilir, ama... "

Bunu duyduğumda kalbime oturmuştu. Umutsuz gibi görünüyordu. Her şeyden daha çok yapmayı istediğim, hayat hikâyemi yazma işini asla yapamayacakmışım gibi geliyordu. Her zaman olduğum yere geri dönüşüm gibi görünüyordu, bir şeyler yapmayı istiyordum ama nasıl olacağını bilmiyordum.

Hayallerim gerçekleşmek için fazlasıyla büyüktü. Bütün hayatı boyunca evinin dört duvarı ardına hapis olmuş ve bir sınıftan başka hiçbir şey görmemiş olan ben, nasıl bir kitap yazabilirdim? Böyle bir şeyi düşünmek bile beni çıldırtıyordu. Robert Collis önümde oturmuş o kötü yazıları okurken aklımdan geçenler bunlardı. Bazen kendi kendine sesler çıkartıyordu. Kafam yere eğik oturuyordum. Sonra aniden durdu ve sandalyede dikleşti. Bense şaşırmış bir şekilde baktım. Yüzünde onaylayıcı bir gülümseme vardı.

"Güzel!" dedi beklenmedik bir şekilde eliyle masaya vurarak.

"Kurumuş otlar arasında bir gül gibi duran, diğer taşlar arasında pırlanta gibi parıldayan bir cümle yazmışsın buraya. Nasıl yazacağını bilirsen yazabileceğini gösteriyor bu. Bulmak istediğini şey buydu."

Sonra kalktı ve raftaki birkaç kitabıma baktı. Kafasını salladı.

"İyi çağdaş bir roman yazmak için çağdaş İngilizce'nin okunması gerekir,

Christy. Dickens çok iyi, ama... Edebiyat zevki diğer zevkler gibi kişiden kişiye değişir."

Sonra bana getirdiği kitapları gösterdi ve hepsini masanın üzerine dağıttı. L. A. G. Strong'un kısa hikâyeleri, Sean O' Faolain'dan iki kitap, edebiyat çevresinden arkadaşlarının bir takım kitapları, John Stewart, Maurice Collis ve dünya edebiyatından ünlü yazarların altı ciltlik kitabından oluşuyordu.

"Bunlar sana güzel bir İngilizce'nin nasıl yazılacağını gösterecektir," dedi. Eğer bir yazar olmayı istiyorsam, yazmayı öğrenmem gerektiğini söyledi. Yazmak resim çizmek kadar zor bir sanattı, birinin bunu başarması için uygulaması ve kendine ait bir tarz geliştirmesi gerekiyordu. Ne kadar zorlanırsam zorlanayım, iyi bir noktada olduğumu çünkü yazmayı istediğimi, buna eğilimli olduğumu ve bunun da bir tarza sahip olmak kadar önemli olduğunu ve devam ettikçe bunu geliştirebileceğimi söyledi. Gerçekten iyi bir şey yapmak için, kişinin yaptığını gerçekten sevmesi gerekiyordu. İyi bir tarz arkasında bir şey barındırmıyorsa oldukça kullanışlı sayılırdı. Bu şekilde yazmak lezzetsiz bir yemek yemek gibiydi.

Sonra oturarak yazıları aldı ve düşünceli bir şekilde tekrar yazılara baktı. Bir süre sessiz kaldı. Ateşin çıtırtısını, şöminenin üzerinde asılı olan saatin tıkırtısını ve bahçenin öteki tarafındaki mutfaktan gelen belirsiz sesi duyabiliyordum. Sonunda konuşmaya başladı.

"Christy," dedi dirseklerini masaya dayamış bir şekilde, "bütün bunlar" tomar halindeki yazıları göstererek, "boşa değil. Okunamaz olabilirler ama anlamsız değiller. Hiçbir işe yaramasalar bile düşüncelerin hakkında yoğunlaşmana büyük yardımda bulundular. Eğer hâlâ kendi hikâyeni yazmak istiyorsan?" Duraksadı ve bana sorgulayan gözlerle baktı. Bense başımı sertçe salladım. O hikâyeyi yazmayı her şeyden çok istiyordum.

"Tamam, o zaman," diye devam etti, "Eğer böyleyse, bütün hikâyeye yeniden başlamalısın!" Sonra konuşmaya ve bana öğretmeye başladı. Sonradan onun bir sürü öğrencisi olan bir öğretmen olduğunu fark ettim. "Herhangi çeşit bir hikâye yazmak için bilinmesi gereken iki temel kural vardır," dedi, "İlki anlatacak bir hikâyenin olması ve ikincisi onu öyle yazmalısın ki okuyan kişi okuduğunu yaşıyormuş gibi hissetsin. İzin verirsen sana önemli noktaları anlatacağım: Kullanabildiğin kadar kısa cümleler kullanmaya çalış. Fırçayla resim yaptın, şimdi de bunu kalemle yapmayı denemelisin. Sadece dene. Örneğin bu odayı tarif et; garip sandalyeni, isli duvarda asılı resmi, kırık aynayı, kitapları, renkli fotoğrafları... "

Bana nasıl yazmam gerektiğini öğretirken o akşamdan önce sanki hiçbir şeyi dinlememiş gibi dinledim. Söylediği hiçbir şeyi asla unutmadım. Sonunda yanıma geldi ve elimi sıktı. O zamana kadar girişti̇ğim en zor işe başlamak üzere olduğumu biliyordum; ama arkamda duran bu adamla bu işin bir gün biteceğini biliyordum... Elimi sıkışından anlamıştım.

XIV ACIMA DEĞİL, GURUR

Daha önceden de söylediğim gibi Merrion Caddesi Kliniği Dublin Ortopedi Hastanesi'nin arkasında, zor ulaşılan uzun ve dar bir spor salonuydu sadece. Yolunun sapa olması dışında çok küçük bir yerdi. Çocuklar da dâhil olmak üzere her şey üst üsteydi. Odada duvara doğru kapatılan ve odanın neredeyse bir bölümünü kaplayan geniş tahta 'bölme' dışında-eşyalar için çok fazla yer yoktu. Bu bölme çocukların oynaması için değil, belirli bir amaç için kullanılıyordu. Üzerinde düzlük oluşturan birkaç basamağı vardı. Bu çocuklara merdivenlerden çıkmayı, tırmanırken ellerini tırabzanlara tutarak çıkılması konusunda iyi bir pratik oluyordu. Böylece normal durumlarda yapamadıkları, sadece garip şekillerde yaptıkları hareketleri ellerini ve ayaklarını kullanarak yapmayı öğreniyorlardı. Buradan kayarken hareket etme korkularını ve rahatlamayı öğreniyorlardı.

Klinik yine de kalabalıklaşıyordu. Dr. Warnants bir gün "Eğer böyle devam ederse çocukları çatıya yerleştireceğiz" dedi.

Durum böyle görünüyordu, çünkü oda genelde yoğun bir trafiği andırıyordu, çocuklar aynı anda korna çalan düzinelerce arabadan daha fazla ses çıkartıyordu. Öyle kötüydü ki bazen kendi düşüncelerimi bile duyamıyordum. Şehrin başka bir bölümüne, daha uygun ve büyük bir yere taşınacağımızı duyduğumda her şey daha kötüleşmişti. Çok küçük olduğunu bilsem de eski kliniği bırakıyor olmaktan dolayı üzgündüm. Bu konuda duygusal davranıyordum, çünkü orada bir sürü iyi arkadaş edinmiştim. Oraya ilk gittiğim sabahı hatırlıyorum: kahverengi ahşap duvarlar, yüksek pencereler, Aralık yağmuruyla dışarıdaki ağaçlardan damlayan yağmur... ve Sheila... İşte tam o zaman yurt dışına çalışmak için giden Dr. Warnants'i kaybettik. Onun gidişini gördüğümüz için hepimiz çok mutsuzduk; ama yine de ben her zaman onun içinde 'her yeri dolaşma duygusu' olduğunu ve uzak yerlere seyahat etme tutkusunun fazla olduğunu hissetmiştim. Ondan en son haber aldığımda Uzak Doğu'daydı, yazdığı kadarıyla 'öğlen güneşinde pişiyordu'. Bay Gallagher da daha sonra Kanada'ya gitmek için ayrıldı.

Ortadan kayboldu ve o günden sonra ondan hiçbir haber alamadım. Durum böyle olunca klinik tam gelişecekken iki yetenekli çalışanını yitirmişe benziyordu. Üç yıl önce ılık bir yaz sabahında kliniğe ilk kez adım atmıştık. Bull Alley Caddesi denilen yerdeydi. Caddeden bakıldığında büyük, kırmızı tuğlalarla örülmüş, üstünde yeşil bir kubbesi ve güzel kemerleri olan bir binaydı. Önde bir sürü geniş penceresi vardı ve etrafı dövme demir parmaklıklarla çevrilmişti. Eski klinikle karşılaştırılınca doğrusu oldukça 'gösterişliydi'. İçerisi de daha iyiydi. Bütün bina bizim değildi, sadece üç oda için vekillerle anlaşmamız vardı. Fakat odalar geniş ve güneşliydi, etrafta herkesin rahatça hareket edebileceği kadar yer vardı. Her şey daha iyi düzenlenmişti, tedavi ve aşamalarının standartları daha iyi bir düzeydeydi. Odalar üçe bölünmüştü; tedavi odası, sınıf ve oyun odası. Tedavi odasında, doğal olarak egzersizlerimizi yapıyorduk; genelde on beş veya yirmi çocuk yere yatıp fizyoterapistlerin söylediklerini takip ederlerdi. Çocuklar yerde bir sıra halinde yatarken bir sürü kafası, kolu ve bacağı olan ve hepsi aynı anda hareket eden bir yılana benziyorlardı. Sınıfta 'farklılıkları' nedeniyle kardeşleriyle normal okullara gidemeyen çocuklar ve onlara temel eğitim veren, böyle zor bir iş için özel olarak eğitilmiş tecrübeli bir hoca vardı. Böylece bu çocukların sıradan insanlarla sıradan ilişkiler kurmasında yardımcı olabilmek için bir bağlantı daha kurulmuş oluyordu. Kendileriyle 'okula gidebiliyor', kitapları ve sıralarının olduğu ve evdeki kardeşleri gibi toplama-çıkarma öğrendikleri için gurur duyuyorlar. Öğretmenleriyle ve kendilerine yapılan yardımla sürekli övünüyorlardı. Öğretmenleri onlara asla 'Normal' okullardaki çocuklar gibi kızmıyordu. Okullarında, öğretmenleri ellerinden çok zihinleriyle ilgileniyorlardı. Böylelikle, normal çocuklardan daha aşağı hissetmektense kendilerini eşit hissetmeleri öğretiliyordu. Oyun odasında bir sürü şey oluyordu. Burada 'oynamak' kelimesinin anlamı bir anlam daha kazanıyordu: bu ayrıca çalışmak demekti. Oynama adı altında çocuklara belli el ve ayak hareketleri ve yanlışlıkların düzeltilmesi öğretiliyordu. Dışardan izleyen birisine göre, sadece masalarda oynuyorlar, sıradan çocuklar gibi koşuşturuyorlar ve aynı zamanda berbat bir şekilde bağrışıyorlar gibi görünebilir. Zaten öyleydi. Sıradan çocuklar gibi davranmaları için cesaretlendiriliyorlardı, mutlu bir şekilde etrafta koşuşurken yanlış bir hareket yapmamaları için de sürekli izleniyorlardı. Düzgünce koşmayı, odada düzgünce oynamayı öğrenmeleri gerekliydi. Doğal hareketlerini kullanamıyorlardı, bu yüzden doğal olmayan yanlış hareketler

geliştirmişlerdi. Oyun odasında her hareketi yapmayı öğreniyorlardı, en küçüğünden en büyüğüne, olabildiğince doğal ve özgür hareketleri. Hiçbir şey onlara göre 'Kolay' değildi. Yerden bir parça tebeşiri kaldırmak gibi basit bir hareket bazı çocuklar için korkunç bir işti, ipte yürüme tekniğini öğrenmeden ipte yürümeye benziyordu.

Kliniğin açılışından bu yana geldiğim için, burayı benim bir parçammış gibi kabul ediyordum, hayatımın gerekli bir parçası gibiydi. Burayı sadece sakatlığımın tedavisi için geldiğim bir yer, doktorlar ve beyaz önlüklü fizyoterapistlerin doldurduğu 'sağlık kuruluşu' gibi düşünmüyordum. Doktorları ve çalışanları beyaz önlüklü, uzun koridorları ve soğuk mermer duvarları vardı. Bütün bunların dışında başka şeyler de vardı. Verimliliğin yanı sıra ruh, soğuk bilimsel tanımların yanı sıra gerçek insan sıcaklığı vardı. Soğuk beyaz önlükler içindeki insanların sıcacık kalpleri vardı, işlerindeyse sıcacık kalpleri paha biçilmez derecede önemliydi. Bu tıbbi yetenekleri kadar önemliydi, çünkü hastaları sıradan insanlar olmadıkları için meslekleri de aynı şekilde sıradan değildi. Onlar sadece 'hastaları' tedavi eden 'sağlık personeli' değillerdi. Birçok sorunla yüzleşmiş ve sorunları 'fiziksel' başlığı altında toplanamayacak bir grup insanın dertleriyle yürekten ve içten ilgilenen insanlardı. Tıbbi tedavinin yanı sıra güvene ve arkadaşlığa da ihtiyacımız vardı. Bize acı veren sadece kaslarımız ve gövdelerimiz değildi; bazen zihinlerimiz ilgiye çarpık kollarımız ve bacaklarımızdan daha çok ihtiyaç duyuyordu. Çarpık ağızlı ve yamuk elli bir çocuk özellikle bunlara yardımcı olunmadan büyümeye terk edilmişse kolaylıkla ve hızla, hayata ve kendine karşı aynı şekilde bozuk ve çarpık davranışlar sunabilir. Normal çocuklarla kıyaslanınca kendi 'farklılığına' dair bir düşünce zihnine yerleşirse, bu onunla birlikte gençliğinde ve daha sonra da yetişkinliğinde büyüyecek, böylece hayata vücudu kadar zarar görmüş bir zihniyetle bakacaktır. Hayat, onun için kendi 'sakatlığının' ve kendi duygusal acısının sadece bir yansıması olacaktır.

Klinikte durum daha farklıdır, doğrusunu söylemek gerekirse biz burada 'kendi kendimizeyiz.' Aynı engelleri olan ve genelde daha kötüsüne sahip insanlarla çevriliyiz, kendi 'farklılıklarımızın' artık o kadar da farklı olmadığını anlarız. Kendimizi diğerleri için yük olarak görürken, yavaş yavaş bizi anlayan, hayatlarını gerçekten bize yardım etmeye ve kendimizi daha çok anlamamıza yardımcı olan insanların olduğunu fark etmeye başlarız ve böylece sonunda sakatlığımızdan çok güzel şeyler ortaya çıkar. Kliniğe

katılan çocuklardan biri olan Bernie, benim en sevdiklerimden biriydi ve tabii herkes aynı şekilde düşünüyordu. Kliniğin 'umutsuz' vakalar için ne yapabileceğinin en güzel örneğiydi. Klinikteki ilk hastalardan biriydi. Onu ilk gördüğümde sadece iki yaşındaydı. Kliniğe her sabah aynı ambulansta geliyorduk ve ne kadar hasta halde olduğunu hatırlıyorum. Önümde sedyede yatarken onu izlerdim ama tek görebildiğim o küçük yüzünden etrafa bakan gözleriydi. O kadar küçük ve ufaktı ki gözleri vücudunun en büyük parçası gibi görünüyordu. Yaşamıyormuş gibi öylece hareketsiz yatardı, hissiz ve soğuk kıvrılmış bir şey gibi görünüyordu. Ama battaniyeye oyuncak bir bebek gibi sarılmış bu şeyin bir insan olduğunu gösteren tek şey, gözleriydi.

Yavaş yavaş, gün geçtikçe daha fazla yaşam belirtisi göstermeye başladı ve etrafında olan olaylara karşı daha fazla ilgi göstermeye başladı, sanki 'buzları çözülüyordu'. Onun için özel egzersizler verildiğinde istenilen aşamaya ulaşılmıştı, Bernie bugün Kliniğin gururu olmasının yanı sıra, en canlı hastalarından biri halini aldı. Onunla ilgilenen fizyoterapist Bayan Dorothy Henderson'un dikkatli eğitimi altında, Bernie hareketsiz bir yığın elbise veya tahta yığını olmaktan çıkıp konuşmaya ve gülmeye başlayan, hayat dolu ve tatlı bir insana dönüştü. Bayan Dorothy ona 'tatlı dilli kız' diyordu. Onun Klinikteki en büyük rakibi Dorothy'dir, onları birlikte izlemek, egzersizleri birlikte yapmaya çalışmalarını seyretmek bir pandomimden daha güzeldi. Dorothy çok önemli, bir o kadar da tatlı biriydi. Kliniğe geldiğinde en kötü durumdakilerden biriydi; fakat o zamandan bu yana o kadar iyi bir hale geldi ki, onu tedavinin başlangıcında gören birçok insan, bugün aynı küçük kızı tanımakta çok zorluk çekiyorlar.

Başlarda tam olarak oturamıyordu bile. Sırtı kambur, omuzları düşük ve başı rüzgârda uçuşan bir papatya gibi bir o yana bir bu yana eğiliyordu. Bir yerden bir yere gitmek için emeklemeye çalışıyordu; fakat elleri ve dizleri bunu yapmasına engel oluyordu ve sadece sendeleyip yüz üstü düşüyordu. Basamak basamak, aylar geçtikçe öğrenmeye başladı, her şeyden önce, yerde bir battaniyeye uzanıp rahatlamayı, daha sonra oturma şeklini ve son olarak da yardım olmaksızın ayakta durabilmeyi öğrendi.

Düzeltilmesi gereken sonraki şey yürüyüşüydü, bunun için ona iyi bir el desteği, düzgün bir ayak duruşu ve duruşunun düzeltilmesini sağlaması açısından özel olarak yapılmış tahta bir ' destek' giymesi gerekti.

Artık Dorothy elleri ve ayakları üzerinde düzgünce hareket edebiliyordu ve kendi kendine birkaç yavaş ve korkak adım atmaya başlamıştı. Büyük, parlak

kahverengi gözleriyle dalgalı siyah saçlarıyla ve gülümsediğinde kalkan minik burnuyla en güzel yaratıklardan biri olmuştu.

Dorothy ayrıca muhtemel bir fizyoterapist de. Her şeyi çabucak kavrayan kıvrak bir zekası vardı ve klinikteki yılları boyunca personele kendi başına bu konuda ne yapabileceğine dair bir şeyler gösterecek kadar fizyoterapi almıştı. Yerde yatan küçük bir çocuğun yanına gidip, çömelerek egzersizleri vermekten çok büyük zevk alır. Tabii zavallı küçük çocuğun performansı yeterli gelmezse birkaç küçük şaplağı da esirgemezdi.

Bazen Dorothy fazla hırslanır ve odada tıpış tıpış yürüyerek bana da alıştırma yaptırtmaya çalışır. Fakat ben, 'bacağını bük', 'karnını içeri çek' ve 'oturmaya devam et' gibi emirlerine karşı hareketsiz kalıp sırıtarak, onu her zaman sinirlendiriyordum.

Ben de Klinikteki son iki yılım içinde kendimi geliştirdim, öğrenmem gereken ilk şey rahatlamaktı. Kulağa kolay geliyordu fakat sabah işlerinin en zoru gibi geliyordu bana. Rahatlamak sadece yatakta veya yerde kütük gibi yatmak kadar kolay değil. Tamamen rahatlamak sadece çok az normal insanın bile sahip olmayı başardığı bir şey. Kişinin kaslarını tamamen rahatlatması ve onları ıslak bir kâğıt gibi yumuşatması için öncelikle zihnini rahatlatması, düşüncelerini rahatlatması ve düşüncelerinin bilinçsizce, bir yere yönelmeden gitmek istedikleri yere gitmelerine izin verilmesi gerekmektedir. Bu neredeyse imkânsız bulduğum bir şey. Çok dağınık bir zihnim var. Rahatladığı tek an uyuduğum zamanlar ve çok da iyi uyuduğum da söylenemez! Kollarımı ve ayaklarımı hareketsiz bir hale getirdiğimde bile rahatladığım söylenemez, onları gergin tutarak hareket etmemesini sağlıyor olabilirim. Rahatlamış görünmek kolaydır; fakat rahatlamış hissetmek o kadar da kolay değildir. Kendinizi rahatlamak için zorlamak, yapabileceğiniz en kötü şeydir; çünkü bu şekilde sadece vücut gerginliğinizi arttırır ve gerçek rahatlamadan çok uzaklaşırsınız. Etrafımdaki olayların her zaman farkındayım; gürültü, ışığın ve gölgenin değişimi, oynaması, ses tonları ve değişimleri. Bunların hepsi göle düşen taşlar gibi zihnimde açık ve net şekilde yer alıyor.

Tamamen rahatlamadıkça, benim gibi diğerlerinin de aynı yardımı almadıkça başarabildiğim konusunda kendimi inandıramayacağım. Bugün, Kliniğin danışmanı olan Dr. Mary O'Donnell, Bayan Barbara Ailen ve kadrodaki üç fizyoterapistin uzman denetimi altında, artık özel yapılmış aletlerle yürümeyi öğrenme aşamasına geldim. Bu aletler Dorothy'nin kullandıklarına benziyor;

ama benimkiler daha büyük ve ellerimi daha çok kullanmamı sağlıyor. Kliniğin en eski üyesi, annesi sayılan Bayan Frances Prince. Kliniğin geleceğinin belirsiz olduğu günlerde katılmış ve o günden beri bizimle birlikte. O buralardayken kötü sabahlarda yaptığım 'kaçamakları' veya 'kaytarmaları' yapamam. Beni masada otururken bulduğu anda bir sürü iş yaratmaktan şaşmaz; plastik hamurlardan şekiller üretme, akla hayale gelebilecek en kötü şekiller olsalar da, bir elden diğerine halter geçirme, bana iyi gelecek her türlü alıştırma ve bunun gibi bir sürü şey.

Konuşmak benim çabalarım arasında, insanlarla sıradan ilişkiler kurmamda, her zaman en büyük engel olmuştur. Bana en acı veren engelim olmuştur; çünkü konuşma olmaksızın insan kaybolmuş gibidir, milyonlarca şey söylemek yerine bir kelime bile edemez. Yazmam gayet iyiydi, fakat sadece yazılı kelimelerle anlatılamayan, 'hissettirilemeyen' bazı duygular vardır. Yazmak ölümsüz olabilir ama sesin yaptığı gibi iki insan arasındaki boşluğu doldurmada bir köprü oluşturamaz ve keşke dünyadaki en iyi kitabı yazmak yerine bir arkadaşımla bir sıkı bir tartışma veya bir kızla birkaç dakikalık sohbet yapabilsem. Şimdi yine de daha az homurdanarak konuşmaya başladım. Eski homurdanışlarım azalmıştı, daha az çıkıyordu. Kliniğin konuşma terapisti Dr. Patricia Sheedan'dan aldığım özel tedavi sayesinde olmuştu bu. İtiraf etmeliyim ki bu tedaviye ilk başladığımda biraz telaşlıydım. 'Konuşma terapisi' gibi uzun bir ismi vardı ve o kadar kolay metotları vardı ki herkesin yapabileceğini düşünüyordum. Bir çocuk oyunu gibi görünüyordu. Ne kadar da yanılmışım! Metotlar bir noktada kolay olabilirdi, fakat sonuçları inanılmazdı, öğrendiğim ilk ders düzgün ve derince nefes almaktı. Bana ani şekillerle nefes aldığımı söylemişti. Bu şekilde olmayacağını söyledi. Nefesimi kontrol etmeyi öğrenemezsem asla doğru düzgün konuşamayacağımı söyledi. Bu yolda bana yardımcı oldu. Aldığım ilk nefes dersi balon yapmaktı. Bir sabah bir kap dolusu sabunlu su ve cebinden ucunda halka olan metal bir çubuk çıkartıp bunu suya sokmamı ve halkadan dışarı doğru üflememi istedi. Ona bu bir şakaymış gibi baktım. Ama ciddi olduğunu görünce nefes alıp dudaklarımı büktükten sonra üfledim. Anında etrafımda parıldayan renkli baloncuklar uçuşmaya başladı. Biri burnumun, diğeri bir gözümün üstüne düşüyordu ve tek görebildiğim onun da saçlarının bir sürü baloncukla dolduğuydu. 'Sonsuza kadar baloncuk yapacağım' diye homurdanmaya başladım.

Sonra çok geçmeden zorlaşmaya başladı. Kliniğe gelen diğer yetişkin

arkadaşım John'la birlikte nefes alışımızı olduğundan çok arttırmayı öğrendik. Bu iş, suyu bir şişeden diğerine bir tüple üflemekten oluşuyordu. İki şişe de hava geçirmezdi, lastik tüp birbirlerine birleştirilmişti. İkisinin de ucu mantarla kapatılmış iki küçük cam silindire bağlanmıştı. Şişelerden biri renkli suyla doldurulurdu, yapılması gereken iş dolu şişeye üfleyerek suyun tüpten geçmesi ve boş olan şişeyi dolmasıydı. Kulağa kolay geliyordu, fakat bana gerçekten zor geliyordu. Eski peri hikâyelerindeki büyük kötü kurt gibi, yüzüm kıpkırmızı olana kadar üflerdim, fakat boş şişeye sadece birkaç su damlası dökülürdü. Sonra sıra John'a geldiğinde çok sağlıklı akciğerlere sahip olduğu için suyu birkaç saniyede bir şişeden diğerine üflerdi. Hayal kırıklığına uğrardım fakat zaman geçtikçe su üfleme işinde daha iyi oldum; ama hâlâ onun eline su dökemezdim. Birkaç ay sonra konuşmamın oldukça geliştiğini gördüm.

Söylemek istediklerimi eskiden yaptığım acelecilikle değil de yavaşça ve belirgin bir şekilde çıkarmaya başladım. Yeterince zamanım olduğunda ve telaşa kapılmadığımda gayet güzel konuşuyordum. Temelde güçlükle konuşmamın sebebi, buna kendi yaklaşımımdan dolayıydı. Utanmaktan kaynaklı, yabancı biri benimle konuşmaya çalıştığındaki o garip panik duygusunu yendiğimde, sorunumun kaynağını yok etmiş olacağım.

Bugün çok daha fazla kendime güvenli ve bilinçli konuşuyorum. Konuşarak diğerlerinin beni anlamasını sağlayana kadar tam olarak sağlıklı sosyal bir hayata sahip olamayacağımı biliyorum, bunu başarmak için çok çalışmalı ve uzun süre uygulama yapmalıyım. Bu pek kolay olmayacak ve ben de zaten mükemmellik ya da B. B. C. televizyonunda bir iş asla beklemiyorum. Fakat yine de Dr. Sheehan'a göre çok çalışırsam bu imkânsız değil ve kesinlikle bunu deneyeceğim. Örnek bir hasta olmamama rağmen, çalışanlar bana karşı çok sabırlı davranıyorlar. Bayan Henderson tembelleşmeye çok eğilimli ve klinikteki işime yeterince azim göstermemiş olduğumu söylüyor. Ona karşı çıkmayı isterdim fakat korkarım yapamazdım, çünkü doğruyu söylüyordu. Birçok şekilde yeterince deneme yapmıyordum. Bunun sebebi tedavime hak ettiği ciddiyeti ve önemi vermediğimden dolayı değil, klinikteki geçirdiğim her anın benim için günümün en önemli bölümünü teşkil ediyor olmasından kaynaklanıyordu bu. Bir şekilde ben de tembel olabilirdim. Eğer birileri yeterince derinlere inerse eski bir yazarın bununla ilgili yapacak bir sürü şeyi olduğunu fark edecektir... Klinikteki çocukların hepsi; yerde yuvarlanandan, havaya tekmeler fırlatana, odada koşuşturup oyun oynayanından birbiri

üstüne düşen büyüklerden küçüklere kadar bütün çocuklar mutlu çocuklardır. Onları Kliniğe haftanın iki üç günü veya Pazartesiden Cumaya her sabah özel arabalarıyla gönüllü olarak getiren insanlar vardı. Çocuklar evden kliniğe getirilmeyi can atarak beklerler ve çocuklarla şoförler arasındaki ilişki çoğunlukla derin ve duygulandırıcı bir hal alıyordu. Öğlenleri şoförler onları eve götürmek için tekrar almaya geldiklerinde, onların etraflarına toplanıp sabah yaptıkları alıştırmaları anlatmaya başlarlar, bu sıradaysa diğer çocuklar yattıkları yerde bağrışıp mutlu bir şekilde tekmeler atarak oynarlar. Bütün çocuklar kliniğe gelmekten büyük zevk alır, çünkü sadece tek başına işe yarayamayacak olan bir tedavi almakla kalmayıp, ayrıca her şeyden çok ihtiyaçları olan bir çeşit anlayış ve sempati görürüler. Gördükleri anlayış narin sözcüklerden daha derindir ve sempati acıma olmaksızın gösterilir.

Çalışanlardan Dr. Mary O'Donnell, Dr. Patricia Sheehan, Bayan Frances Prince, Bayan Dorothy Henderson, Bayan Barbara Allen, Bayan Joyce McCrory ve sınıf öğretmeni Bayan Una Kennedy hepsi harika işler başarmaktadır, yeteneklerini ve katkılarını anlatacak söz bulamıyorum.

Çevrelerine dostça ve anlayışlı yaklaşıyorlar ve öğrencileri tembelleşmeye ve dikkatsizleşmeye başladığında biraz sertleşmeleri gerekse de bu sertlik asla soğukluğa dönüşmüyor ve ne nedenle olursa olsun sertleştiklerinde çocuklara ve birbirlerine bakışlarında gözlerinde ve yüzlerindeki ışık sönmüyor. Çünkü kliniğe girmek kalpten kalbe, gözden göze bir dalga gibi yayılan ruhun içine girmek demektir, bu ruh acıma değil, gururdur.

XV KLİŞELER VE SEZAR

Zaman geçtikçe Robert Collis'den yazmakla ilgili bir sürü şey öğrenmeye devam ettim. O kadar kısa zamanda o kadar çok sev öğretmişti ki birden bire mücevherlerle dolu bir define sandığı bulmuş ve bundan gözleri kamaşmış biri gibi bir süre şaşkın bir halde kalakaldım. Küçük çalışma odama gelip otururdu ve uzun cümleler veya her hangi anlaşılmaz teoriler kullanmadan yazmak hakkında benimle konuşmaya başlardı. Bana söylemek istediği bir şeyler vardı, bilmemi istediği bir şeyler ve zaman kaybetmeden yapabildiğince düz ve açık bir şekilde bana öğretmeye başladı. Bir şeyleri doğru düzgün bir şekilde karşılıklı tartışabilmemiz bizim için hâlâ çok zordu; çünkü hâlâ ailem dışında hiç kimseyle utanmadan veya yüzüm kızarmadan konuşamıyordum. Her şeye rağmen hâlâ kendi içimde kapalıydım. Yani o konuşuyor ben de dinliyordum. Yavaş yavaş edebiyat dünyası hakkında bir

şeyler öğrendim, yapıları ve standartları, özellikleri ve gelenekleri, detayları ve eşsizliği ve hepsinin üstünde güzelliği ve büyüleyiciliği hakkında bir şeyler öğrendim. Edebiyatı, insanın' düşünce ve ideallerinin tapınağı olarak görmeye başladım, kötüsünden iyisine, tarihçisinden büyük düşünürüne, sadece zihinleriyle yazanlardan kalbini ve ruhunu kullanarak yazanlara kadar çeşitli zihinlerden oluşmuş bir tapınaktı. Ondan öğrendiklerimin ışığında, yaptığım bir sürü hatayı gördüm. Ama o çok sabırlıydı; imkânı olduğu zamanlar yanıma gelirdi, bazen haftada iki hatta üç kez. Teknik kullanmadan teknik olmayı öğretti bana; iyi bir eleştirmendi ve durumumun eleştirilerini yumuşatmasına izin vermiyordu. Fakat bana inanıyordu, bir yazar olacağıma inanıyordu ve ihtiyacım olan güveni de aşılıyordu. Bir süre sonra otobiyografimin ikinci uyarlamasına başladım. Otobiyografiyi yazdırdığım kişi on üç yaşındaki, kısa şortlu erkek kardeşim Francis di. Eamonn ve Sean'dan oldukça farklıydı çünkü onlar gibi düşünmeden tıpkı bir makine gibi yazmıyordu, yazdığı hakkında düşünüyordu. Bir günü bitirdiğimizde, genellikle geceleri, sessizce oturur ve yazdıklarını benim için okurdu, bazen dil bilgisi, yapılar, kelimelerin anlamlarıyla ilgili sorular sorardı; bazen cevap vermekte zorlanırdım. Bir gün bitirdiğimiz bölüm hakkında ne düşündüğünü sordum. Bir an düşündü ve kalemi parmakları arasında çevirerek yüzüme baktı ve gayet temkinli bir şekilde şöyle dedi; "Gayet güzel, fakat okurken bir sözlüğe ihtiyaç duyuyorsun! Masayı ona doğru fırlatmak istedim; fakat yüzündeki gülümsemeyle orada öylesine oturmuş ellerini kucağına kenetlenmişti. Bense sinirliydim; fakat söylediklerinde bir şey olduğunun da farkındaydım.

Kitabı yazmadaki ikinci çaba ilkinden daha başarılıydı. Konu daha belirgindi, yapısı daha kolaydı ve bağlantılıydı. Barındırdığı düşünceler daha olgundu. Bir an olabileceğini düşünmüştüm; fakat Dr. Collis halâ kafa sallıyordu. "Öncekinden daha iyi," dedi, "Ama hâlâ yeterince iyi değil. Hâlâ çok edebisin. Doğruydu. Hâlâ ağdalı ve gereğinden fazla dramatik olmaya yelteniyordum. Söylediklerimin çoğu yanlış anlaşılıyor ve ben de hâlâ kitapla ilgisi olmayan şeylerden bahsedip, lafı geveliyordum.

"Onu at ve tekrar başla," dedi. "Şimdi yapabilirsin, biliyorum. Hepimiz yazdıklarımızı tekrar tekrar yazdık, çok sıkıcı ama doğrusunu bulana kadar, üçüncüde başarırsın.

Gülmeye çalıştım; ama aslında işe yaramaz yazılarımdan dolayı kendime küfür ediyordum, doğru düzgün olmayacak mıydı?

"Başka bir şey Christy," dedi bir gece. "Bir sürü klişe kullanıyorsun. Klişenin ne olduğunu biliyor musun?"

Bilmiyordum; kulağa bilmediğim bir çeşit hayvan veya böcek gibi geliyordu. Ama daha sonra bunun 'herkesin söylediği şeyler', genelde kullanılan sözcükler, kitaplarda ve günlük konuşmalarda sıkça kullanılan kelimeler veya cümleler, çok fazla kullanıldıkları için bayatlayan ve gerçek anlamını yitiren şeyler olduğunu öğrendim. Bunu keşfettiğimde bu hatanın altında fazlasıyla ezildiğimi hissettim. Daha dün 'gürüldeyen ateşin' yanında oturmuş, 'uğuldayan rüzgârı' duyup, 'meraktan inleyerek' bekleyip, 'parlak gözlerini, dolgun davetkâr dudaklarını, kuğu gibi narin boynunu, uçuşan saçlarını' görmüş, 'boğazımda düğümlenmiş' ve birilerinin asker gibi küfür ettiğini' duymuştum. Yazdıklarıma baktığımda bir sürü klişe kullandığımı gördüm, birçok kez, sayıları yüzlerceydi. Ayrıca suda yüzen şişe mantarları gibi 'mor lekelere' gereğinden fazla yer vermiştim. Klişeler gibi, onlar da neredeyse bastırılamazdı. Hâlâ diğerlerini taklit etmeye çok düşkün olan o eski papağana benziyordum. İki yıl önce bir Aralık gecesi, Dr. Collis çalışma odama geldi ve tam karşıma oturdu. Bir süre hiçbir şey söylemeden ellerini ateşte ısıtarak durdu. Sonra sandalyesini biraz çekip baktı.

"Christy," dedi, "geleceğin hakkında düşünüyorum. Gerçek bir eser için yeteneğin var. Sorun bunu en iyi nasıl geliştireceğin. Eğitiminde ne kadar yol aldın?"

Eğitimim! Pratikte sıfırdı. Aldığım tek ve ilk eğitim beş yaşımda annemden öğrendiğim alfabeydi. Kendi yapabildiğimce bundan sonra ilerlemeye çalışmıştım, kitap okumayı genellikle ‘Dickens’ ile öğrenmiştim, bütün öğrendiklerim bunlardandı. Eğitim! Kelimenin kendisi boyunca iliyor ya da titrememe yetiyordu, çocukluğum ve gençliğim öğrendiğim her şeyin hiçbir şey olduğunu hissediyordum ve bilginin ne olduğunu öğrenmeye başlamadan önce önümde çok uzun bir yol olduğunu biliyordum. "Çok uzak değil," diyebilmiştim.

"Anlıyorum," dedi. "Eğitimin değeri biçilemez ve senin durumundaysa gerekli olan bir şey" Sonra tekrar sessizliğe büründü, ayakları vuruyordu ve bir eli düğmelerinden birini çekiyordu. Bekledim.

"Sıradan bir şekilde bir okula veya üniversiteye gidemezsen," dedi ve devam etti, "bu yüzden senin için yapılabilecek en iyi şey özel bir öğretmen tutmak. Senin ender fiziksel hareketlerini ve konuşma zorluğunu önemsemeyecek kadar zeki ve insan doğasından anlayan biri olmalı. Marrowbone Lane

Kurumu'na parayı denkleştirme konusunda danışacağım."

Birkaç gün sonra gelip bana Katriona Maguire'nin yardımıyla bana hoca olabilecek, Kimmage'in büyük devlet okullarından birinde öğretmenlik yapan ve evimin çok yakınlarında oturan birini bulduğunu söyledi. "Birlikte çok iyi anlaşacağınızı düşünüyorum," dedi. "O, her hangi bir çocuğun isteyebileceği en iyi özel hocadır."

Hemen sonraki akşam, kilise papazlarından Peder Mullane, yeni özel hocamla birlikte gelerek beni onunla tanıştırdı. Kapı açılıp Peder ve yabancı adamı annem içeri getirdiğinde, pencerede oturmuş Jaques Maritain'den bir itap okuyordum.

"Bu Bay. Guthrie, Christy," dedi Peder Mullane.

Kafamı kaldırdığımda orta yaşlı, keskin mavi gözlü ve komik ağızlı, kısa, kalın ve canlı görünen bir adam gördüm. Bütün hareketlerinin ve küçük mimiklerinin nasıl açık ve net olduğunu ve kalkmış kaşlarının ne kadar da anlamlı olduğunu fark ettim. Bütün yüzü keskin bir zekâ ve içten bir sempatiyle aydınlanmış gibi görünüyordu. Onunla tanışmamızın daha ilk anında kişiliğinin gücünü ve çekiciliğini anlamıştım; onu o anda sevdim.

"Merhaba Christy," dedi derinden çınlayan sesiyle, yanıma geldi ve elimi sıktı. "Seninle tanıştığıma memnun oldum. Umarım şimdiden sonra iyi bir partner oluruz." Ve böylece başlamıştık. Bay Guthrie öncelikle yolumuzda önümüze çıkan bütün engelleri sakince, düzenli bir biçimde ve büyük bir güvenle aşarak yeteneklerini göstermeye başlamıştı. Aramızda gelişen ilişki dostça ve alçak gönüllüydü. Zor ve büyük bir iş yapan bir ikiliymişiz gibi hissetmemi sağlıyordu. İlerlememi sağladı.

Haftada iki sefer geliyordu, genelde Pazartesi ve Çarşamba akşamları, her ders iki veya daha fazla saat sürüyordu. İlk aylarda kendimi onun yanında geri kalmış ve beceriksiz biri gibi hissediyordum ve sorularına cevap verirken konuşmamdaki hataların fazlasıyla farkındaydım. Ama bir süre sonra küçük utangaçlıklar yok oldu ve birbirimize daha çok alışarak işimize koyulduk. Aslında o kadar kendime gelmiştim ki bazen gevezeliğe varacak şekilde oldukça rahat konuşmaya başlamıştım. O günkü resmi program bittiğinde biraz kalır ve Bertrand Russel'in felsefesi, Thompson ve Yeats'ın şiirleri, psikanalizin ne olduğu gibi sıradan derslerin dışındaki şeyler hakkında tartışırdık ve bir sürü şey öğrenirdim. Ve tabii ki bu konuşmalar konuşmamı düzeltmem için bana çok yardımcı olurdu. Matematikle ilk karşılaştığımda, sayıları kendi başıma yapamıyordum, böylece Sean dan yardım istedim;

çünkü Francis kitabın yeni uyarlaması için yeterince yardımcı oluyordu. Sean'ın okuldaki matematikte iyi olmasının yanında bana hem aritmetikte hem de cebirde büyük yardımı oluyordu, o kadar fazla yardım ediyordu ki aslında bir süre sonra bütün 'pis işleri' yapmasına izin verip, en zor işleri ona yaptırır ben de sadece cevapları kontrol ederdim! Denklemlerden, birleşik faizlerden, oran ve yüzdelerden ve bütün işlemlerden zevk almaya ve ilgilenmeye çalışsam da beni hasta edip, başımı ağrıtıyorlardı. Sayılardan nefret etsem de her nasılsa yavaş yavaş ilerlemiştim.

Komik olsa da geometriye geldiğimde çok sevmiştim. Üçgenler, acılar, paralel kenarlar, alan hesaplan, dikdörtgenler gibi şekillerle ilgili problemler çözerken çok zevk alıyordum. Matematiğin bu dalını neden sevdiğimi ve neden diğer dalları sevmediğimi bilmiyorum. Fakat gerçekten bunu çok seviyordum ve üzerinde saatlerimi harcıyordum.

Derken Latince'ye geldik. Bu dilin zarafeti ve güzelliğine, ifade edilişindeki yalınlığına ve düzgünlüğüne, ince ayrıntılarına ve anlam farklılıklarına aşık olmuştum. Bir yıllık 'hafiflemeden' sonra, oldukça sıkıcı fakat hâlâ ilgi çekici bulduğum Sezar'ın Galya Savaşları'yla tanıştım.

Okumam da daha günlük ve anlaşılır hale gelmişti. Shelia iki yıl önce evlenmek için Amerika'ya gitmeden önce bana artık en değerli varlığım olan Shakespeare 'in bütün eserlerini vermişti. Tümüyle Klinikten ayrılacağı sabah nasıl yanıma gelip Hamlet'in o üzücü ‘Olmak ya da olmamak’ satırlarını okuduğunu hatırlarım. Ben konuşurken etrafımızdaki bütün çocuklar bağrışıyor ve gülüşüyordu. Önüme oturdu, parmağındaki nişan yüzüğü güneş ışığında parıldıyordu. Shakspeare'in bana verdiği bütün güzelliklerin farkına varmak neredeyse fiziksel bir mutluluk gibiydi. Oyunlarının ortasında sıkça durur, soluk soluğa kalmış bir halde hayal gücünün inanılmaz güzelliğine ve mantığının doğruluğuna hayret ederdim. Duyguları çok fazla evrensel ve çok kişi tarafından kabul görmüş; fakat bir o kadar da benzersizdir.

Düşüncesinin o nadir rastlanan güzelliği ve ifade etmedeki üstün sanatçılığı beni nerdeyse afallatmıştır. Sanki insan zihniyetini parçalara ayırıp, onları tek tek ışığa çıkartıp dünyanın gözü önüne serecekmiş gibi görünmektedir. Bence Shakspeare, daha önce hiç kimsenin yapamadığı kadar insan düşüncelerini açığa vurmuştur.

Artık Shaw okumaya başladım. Shakspeare'le tanışmak cennetten gelen bir esinti gibiyse, Shaw'la tanışmak da Mart ayında denizden esen taze bir rüzgâr gibiydi. Mantığı bazen biraz mantık dışı olsa bile, zekâsından ve

iğneleyiciliğinden çok zevk almışımdır. Daha sonra ona yoğunlaştım. Herkese verebileceği bir cevabı varmış gibiydi. Dedikleri gibi ateist olabilirdi; fakat kendisinin buna inanmasından daha fazla insanları ateizme inandırmak konusunda çok hevesliydi. Belki içinden inanıyordu ya da gururunun altında sakladığı inanma isteği vardı. Zihniyetinin benimkine göre güç algılanmasından dolayı tam olarak bilmiyorum, fakat onun oyunlarını okumak sahilde sabah koşusu yapmak gibi hareketli ve canlandırıcı bir egzersizdi.

Bazen geceleri çalışma odamda oturup, tahminen Sezar okurken veya geometri ya da aritmetik problemleri çözerken birden bire Peter ve Paddy'nin yaptığı gibi durup tanışabileceğim, dans edebileceğim ve belki de sevişebileceğim bütün kızları düşünürdüm. Bundan sonra bir sandalyede oturup, kitap okumaya çalışmak, Sezar'ın Galya seferini, Orta Çağ tarihini ve hatta Shakspeare'i düşünmek oldukça zor oluyordu. Hâlâ 'zihnimde bir acı' hissederim. Sadece yirmi yaşındaydım. Kitaplar dışında arkadaşlıklar istiyordum. Cazibeleri kadar tehlikelerinin de farkındaydım ve tehlikeden kaçmak istiyordum, sürekli okumanın kara büyüsünden kurtulmak istiyordum. Böyle zamanlarda eğitilmek veya yazmak istemiyordum. Bir banar sabahında erkenden bir dağa tırmanmayı veya yanımda güzel bir kızla yağmurun ıslattığı şehrin sokaklarından ay ışığında eve dönmenin nasıl bir şey olduğunu hissetmek istiyordum. Bir akşam kısmen kendimi dışladığımı ve arkadaşlarıyla dışarı çıkan Peter ve Paddy'i kıskandığımı hatırlıyorum. Yalnız kalmıştım, okumaktan çok sıkılmıştım. Bir an hiçbir şey yapmadan somurtarak oturdum. Francis yazmak için gelmişti. Oturdu ve kalemi eline aldı. Söyleyecek bir şeylerim olduğunu biliyordum, ifade edecek bir şeylerim vardı fakat çıkmıyordu. Düşündüm durdum; fakat hiçbir işe yaramıyordu, kelimeler yanlış ve yamuktu. Ellerime baktım, her zamanki gibi kullanışsızdı. Sonra aniden sol ayağımı hatırladım. "Buradan defolup git, Francis!" diye bağırdım. Zavallı Francis bana ağlayacakmış gibi baktı.

"Hadi," dedim. "Dışarı!"

Kalktı ve korkmuş bir tavşan gibi omzunun üzerinden bana bakarak odadan çıktı. Sonra kendimi yatağa fırlatıp sol ayağımı çıkardım, diğer ayağımla sol çorabımı da çıkardım. Birinci ve ikinci sol ayak parmağımın arasına kalemi alıp yazmaya başladım.

Durmaksızın ve saatlerce etrafımın farkına varmadan yazdım. Farklı biri gibi hissediyordum. Artık mutsuz değildim. Hayal kırklığına uğramış veya içine

kapanık hissetmiyordum, özgürdüm, konuşabiliyordum, yaşayabiliyordum, yaratabiliyordum... Aniden kapı açıldı ve doktor içeri girdi. Durdum/sol ayağımı altıma alarak ona gülümsemeye çalıştım ve 'soğuk akşam' hakkında bir şeyler söylemeye başladım. Hiçbir şey fark etmemiş gibi görünüyordu, ateşin yanına oturdu ve sıradan şeyler hakkında konuşmaya başladı. Bir süre sonra kitabın konusu hakkında konuşmaya başladı. "Öyle görünüyor ki eski dostun sol ayağından yardım istedin." dedi. Sol ayağımı altımdan bir kuzu gibi çıkardım. "Ben de" dedi "bunu ne kadar saklayacağını merak ediyordum. Yazdırmak yeterli gelmiyor değil mi? Tamam, anlıyorum. Eirene Collis'e söylemeyeceğiz. Fakat mecbur kalmadıkça kullanmamaya çalış sol ayağını." Rahatlamış hissettim, her nasılsa biraz kendim olmuştum. Dans etmenin zevkini tadamıyorsam, yaratmanın büyüsünü hissedebilirdim.

XVI ONUN İÇİN KIRMIZI GÜLLER

Burl Ives'in Dublin'deki konseri hayatımdaki en heyecan verici olaylardan biri olarak kalacaktır. Olay garip bir şekilde olmuştu. Artık benim de aralarında olduğum Dr. Collis'in farip ailesinin arasında Doktorum Belsen de evlat edindiği uçuk bir Macar-Slovak vardı. Koyu renk saçlı, esmer ve oynaşan gözleri var. Doktor onu bulduğunda çok mutlu olmuş ye son zamanlarda ciğerlerindeki eski yara tekrar kötüleşince Londra'daki Göğüs Hastanesi'nde büyük bir ameliyat olmuş. Burl Ives onunla Dublin'de daha önce karşılaşmış ve onu çok sevmiş. Böylece artık onu çocuklar ve koğuştaki diğer insanlar için halk şarkıları söylediği Göğüs Hastanesi'nde ziyaret etmeye başlamış. Bir öğleden sonra Dr. Collis yarım akciğeri alınmış ve artık iyileşmiş olan bir çocuk için Sır Clement Price Thomas'a danışmak için Londra'daydı. Koğuşa geldiklerinde nerdeyse bir konserle karşılaşmışlar. Burl ıves herkesi güldürüyor ve şarkı söyletiyordu. Aniden Dr. Collis'in aklına bir fikir gelmişti ve ona Dublin'de beyin felci hastaları yararına bir konser verip veremeyeceğini sordu. Burl Ives hemen kabul etti.

Dublin'e dönüşte doktor beni görmeye geldi ve neler olduğunu sordu. 'fikir şu" dedi, "Burl Ives şarkı söyleyecek ve ben de beyin felci hakkında konuşma yapacağım. Ama sanırım bunu sen yaparsan bu noktada dana anlamlı olur."

"Ben mi?" dedim "Nasıl... ?" "Ayağınla," dedi. "Ayağımla mı?" dedim. Gülümsedi, "İlk bölümünü yeni bitirdin, annen ve A harfi hakkındaki bölümlerini," dedi. "Eğer bunu onlara okuyacak olursan, beyin felci hakkında benim bir saatlik konuşmamdan daha çok şey anlatacaktır. Ama bana

katılmalısın, benim yanımda oturmalısın, böylece bu çalışmanın benim değil de senin olduğunu anlarlar."

Bir dakikalığına düşündüm. Kalabalık bir izleyici önünde oturduğumu, bana bakan yüzlerce bilmediğim yüzü, dikkatle bakan sorgulayan yüzleri, garip hareketlerimin, kıvrılan ellerimin ve çarpık ağzımın farkına varan insanları düşündüm. Duraksadım. O da kafasını bir yana düşürdü. Düşüncelerimi okuyordu.

"Yapabilir misin?" dedi.

"Tamam" dedim, "tabii ki yapabilirim."

Oysa çok korkmuştum.

Düzenlemeler yapılmaya başlandı. Düzenlemenin masrafı İrlanda-Amerika Derneği ve davetli birçok seçkin insan tarafından üstlenilecekti. Beş yüz kişiden fazla alabilen büyük ve hoş bir yer olan Gresnam Oteli'ndeki Aberdeen Salonu tutuldu, biletler basıldı, basına haber verildi, ünlü köşe yazarları tarafından röportajlar yayınlandı. Bütün şehir bundan haberdardı; ama evimizde daha büyük bir telaş vardı. Bütün aile Burl Ives'i dinlemek için gelmeleri gerektiğini söylüyordu. Annem ayrıca Dr. Collis'e benim bölümlerimi okurken dinlemek istediğini söylemişti. Ama öyle görünüyordu ki bütün ailem ve arkadaşlara bedava bilet sağlanırsa, bütün salon kolayca dolacaktı ye beyin felci için pek bir şey yapılmamış olacaktı! Birkaç gün epey tartışma sürdü. Tabii ki annemin ve babamın gelmesi gerekiyordu. Derken Peggy yanımda oturmaya karar verdiğini söyledi. Böylece gelmiş oldu. Mona ve eşi Tom bilet alacaklarını söylediler. Tony, Peter, Paddy, Jim, Eamonn, Sean, Francis, Danny beni dinlemeyecek oldukları için bilet alamayacaklarını söylediler. Lily ve Ann fikirlerini söyleme şansına sahip değildiler, fakat onların da gelecekleri belliydi. Sonra bir Pazar öğleden sonrası şehrin ortasındaki O'Connel Caddesi'nden Crumlin'e hepimizin nasıl gideceği ve benim ön kapısı insanlarla dolu olan Gresham Oteli'ne nasıl gireceğim sorusu akla geldi. Mona "Coras lompair Eireann otobüsü kiralasak iyi ederiz." dedi. Her nasılsa Amerikan tarzı kocaman bir taksisi olan aile dostlarından Sid MacKeogh bizi götürmeye gönüllü oldu.

Doktorun uzun boylu, kumral, güçlü tıp öğrencisi oğlu Robbie Collis otelin arkasındaki kapıdan beni alacağını ve gösteri başlamadan önce beni yerime oturtacağını söyledi.

Zaman gelmişti. Bütün sabah evimiz birbiriyle çarpışan ve aynı anda konuşan insanların olduğu bir Cumartesi gecesi birahanesini andırıyordu.

Arkadaşından kürk manto ödünç alıp deneyerek, mutfağın ortasında değişik pozlar veren annem "Nasıl görünüyorum?" diye sordu.

Mankenimizi görmek için döndüğümüzde masadaki sohbet bir anda kesildi. Kimse konuşmuyordu. Kimse bu zor soruya cevap vermeye yanaşmıyordu. Sonunda Peter gazetesini tekrar alıp gözlerini sayfaya dikerek: "Geçen akşam hayvanat bahçesinden kaçan bir ayı görüyorum..." Annem dediklerini kulak ardı ederek, Londra şapkasını getirdi ve aynanın önünde taktı. Mona annemi biraz ruj ve pudra sürmesi konusunda ikna etmeye çalıştı; ama annem zehirlenmek istemediğini söyledi. Babam da patlak vermişti. Yeni bir takım elbise almıştı ve komik bir melon şapkası vardı. Şimdi çok yakışıklı görünüyordu. Şapka kafasına tam oturmuştu. Sonra birden bana daha önce bahsetmeden kiraladıkları bir smokin giydirdiler. Karşı çıkışlarıma rağmen Peter ve Tony tarafından içine sokulmuştum. "Düzgün görünmen gerekiyor," dediler. Taksi tam zamanında gelmişti ve asil bir aile gibi arabaya bindik. Sadece altı kişimiz içine sığabildiği için diğerleri otobüsle geldiler; erkek ve kız kardeşlerim, enişte m, yengem, yeğenlerim neredeyse on veya on beş kişiydiler. Tabii sonradan gelen arkadaşlar ve diğer akrabalardan bahsetmiyorum. Hepsi birlikte caddeden yürürken elleri birbirine kenetlenmiş bir alay geçidi gibiydiler.

Dr. Collis'in evine gittik, Robbie de bu sırada birilerinin dizine oturmuş eziliyordu. Sonunda otele vardık. Önce diğerleri giriş kapının önünde indiler, sonra araba beni arkaya doğru götürdü. Oldukça ağır olduğumu tahmin ediyordum; Takat Robbie Collis gıkını çıkartmadan beni kavradı ve taşıdı. Gösteri henüz başlamamıştı ve perdeler açılmamıştı, annem, babam, Peggy, Tony ve eşi Sheila'nın yanına oturtulmuştum. Perdenin diğer tarafından insanların konuştuklarını ve otururken ki ayak seslerini duyabiliyordum. Salonda büyük bir kalabalık olduğunun farkındaydım ve perde birkaç saniyede açılacaktı. Kendimi kötü hissediyordum. Bileti olan bir sürü insan geri çevrilmişti ve sahne arkasında bizim arkamıza sıkıştırılmışlardı. Etrafa baktım ve sahnenin sağına yerleştirildiğimi gördüm. Ortası birkaç sandalye dışında boş bırakılmıştı ve şimdi orası İrlanda-Amerika Derneği'nin Başkanı, film yapımcısı Bay John Huston ve Dr. Collis tarafından doldurulmuştu. Kalabalığın arkasında duran bilmediğim ve film yıldızı olduğunu düşündüğüm bir kadın duruyordu. Sonra sahne tarafındaki kapıdan dikkat çekici bir şey gördüm. Bir adamdı, gelen bir adamdı; fakat tek görebildiğim altın rengi bir manto ve yeşil pantolondu. Geri kalanını da artık

görebiliyordum. Sanırım daha önce böylesine büyük ve göz kamaştırıcı bir şey görmemiştim. Çok şişman ve bir o kadar da uzun boyluydu. 1. 85'den uzun ve doksan kilodan fazla olmalıydı. Ay gibi gülümseyen bir yüzü, küçük gözleri ve sivri sakalı vardı, bana çok güzel görünüyordu, sıradan ölümlülerin arasında duran peri masallarındaki bir dev gibiydi. Bu Burl Ives'di. Az sonra perde açılmıştı ve gösteri başladı. Sandalyenin kenarlarını kavrayıp kendimi sakin tutmaya çalışıyordum. Bütün görebildiğim bana bakan bir sürü belirsiz yüzdü. Bir üşüyüp, bir terliyordum. Yaptığım her istemsiz hareketi fark ediyordum; bunları fark ediyor olmam bana acı veriyordu. Sanki sahnede tepemde büyük bir ışıkla yalnızmışım ve mikroskop camının altında her hareketim izleniyormuş gibi hissediyordum. Binlerce gözün beni izlediğini hissediyordum ve içimde o eskiden hissettiğim paniği hissediyordum. Derken Burl Ives şarkı söylemeye başladı. Mükemmel, yumuşak bir sesi vardı, şarkı söyleme tarzı çok sanatsal ve eğlenceliydi. Sadece gözlerimi kapattım ve şarkı söylemesini dinledim, sahne korkumu biraz da olsa unutmuştum. Sonra ben de herkes gibi 'Mavi kuyruklu sinek', 'Bay kurbağa kur yapmaya gidiyor', 'Babaannemin oturduğu ev' şarkılarını söylerken gülmeye başladım. "Bir sinek yutan yaşlı bir kadın var mı? Şimdi kadının neden sinek yuttuğunu bilemeyeceğim, Belki de ölecektir... "

Salondaki diğerleri gibi ben de kendimi şarkı söylerken buldum. O kadar gülmüştüm ki neredeyse kendimi unutmuştum. Sonra aniden durdu ve sahneden indi, bir sürü tekrar istekten sonra sonunda sahneden gitti. İrlanda Amerika Derneği'nin Başkanı Dr. Collis'in Beyin Felci Topluluğu adına Konuşma yapacağını anons etti. Doktor kalktı ve mikrofona gitti. Önündeki kalabalık hâlâ gülüşerek ve konuşarak eğlenen bir ruh halindeydi. Onların ilgisini çekmek pek kolay olmayacaktı. Yazılarımı cebinden çıkardı ve önündeki kürsüye koydu. "Konuşma yapmayacağım," dedi. "Hiçbir şey rica etmeyeceğim. Sadece "beyin felciyle sakatlanmış birinin duygularını sizlere gösterecek bir şey okuyacağım. İşte Christy Brown'in otobiyografisinin ilk bölümü," elini bana doğru tutarak "sol ayağıyla yazmış olduğu." dedi.

Sonra okumaya "başladı. Birkaç dakika daha izleyicilerin arasındaki gürültü devam etti; ayak sesleri geliyordu ve öksürüyorlardı. Bir adamın gazete okuduğunu gördüm. Belli ki konseri izlemeye gelmişti, sakatlar hakkında bir konuşma dinlemek için burada değildi.

Giderek, her nasılsa, doktor okumaya devam ettikçe, hareketler ve sesler azaldı; tamamen hareketsiz büyük bir sessizlik oluştu. Önümdeki yüzlere

baktım, artık merakla bakan gözler değildi, ilgililerdi, artık bana bakmıyorlardı, doktora ve okuduğu bölümüme sabitlenmişlerdi. Dinliyorlardı... !

Bense hâlâ bir telgraf teli gibi gergindim, bütün sahneyi görebildiğim bir yerde oturuyordum. Ama bir süre sonra ben de dinlemeye başladım, gerginliğim sona ermişti. Kucağımda kıvrılıp duran ellerimi unutmuştum. Çarpık ağzımı ve sallanan kafamı unutmuştum. Dinledim... önümde bir sürü izleyici, annem ve babamla oturmuş kendi çocukluğumun anlatılmasını dinlediğim doğru muydu? Bütün bunları ben mi yazmıştım? Bütün bunlar aklıma gelmiş miydi? Hayal görüyor gibiydim.

Dinledim... O aralık günü, annem yanımda çömelmiş, pes etmemem konusunda teşvik ederken bir parça sarı tebeşirle "A" harfini çizdiğim o Aralık gününü hatırladım... Tony'nin beni çalıların arkasında soyup, Jim'in kocaman mayosunu bana giydirip, kanala bırakmasını ve bu sırada Jim'in "Boğulacak...", "sana diyorum." demesini hatırlıyorum. Lourdes'ı ve Mağaranın önünde yanan mumları...

Sheila'nın Aralık sabahlarında kliniğe gelişini, kumral saçlarının rüzgârda uçuşmasını ve yüzüne düşen yağmuru hatırlıyorum...

Aniden doktorun konuşmayı kestiğini anladım. Büyük salon tamamen sessizdi. Ön sırada birinin ağladığını gördüm. Yanımda oturan anneme baktım, gözleri parlıyordu. Babama baktım, elleriyle şapkasını çeviriyordu, bana yeni bir ifadeyle bakıyordu. Hâlâ bir ses yoktu. Doktor Collis sahnede yürüdü ve ellerini omuzlarıma koyarak ayağa kalkmama yardım etti. Birden bir alkış koptu... Devam etti ve deniz dalgalan gibi üzerimizi örtmüştü.

Seyircilerden biri büyük bir buket çiçekle aniden geldi. Doktor durdu ve onları aldı. Annemin durduğu yere gitti. Ellerini tuttu. Alkış kesilmişti. "Sanırım hepinizin kabul edeceği gibi, şu anda yapılabilecek tek bir şey var, bu kırmızı gülleri Bayan Brown'a vermek! Sizin için bayan!" dedi ve çiçekleri anneme verdi. Alkış tekrar başladı. Bir grup erkek kardeşimi salonun arkasında görebiliyordum; Jim, Francis, Paddy, Peter ve Sean deliler gibi alkışlıyorlar ve çığlıklar atıyorlardı. Annem buketi Ana Kraliçe gibi aldı, sanki hayatı boyunca her gün kırmızı çiçekler almaya alışıkmış gibiydi. Yüzü oldukça kızarmıştı, çiçeklerden mi yoksa kürk mantodan mı bilemiyordum. Onun yanında babam duruyordu, omuzları düşmüş ve kel kafası ortaya çıkmıştı. Annem çiçekleri kollarının arasına alırken, ağzından şunların döküldüğünü duydum: "Dik oturun Paddy, tamam mı?" Babam ciddileşmişti

fakat şapkasını düşürdü. Peggy şapkayı aldı. Sonra Burl Ives tekrar geldi. Kendi İrlanda halk şarkılarını söylemeye başladı. 'Karnavaldan geçip gitmişti' ve 'İspanyol Kadını' şarkısının yeni uyarlaması. Artık rahatlayabilir ve tamamen eğlenebilirdim. Huzurlu ve mutluydum. Eski dostum olan sol ayağım müziğin sesine ritim tutarken

Sandalyeme yaslandım. Gözlerine kum serperek, çocukların uykularını getirdiğine inanılan peri.

SON

Christy Brown, beyin felcinin bir kurbanı olarak dünyaya geldi. Buna rağmen, yardıma muhtaç bu küçük bebek, İrlanda edebiyatının devleri arasında yerini alacak bir yazarın muhteşem hayal gücünü ve duyarlı zekâsını barındırmaktaydı. Bu, Christy Brown'in kendi hikâyesidir. Yazarın, sol ayak parmaklarıyla yazmayı, resim yapmayı ve daktilo kullanmayı öğrenmek için çocukluğunda gösterdiği mücadeleyi anlatmaktadır. Bu tarzda yazdığı diğer bir kitabı "Down All The Days" en çok satan kitaplar arasına girmiştir.

Sol Ayağım; Christy Brown' Daniel Day-Lewis'in canlandırdığı, çok başarılı bir filme konu edinilmiştir. "Sürükleyici, eğlenceli ve ilham verici" Irish Times

"Erdemli ve hiçbir şekilde yozlaştırılmamış bir cesaret öyküsü" Sunday Times

Christy Brown - Sol Ayağım